ROST

Revistă de cultură creştină şi politică

Cardul de sănătate, contra interesului național

de Iulian Capsali

Nichifor Crainic şi revista Gândirea

de Ierom. Teofan Popescu

Mândrie şi schismă

de Pr. Antonio Aroneasa

Dostoievski, critic al individualismului

de Anca Simitopol

an VIII • nr. 94 • decembrie 2010 • 4 lei • 3 €

www.rostonline.org

Coperta I: Părintele Constantin Sârbu

sumar

numărul 94 • decembrie 2010

Mulțumindu-vă pentru fidelitate, redacția ROST vă urează să petreceți sărbătoarea Nașterii Domnului cu bine și un an nou binecuvîntat. La mulți și fericiți ani!

IMPORTANT

Următorul număr al revistei ROST va fi dublu, pentru lunile ianuarie și februarie 2011, și va apărea la începutul lunii februarie.

OFERTĂ

Revista ROST caută distribuitori în toată țara: biserici de mir, mănăstiri, firme locale de difuzare a presei, librării și persoane particulare. Oferim comision atractiv. Pentru detalii, luați legătura cu directorul publicației, Claudiu Târziu, la telefon 0740.103.621 ori pe e-mail revistarost@gmail.com.

ROST
Revistă de cultură creștină și politică

Fondată 2002

Revistă națională editată de Asociația ROST

DIRECTOR
Claudiu TÂRZIU
tel.: 0740.103.621
revistarost@gmail.com

SENIOR EDITORI
Răzvan CODRESCU
Paul GHIȚIU

REDACȚIA
Mihail ALBIȘTEANU
Pr. Antonio ARONEASA
Constantin MIHAI
Pr. Marcel RĂDUȚ SELIȘTE

COLABORATORI PERMANENȚI
Ierom. Savatie BAȘTOVOI
Stelian GOMBOȘ
Paul S. GRIGORIU
Silviu MAN
Dragoș MOLDOVEANU
Paul NISTOR
Cristi PANTELIMON
Viorel PATRICHI
Alexandru RACU
Teodora ROȘCA
Paul Gabriel SANDU
Constantin N. STRĂCHINARU

CORECTURĂ
Nicu BUTNARU

EDIȚIE INTERNET
www.rostonline.org
Ionuț TRANDAFIRESCU

CORESPONDENȚĂ
OP 23, CP 27 – București

TIPAR
Tipografie DOCUPRINT Editura BABEL
Tel-fax 0234 - 588 930 ☎ 0744 - 774 818
docuprint@clicknet.ro Bacău, str. Leteа nr. 30 bis

DIFUZARE & ABONAMENTE
Asociația ROST
tel.: 0740.103.621

ISSN
1583-6312

O statuie de pixeli

Moartea lui Adrian Păunescu a împărțit România în două: cei care l-au adulat și cei care l-au urît. Cum se întîmplă de obicei în cazul unei mari și foarte controversate personalități. Puține voci din spațiul public s-au exprimat în acest caz cu luciditate, nuanțe și argumente. Majoritatea și-au dat frîu liber emoției.

Claudiu Târziu

Acum, când ecourile circului mediatic din jurul îngropăciunii lui Adrian Păunescu promit să se stingă, îmi îngădui să spun și eu cîteva cuvinte legate de dispariția poetului. Căci înainte de toate a fost poet și încă nu unul minor.

Cred că din prea vasta (ca să fie și integral valoroasă) operă a sa, la o critică onestă, rămîn în picioare destule poeme – poate cît pentru un bust pe o alee a marilor scriitori.

Dar nu absența talentului i s-a reproșat lui Adrian Păunescu, ci lipsa de caracter – din care adesea a izvorît și atitudinea sa politică. În prima parte a vieții sale, Păunescu s-a folosit de poezie pentru a obține favorurile unui tiran stupid. Tot atunci, Păunescu a amăgit o generație întreagă, dîndu-i un sentiment de libertate cu termen redus și oferind astfel regimului comunist o ingenioasă supapă pentru evacuarea energiilor cu potențial de revoltă. În același legendar *Cenaclu Flacăra*, Păunescu practica un naționalism de paradă, dînd o pojghiță intelectuală și artistică unei banale diversiuni a regimului. În manualul micului dictator stă la loc de cinste metoda creării de ținte false prin mesaje naționaliste, pentru a abate atenția de la adevăratele probleme ale societății și pentru a oferi un paliativ celor opresați.

Indubitabil, Păunescu avea un discurs care putea înflăcăra și magnetism asupra maselor, pe care știa să le manevreze.

Evident, ce a făcut la revista *Flacăra* și la Cenaclul omonim nu a fost numai în slujba regimului, ci și pentru gloria sa personală.

Sigur că în felul ăsta a făcut și lucruri bune uneori, ajutînd diverși oameni sau lansînd talente autentice.

Totuși, a ignora faptul că beneficiarul principal al prestației sale publice era însuși Ceaușescu, cu tot ce reprezenta acesta, ar însemna să fim cel puțin naivi.

De altfel, Păunescu a fost consecvent cu sine însuși, folosindu-și calitățile în scopuri ignobile (scena în care îl apără pe S.O. Vîntu, ultimul său patron, este antologică) și în acțiuni politice detestabile și după 1989. El n-a retractat laudele aiuritoare pe care i le-a adus lui Ceaușescu și a fost unul dintre conducătorii Partidului Socialist al Muncii, fondat de Ilie Verdeț. Apoi, cu rămășițele acestei formațiuni, a aderat la PSD, unde a fost membru pînă la capăt.

După '90, în libertate, românii nu s-au mai lăsat seduși de Păunescu în aceeași măsură, semn că, odată ce adevăratele repere au devenit vizibile, au recunoscut impostura. Noul său cenaclu, *Totuși, iubirea*, n-a avut succesul scontat, cum nici revista *Flacăra lui Păunescu*. Discursul său patriotic n-a mai mișcat mulțimile, ci i-a mai înșelat numai pe unii basarabeni prea dornici de o mîngîiere frățească pentru a mai cîntări bine între vorbele și faptele lui Păunescu.

Totuși, ceva i-a reușit: să capete funcții publice și colaborări bine plătite la cîteva ziare și televiziuni.

(continuare în pagina 8)

Idei, vorbe, fapte

Cum ne servesc interesele extremiştii maghiari

Institutul Cultural Român de la Budapesta a avut ideea de a încerca să organizeze sărbătorirea Zilei Naționale a României la Teatrul Național din capitala Ungariei. Nu ştiu dacă inițiatorul a gîndit această mişcare anticipînd efectele, sau pur şi simplu s-a întîmplat, dar reacția extremiştilor maghiari ne serveşte de minune interesele.
Ațîțați de fasciştii de la Jobbik, care au anunțat o manifestație de protest pe acest subiect, mai mulți fruntaşi ai partidului de guvernământ FIDESZ au făcut scandal, au cerut demiterea directorului Teatrului şi au acuzat o „provocare românească“. Ei s-au revoltat pentru că „România a vrut să serbeze o zi care pentru Ungaria e de doliu național, căci la 1 Decembrie 1918 i-a fi fost răpită Transilvania“. Speriat, şeful Teatrului Național şi-a anulat acordul, aşa încât sărbătoarea nu mai are loc. Liderii UDMR le-au ținut isonul celor de la FIDESZ şi Jobbik, cu una sau două excepții. Ministerul de Externe român a reacționat diplomatic, cum altfel ?, minimalizînd incidentul şi exprimîndu-şi încrederea că e unul izolat, care nu afectează relațiile dintre cele două state. Este ca şi cum într-o dispută un ins se tăvăleşte pe jos de nervi, iar altul îi replică serios şi calm că nu-i face bine să se agite atît. E o reacție distrugătoare.
Dincolo de falsul istoric, căci la 1 Decembrie s-a făcut dreptate, nu vreun rapt teritorial, extremiştii unguri ne slujesc interesul național. Pentru că au făcut din 1 Decembrie un eveniment mai mare în Ungaria şi cu ecouri în Europa, decît dacă ar fi permis desfăşurarea sărbătorii la Teatrul Național (de altfel, în anii trecuți au avut loc astfel de manifestări în alte teatre de stat din Budapesta şi nici n-am aflat de ele) şi pentru că îşi boicotează acțiunile pentru obținerea autonomiei „ținutului secuiesc“ în România. Devine limpede acum şi pentru cei din urmă naivi că „autonomia“ nu e decît un pas spre secesiune. Or nimeni n-are nevoie de aşa ceva în Europa, mai ales acum. Pe de altă parte, politicienii maghiari de la Budapesta şi din Bucureşti se trădează că nu dau nici o ceapă degerată pe „valorile europene“, că afilierea la UE nu le va potoli niciodată avînturile revizioniste şi revanşarde, că apartenența la Partidul European a FIDESZ şi a UDMR alături de PDL nu creează nici un fel de solidaritate, dacă se mai iluziona cineva în această privință.

Acum, dacă s-ar fi abținut extremiştii noştri, am fi marcat un punct bun. Dar, desigur, n-am făcut-o. ***(C.T.)***

Pe cine mai deranjează Forul Ortodox Român

Aşchia nu sare departe de trunchi. Şi feciorului lui Nicolae Manolescu îi pute ortodoxia. Dar nu-i dă mîna s-o spună pe şleau. Şi-atunci pretinde să ne facă el agenda, căci pe noi nu ne-ar duce capul. Andrei Manolescu pedalează

în gol într-un articol din *Dilema veche*: „Indiferent ce hram poartă acest FOR apărut în urmă cu vreo doi ani, e destul de evident că printr-un astfel de demers el nu face altceva decît să încerce să pună într-un ambalaj civic tehnnofobiile unor bigoți“, referindu-se la o luare de poziție a Forului Ortodox Român împotriva actelor de identitate electronice. De fapt, altceva e evident: că nu de tehnologie ne temem noi – după cum se şi vede, de vreme ce folosim telefoanele mobile, computerele, internetul, autoturismele etc. Andrei Manolescu derapează în continuare. De ce să ne preocupe actele de identitate electronice – adică un pas decisiv spre noul totalitarism – şi nu corupția din Biserică? Dar uite că ne preocupă amîndouă. Iar care e prioritară credem că putem hotărî noi. În fine, Manolescu jr. se preface că nu ştie că poziția FOR este împărtăşită şi de organizații civice mai demne de crezare pentru el, pentru că nu sînt creştine (APDOR-CH, ActiveWatch Amp. etc). Dacă n-ar mima ignoranța în această chestiune, n-ar mai putea înfiera „prostia ortodoxă“. Şi dacă o face, se mai poate numi jurnalist? Iată o dilemă din care Andrei Manolescu a ieşit prost. ***(C.T.)***

De Lăsata Secului la Mănăstirea Diaconeşti

M-a învrednicit Dumnezeu şi am petrecut Lăsata Secului la mănăstirea „Adormirea Maicii Domnului“ de la Diaconeşti (în comuna Agăş - Bacău). Înfruntînd unele ispite, am ajuns acolo sîmbătă seara, taman la vecernie - care a fost slujită în paraclis. Şi, printre rugăciuni, tămîieri şi cîntecele îngereşti ale maicilor, m-am regăsit. Am simțit cum încet, încet, de pe sufletul meu obosit cad, unul cîte unul, solzi mari de plumb. Era aşa cum mă aşteptam, aşa cum mi se întîmplă de cîte ori merg la Diaconeşti (prea rar, față de cît îmi doresc). Pentru mine, slujbele de acolo au efectul unei ape vii, care mă întoarce din morți. Cufundat cu privirea în icoanele măiestrite de măicuțele din obşte, m-am întors la mine cel din vremea cînd eram mai bun. A doua zi, la Sfînta Liturghie, în biserica arhiplină, am văzut pentru prima dată la o slujbă ortodoxă cu mult mai mulți bărbați decît femei (pare-se rod al predicilor aspre, milităreşti ale părintelui Amfilohie) şi puzderie de copii neverosimil de cuminți. Iscusita strană de maici ne-a purtat prin slujbă ca într-o călătorie prin cer.

Apoi, părintele Amfilohie ne-a tîlcuit *Pilda samarineanului milostiv* cu referințe la provocările veacului acestuia, punînd accentul pe nevoia de a stărui în bine. Căci stăruința în bine te ajută să treci peste toate ispitele cu sufletul senin şi te poate mîntui.
Am rămas la mănăstire pînă sub geana nopții, fiindu-mi greu să plec spre casă dintr-un loc unde ştiam că sînt acasă. ***(Claudiu Târziu)***

Revista Puncte Cardinale, la final

Cea mai longevivă revistă de dreapta de la noi, *Puncte Cardinale*, îşi încetează apariția, după 20 de ani de la întemeiere. A apărut pe piață ultimul număr, pe noiembrie şi decembrie a.c. Ne încearcă nostalgia, pentru că ne-am format intelectual şi duhovniceşte şi cu această publicație, şi un sentiment de neputință, căci este nedrept ca o astfel de lucrare să moară. Despărțirea de Puncte Cardinale este despărțirea de o întreagă lume, dar, sperăm noi, nu şi de o generație jertfelnică. Revista aceasta rămîne un model, aşa cum a fost şi fondatorul ei, Gabriel Constantinescu, şi cum este întreaga sa generație. Chiar dacă nu va putea umple golul lăsat de *Puncte Cardinale*, mai tînăra revistă ROST duce mai departe aceeaşi misiune. ***(B.R.)***

Vlădica Bartolomeu, membru al Academiei

Adunarea generală a Academiei Române l-a ales, prin vot secret, pe mitropolitul Clujului, Albei, Crişanei şi Maramureşului, arhiepiscop al Vadului, Feleacului şi Clujului, Bartolomeu Anania, ca membru de onoare al forului. Într-un comunicat difuzat de Biroul de presă al Mitropoliei Clujului se precizează: „Această onoare i-a fost făcută Mitropolitului Bartolomeu, în calitate de ierarh şi om de cultură, ca o apreciere pentru opera sa de o viaţă, care numără nu mai puţin de 30 de volume din toate genurile literare şi teologice. Academia Română a fost prima instituţie de cultură din ţară care a organizat şi patronat o sesiune solemnă dedicată *Bibliei* – ediţia jubiliară a Sfântului Sinod, la diortosirea (aducerea la zi din punct de vedere al vocabularului şi limbajului bisericesc - n.r.) căreia Mitropolitul Bartolomeu a lucrat peste 11 ani“.

La mormântul părintelui Calciu

Au trecut patru ani de când ne-a părăsit Părintele Gheorghe Calciu, personalitate care a marcat prin curaj, suferinţă şi exemplu personal, viaţa ortodoxiei noastre româneşti.
La Mânăstirea Petru Vodă, locul său de suflet şi de odihnă, s-a oficiat în ziua de 20 noiembrie a.c., parastasul anual, în prezenţa rudelor sfinţiei sale, venite de la Tulcea, precum şi a unui mare număr de credincioşi, care l-au cunoscut şi care îl cinstesc.
Ca în fiecare an, mormântul său a înflorit, iar un sobor de preoţi, împreună cu corul maicilor de la Diaconeşti, au înălţat rugăciuni pentru sufletul acestui părinte purtător de Har şi de dăruire. În cuvântul său, plin de conţinut şi de avânt creştinesc, Părintele Amfilohie, de la Mânăstirea Diaconeşti, a prezentat viaţa, curajul şi suferinţa pentru credinţă ale părintelui Calciu, ca pe o pildă de urmat, atât de către preoţimea noastră cât şi pentru laicatul ortodox. După parastas, am avut bucuria să primim binecuvântarea Părintelui Iustin Pârvu, stareţul Mânăstirii Petru Vodă.
Noi, cei care l-am cunoscut şi l-am iubit pe

Sobor de preoţi la mormîntul părintelui Calciu

Maicile de la Diaconeşti cîntă la mormîntul părintelui Calciu

La căpătîiul părintelui Calciu este pelerinaj tot anul

Părintele Gheorghe, am plecat de la Mânăstire cu sufletele pline de tristețea despărțirii, ca şi în vremurile când ne despărțeam de dânsul, fiind încă în viață. Dumnezeu să-l odihnească în rândurile drepților Săi Amin. ***(Erast Călinescu)***

Cît mai durează pînă se prăbușește UE?

Europarlamentarul britanic Nigel Farage a avut, la 24 noiembrie a.c., în Parlamentul European, o luare de poziție extrem de dură cu privire la situația UE. Un discurs lucid, tăios şi care se constituie într-un foarte serios avertisment, făcut de un politician care se află de zece ani în parlamentul european. Problema este că, dacă spusele lui Nigel Farage se adeveresc, România nu are un plan B. Am mizat totul pe UE şi am devenit dependenți de ea. Iată traducerea intervenției sale: „Aşadar, bună dimineața, D-le van Rompuy. Sunteți deja de un an pe post şi în acest timp a început întreaga construcție să se sfărâme, haosul domneşte şi banii sunt pe terminate. Ar trebui să vă mulțumesc... Poate ar trebui să vă facem purtătorul de drapel al euroscepticilor. Uitați-vă, totuşi, în această dimineață, prin jur, aici, în parlament. Priviți, pur şi simplu, aceste fețe. Priviți această frică, această furie. Bietul Barroso arată de parcă ar fi văzut vreo stafie! Până şi dumneavoastră *începeți să înțelegeți că jocul Euro s-a terminat.* Dar în disperarea dvs. încercați să vă salvați, totuşi, visul, prin *lichidarea ultimelor urme de democrație din sistem.* Şi este aproape clar că nimeni dintre dvs. n-a învățat nici măcar un *minim minimorum.* Ştiți, chiar dvs., D-le Rompuy, susțineți că Euro ne-a adus stabilitate. Chiar aş putea să vă aplaud umorul în această situație, dar nu avem cumva de-a face cu o mentalitate de buncăr? Ştiți, *fanatismul dvs. a devenit acum vizibil* pentru toată lumea. *Spuneați că este o minciună să susții ideea că statele naționale ar putea exista într-o lume globalizată a secolului al 21-lea.* Ei bine, asta s-ar potrivi Belgiei, unde de 6 luni nu mai există guvern. Dar nu şi nouă, celorlalte state. În fiecare stat membru al acestei uniuni - şi de aceea vedem frica întipărită pe fețele voastre - spun oamenii din ce în ce mai răspicat: nu vrem acest drapel, nu vrem acest imn, nu vrem această clasă politică, vrem ca toată această afacere să ajungă în lada de gunoi a istoriei. La începutul anului am avut parte de *tragedia greacă*, iar acum se repetă situația cu *Irlanda.* Desigur, ştiu că prostia şi lăcomia politicienilor irlandezi îşi are partea ei semnificativă de vină. Dar Irlanda n-ar fi trebuit să adere niciodată la Euro (UE - *nota mea*). Asta v-a adus dobânzi mici, un fals *boom* şi un faliment colosal. Şi care este reacția față de dvs.? În timp ce coaliția voastră de guvernământ se rupe, auzim că nu s-ar cuveni să faceți noi alegeri pentru conducere. Comisarul Wren a spus chiar aici că noi alegeri ar fi acceptate doar după ce veți aproba următorul buget. Păi, cine dracu' vă credeți?! Cu adevărat, *sunteți foarte, foarte periculoşi!* Obsesia voastră de a crea cu orice preț Statul-Euro duce la concluzia că vă bucurați să îndepărtați democrația. Se pare că vă face plăcere să *condamnați mii şi milioane de oameni la şomaj şi sărăcie.* Nenumărate milioane de oameni trebuie să sufere pentru ca voi să vă visați mai departe visul Euro! Ei bine, nu va funcționa. Pentru că *Portugalia*, cu muntele său de datorii de 325 procente din BIP, va fi următoarea pe listă. Şi după aceea socotesc că va urma *Spania.* Iar ajutorul financiar pentru Spania ar trebui să fie de şapte ori mai mare decât cel pentru Irlanda. Şi atunci va fi casieria goală. Mai mulți bani nu vor exista! Dar problema nu se limitează doar la economie. Pentru că, dacă *le răpeşti oamenilor identitatea şi democrația*, la final nu le mai rămân decât naționalismul şi violența. Nu pot decât să sper şi să mă rog ca Piețele (economico-financiare - *nota red.*) să dea la o parte Proiectul Euro, înainte să se ajungă aici." ***(B.R.)***

Două simpozioane de suflet

Bucureşti. Marcînd 92 de ani de la naşterea şi 7 ani de la moartea Părintelui Galeriu (1918-2003), Asociația "Părintele Galeriu" – împreună cu Parohia "Sf. Silvestru" din Bucureşti (unde Părintele Galeriu a slujit timp de 30

ani), cu Facultatea de Teologie Ortodoxă “Patriarhul Justinian” şi cu Asociaţia Studenţilor Teologi Ortodocşi – a organizat la Bucureşti un Simpozion închinat memoriei marelui teolog, duhovnic şi predicator al ortodoxiei româneşti contemporane, desfăşurat joi 18 noiembrie a. c., în Amfiteatrul “Părintele Stăniloae”. Au luat cuvîntul atît reprezentanţi ai clerului, cît şi ai laicatului ortodox, moderatori fiind părintele profesor Vasile Gordon şi cunoscutul publicist creştin Costion Nicolescu. De faţă a fost şi familia Părintelui Galeriu, iar doamna preoteasă Argentina Galeriu a rostit un emoţionant cuvînt de mulţumire. Printre vorbitori s-au numărat: acad. Emilian Popescu, pr. Nicolae Bordaşiu, pr. Vasile Răducă, pr. Constantin Coman, Florin Caragiu, Argentina Gramadă, Iosif Nicolescu, Răzvan Codrescu, Andrei Dirlău, Costea Munteanu, Elena Dulgheru, pr. Gabriel Licăroiu, Iulia Chirea.

Tecuci. Colocviul anual de filosofie “Ioan Petrovici”, ajuns la a V-a ediţie, a fost dedicat în acest an (19-20 noiembrie) unui mare fiu al locului, savantul şi mărturisitorul creştin Alexandru Mironescu (1903-1973), membru al grupării spirituale a Rugului Aprins şi deţinut 5 ani în temniţele comuniste. Avîndu-l ca principal organizator pe d-l Viorel Burlacu (Casa de Cultură a Municipiului Tecuci), colocviul a fost găzduit de Protoieria Tecuci şi s-a bucurat de prezenţa la deschidere a ÎPS Casian Crăciun, care a ţinut o memorabilă cuvîntare. Familia a fost reprezentată de d-l Valentin Cantor (văr cu d-na Ileana Mironescu, fiica savantului) şi de d-l Paul Yawer (ginerele d-nei Mironescu, sosit special din Elveţia). Au luat cuvîntul, între alţii, ierom. Ignatie Grecu, editorul Adrian Michiduţă, cercetătorul CNSAS George Vişan, eseistul Ionel Necula, teologul Daniel Mazilu, scriitorul Răzvan Codrescu, criticul de film Elena Dulgheru. Principal moderator a fost asis. univ. dr. Richard Constantinescu (care a susţinut şi o interesantă comunicare despre Al. Mironescu şi Gr. T. Popa ca “modele de savanţi creştini”). ***(B.R.C.)***

Monahismul ortodox în fotografii

După o experienţă de şase ani în mediul *online*, în spaţiul de fotografie cu tematică religioasă, comunitatea internaţională Orthphoto anunţă cea de-a doua expoziţie internaţională, intitulată: “Monahismul Ortodox”. Vernisarea expoziţiei va fi posibilă şi în România începând cu luna decembrie a acestui an şi va avea un circuit itinerant, deschiderea evenimentului având loc în oraşul Mioveni, judeţul Argeş. Cu această ocazie vor fi expuse 200 de fotografii din monahismul ortodox de pretutindeni. Dacă doriţi ca cea de-a doua expoziţie a comunităţii Orthphoto să fie vernisată şi în oraşul dumneavoastră, nu ezitaţi să ne contactaţi (contact: i.trandafirescu@orthphoto.net. Web: www.orthphoto.net, www.exhibition.orthphoto.net)

Editorial

(urmare din pag. 3)

S-a crezut genial şi, pînă la ultima suflare, a fost frustrat că nu i se recunoaşte geniul. Ce revanşă postumă extraordinară pentru Adrian Păunescu să fie privegheat de şeful statului (care a declarat ritos regimul comunist drept ilegitim şi criminal şi care n-a catadicsit, de exemplu, să meargă la înmormântarea unui adevărat erou, Ion Gavrilă Ogoranu), să i se ridice osanale ca niciodată în viaţă, să fie declarat „Dumnezeu al literaturii”, să fie condus pe ultimul drum de mii de persoane înlăcrimate şi să fie îngropat în preajma lui Eminescu, cu onoruri militare! Nu putea visa un sfîrşit mai glorios.

Însă toate acestea nu sînt semnele unei preţuiri adînci, ci proba dibăciei unor manipulatori de emoţii cum a fost şi Păunescu însuşi.

Care ne sînt reperele?

Fostul jurnalist Cristian Pătrăşconiu a scos la Humanitas (finanțat de Institutul de Studii Populare - un fel de aripă ideologică a PDL) o carte cu un titlu pretenţios şi care ridică mai multe întrebări: *Repere intelectuale ale dreptei româneşti.* Este un volum de interviuri cu zece personalităţi publice: Neagu Djuvara, Andrei Pleşu, Gabriel Liiceanu, Nicolae Manolescu, Horia-Roman Patapievici, Virgil Nemoianu, Vladimir Tismăneanu, Andrei Cornea, Lucian Boia, Alexandru George. Probabil că Humanitas ar fi editat această carte şi dacă autorul interviurilor nu era director adjunct al Institutului de Studii Populare, avînd în vedere numele celor intervievaţi. Cristi Pătrăşconiu a anunţat pe blogul lui că joi, 25 noiembrie va avea loc o dezbatere pe marginea acestei cărţi. N-am citit cartea încă, deci îl cred pe cuvînt pe autor cînd spune că ea „gravitează tematic în jurul ideii de dreapta în politica românească". Din acest enunţ nu devine clar dacă personalităţile cu pricina sînt chestionate şi despre ele însele în calitate de „repere" ale dreptei. Şi dacă nu e aşa, mă tem că titlul cărţii nu se suţine, ca să nu spun că e înşelător şi linguşitor. Mai am însă şi alte nedumeriri: dacă aceştia zece sînt figuri emblematice ale dreptei, ne definesc ei, dimpreună cu autorul interviurilor, ce înseamnă dreapta? Şi dacă da, definiţia lor are de-a face mai degrabă cu aceea dată de corifeii internaţionali ai neoconservatorismului (cum mă şi aştept) sau cu cei ai conservatorismului? Pentru că dacă e valabilă prima variantă, după umila mea părere sîntem de două ori înşelaţi, căci neoconservatorismul e doar dreapta stîngii, niciodată dreapta autentică. Sau, mă rog, dacă acceptăm la dreapta mai multe „nuanţe", atunci titlul cărţii trebuia să ne spună despre care dintre ele e vorba, căci aceste nume nu sînt reprezentative pentru toate „nuanţele" dreptei. Sigur, mi s-ar putea reproşa că îmi pun întrebări la care este posibil să găsesc

răspunsul în carte. Dar o fac tocmai pentru că intuiesc răspunsurile, cunoscînd personajele. Pînă acum aveam o problemă în a-i considera de dreapta pe un Andrei Pleşu şi un H.-R. Patapievici, cu ale căror opinii am fost uneori de acord şi pe care îi ştiu mai sensibili la valorile dreptei (credinţă, familie, patrie). M-am îndoit la un moment dat şi de un Virgil Nemoianu, pe care însă îl văd cel mai apropiat de conservatorism. Aşadar, cum o să-i consider de dreapta pe un ateu ca Nicolae Manolescu, un antiromân (chipurile, demitizant) ca Lucian Boia, un antiortodox ca Neagu Djuvara? Cum o să fie Tismăneanu o personalitate a dreptei?

Într-un panteon al dreptei (iertată să-mi fie exprimarea) se potrivesc aceste nume lîngă cele ale lui Petre Ţuţea, Simion Mehedinţi, Nicolae Paulescu, Nae Ionescu, Mircea Vulcănescu, Nichifor Crainic, Radu Gyr, Ernest Bernea, Vasile Voiculescu, Alexandru Mironescu, George Racoveanu? Mă îndoiesc. Or, cei pe care i-am amintit aici sînt indubitabil *repere intelectuale ale*

dreptei româneşti. Mai mult, alături de alţi intelectuali, ca Valeriu Anania, Valeriu Gafencu, Nicu Steinhardt, Gabriel Constantinescu, Gheorghe Calciu, sînt şi *repere morale*, nu numai ale dreptei, ci ale întregii societăţi româneşti. Şi cum dreapta pune accent pe morală, mi se pare important să nu o despărţim de inteligenţă atunci cînd vorbim despre dreapta.

Sînt curios dacă la dezbaterea anunţată vor fi abordate chestiunile de mai sus. Dar nu cred, pentru că volumul alcătuit de Cristi Pătrăşconiu e o operaţiune de imagine, în care trebuie ocolite astfel de subiecte, pentru a transmite mesajul programat fără bruiaj. PDL îşi revendică spaţiul dreptei, ca să se diferenţieze de opoziţie, şi are nevoie de legitimarea unei elite intelectuale, deci îşi fixează anumite personalităţi-reper. Însă, o carte nu poate suplini nici o elită intelectuală şi politică autentic de dreapta, nici măsurile de dreapta. ***(Claudiu Târziu)***

„Noi sîntem repere?“

A doua zi după ce publicam rîndurile de mai sus pe blogul meu, a avut loc dezbaterea despre dreapta şi reperele ei. Hotnews a avut lăudabila iniţiativă de a transmite live integral manifestarea (înregistrarea poate fi vizionată pe www.hotnews.ro). Cîţiva dintre vorbitori, Neagu Djuvara, Gabriel Liiceanu, Andrei Pleşu şi H.-R. Patapievici îmi confirmă presupunerile. Da, această carte este una dedicată nu dreptei, ci reperelor ei care nu sînt alţii decît cei intervievaţi. Da, oamenii au o viziune liberal-conservatoare, sau neoconservatoare, dacă vreţi, deci e vorba despre o dreaptă aproximativă, dacă e să rămînem pe ideea de „pluralitate“ a dreptei (apud Pleşu). Pe de altă parte, impresia generală pe care au lăsat-o vorbitorii este de aflare în treabă: nici ei nu cred în ce spun şi nici că ar putea găsi susţinere în electorat, în clasa politică… Destul de trist. Redau aici cîteva fragmente:

Neagu Djuvara:

• Titlul cărţii este foarte interesant: *Repere intelectuale ale dreptei.* Cum adică, sunt şi eu unul dintre repere? Bun, accept, dar asta n-am înţeles-o de la început.

• În fond, *această carte este povestea* lui Neagu Djuvara, povestea lui Gabriel Liiceanu, povestea lui Andrei Pleşu şi aşa mai departe.

• În carte, *cu excepţia dlui Stoica şi a dlui Pleşu, nu se prea vorbeşte despre ce este şi ce nu este dreapta.*

Gabriel Liiceanu:

• De ce e nevoie de repere intelectuale ale dreptei? Lucrurile stau cam aşa: în lupta care se naşte între stînga şi dreapta se pierde cumva sistemul de referinţă al valorilor. Este nevoie de cineva care să vegheze nordul moral al societăţii.

• De ce intelectualii? Care e vocaţia lor? Care e rostul lor într-o societate care încearcă să funcţioneze prin mecanisme democratice? *Intelectualii nu au de urmat decît trei căi: politicieni*, atunci cînd vor să slujească în mod pragmatic valorile binelui; *organizatori ai urii*, cînd sînt exponenţii unei ideologii, mulţi dintre intelectualii români sînt organizatori ai urii în continuare; *intelectualii care îşi păstrează funcţia bimilenară de repere*, într-un spaţiu al valorilor, care spre deosebire de politicieni se instituie ca moralişti. Eu cred că *intelectualii care nu se angajează direct în lumea politică au datoria să rămînă moraliştii societăţii.*

• Este intelectual-moralist cel care poate formula ceea ce restul societăţii nu are puterea sau capacitatea de a spune pe înţelesul tuturor.

• Ce-l pîndeşte pe intelectualul-moralist? Îl pîndeşte oboseala. *În această carte se află cîţiva oameni care, cred eu, au obosit îngrozitor.* Vreme de 20 de ani au spus cam aceleaşi lucruri. Culoarea lor era a unei minţi, nu a unei cămăşi politice. *Aceşti moralişti trebuie să aibă nervii tari, să spună mereu ceea ce cred.*

• Faptul că dreapta lansează azi cartea asta într-un cadru select, în timp ce ceilalţi au patru

posturi de tv şi ziarele ţării prin care fac ca trecutul să fie mistificat, arată cît de ineficace este dreapta în pragmatica ei în ziua de azi.

Andrei Pleşu:

• Cartea asta arată ce plurală este gîndirea de dreapta la noi.

• Părerea mea e că l*a această masă sînt mai mulţi oameni de dreapta autentici* decît în partidele politice.

• Am mari dificultăţi în a face o listă cu politicieni autentic de dreapta, care să depăşească degetele de la o mînă. Politicienii noştri au un profil incert şi preocupări doctrinare minime sau nule.

• *Salut constituirea aici azi a primului grup de dreapta compact din România.* Şi trebuie să adaug că nu contăm...

• Întrebarea e *cîţi români sînt de dreapta*, ce electorat are dreapta în acest moment. *Aştia sîntem toţi, nu contăm şi nu avem electorat.* Să nu facem dintr-o aspiraţie descrierea unei realităţi de fapt.

• Cuvîntul repere m-a tulburat puţin, ca şi pe dl. Djuvara. Îmi pun întrebarea: *cine a hotărât ca sîntem repere?*. Mulţi spun că noi ne-am intitulat astfel. Dau vina pe dl Pătrăşconiu pentru acest titlu şi îi mulţumesc foarte mult, dar cuvîntul „repere“ pune mai multe probleme.

• M-a liniştit ce a spus dl Valeriu Stoica (coordonatorul colecţiei în care a apărut cartea – *n. mea*, C.T.) cum că această carte nu este o antologie de militanţi sau vreun program politic. Este o conversaţie cu mai mulţi parteneri pe care îi leagă, printre multe alte lucruri, şi *o oarecare orientare de dreapta.*

• Am impresia că am căpătat *o conştiinţă de dreapta*, mai mult scos din minţi de stînga.

• Cînd aud că mulţi oameni spun că comunismul e o idee bună, cînd văd că Che Guevara este o figură monumentală a secolului nostru şi aşa mai departe, mă irită chestia asta atît de mult încît simt brusc că îmi creşte un profil, aşa, de dreapta. Dar s-ar putea să-mi crească unul de stînga, dacă mă va enerva mai mult dreapta.

Horia-Roman Patapievici:

• Diferenţa dintre dreapta şi stînga, fundamentală, este dată de nota specifică prin care stînga a intrat în lumea modernă prin Revoluţia Franceză. Acesta este spiritul revoluţionării în politica modernă.

• Pentru a şti dacă sînteţi de dreapta sau de stînga trebuie să vedeţi în interiorul vostru dacă acceptaţi sau respingeţi acest principiu al revoluţionării nelimitate.

• *Pentru mine, a fi de dreapta sau de stînga este secundar.* Mă definesc prin centralitatea modernităţii clasice.

• Concluzia mea este următoarea: Secolul XX ne obligă să refundăm în mod radical poziţionarea de stînga sau de dreapta.

Simpozionul de martirologie. Ecouri

Cum Simpozionul de Martirologie desfăşurat luna trecută la Bucureşti nu s-a prea bucurat de o mediatizare pe măsură în despiritualizata şi ideologizata presă de la noi, iar pe diferite site-uri şi bloguri a fost prezentat cu rea-voinţă mistificatoare, cred că e cu atît mai binevenită această prezentare făcută chiar de unul dintre invitaţii străini participanţi la Simpozion, Pr. Prof. Dr. Georgios Metallinos, a cărui certă autoritate sacerdotală şi universitară este pe deasupra oricăror interese partizane din dezbinata lume românească. Îi mulţumesc, în numele tuturor cititorilor, vrednicului Protos. Leontie Fusa, care a tradus atît de prompt textul din greceşte şi l-a transmis în format electronic organizatorilor Simpozionului. Îl reproduc aici cu îngăduinţa d-lui Dr. Pavel Chirilă. **(R.C.)**

Protoprezbiter Georgios Metallinos: «Mireasmă a morţii... spre viaţă»*

1. Prin harul lui Dumnezeu, am trăit o experienţă unică, la Bucureşti, pe 11 şi 12 octombrie. Este vorba despre participarea mea la un simpozion, care a fost organizat de Fundaţia „Sfânta Irina", cu tema: „Moartea martirică", adică semnificaţia şi importanţa „martiriului". Vorbitorii invitaţi au fost nume cunoscute în spaţiul cercetării ştiinţifice, teologi, istorici, medici etc., ca de pildă cei deja cunoscuţi şi în ţara noastră, atât din prezenţa lor la simpozioane, cât şi din traducerile operelor lor: domnul profesor Tristram Engelhardt, doamna Corinna Delkeskamp-Hayes, părintele profesor Vasile Mihoc etc. Preşedinte al simpozionului a fost directorul Fundaţiei, profesorul de medicină şi bioetică dr. Pavel Chirilă, iar moderatorul lucrărilor a fost mai sus-pomenitul părinte Mihoc, unul dintre cei mai de seamă clerici şi profesori din România. Propriile cercetări le-au comunicat şi Preasfinţitul Episcop Sofian, şi profesorul Academiei Teologice din Moscova, domnul Dominic Rubin. Simpozionul ştiinţific, excelent organizat, a cuprins şi o masă rotundă, cu o mai largă participare a congresiştilor la dezbateri. Trebuie semnalat şi faptul că mulţi congresişti erau vorbitori de greacă, în principal clerici şi teologi, care şi-au făcut studiile postuniversitare în Grecia (la Atena sau Tesalonic). Comunicările, realmente de un înalt nivel, s-au făcut în limbile engleză şi română.

Subsemnatul a prezentat un comunicat cu tema: „Fenomenul neo-martirilor. Importanţa lor teologică şi naţională". Am avut şi binecuvântatul prilej ca studiul meu să fie tradus în româneşte de către unul din cei mei buni studenţi postuniversitari ai noştri, la Catedra de Teologie, iar astăzi doctorand şi distins lector, domnul Ion Croitoru.

Când am primit onoranta invitaţie de a participa şi eu la simpozion, mărturisesc că alegerea

* Cf. *II Corinteni* 2, 15-16: „Pentru că suntem lui Dumnezeu bună mireasmă a lui Hristos între cei ce se mântuiesc şi între cei ce pier; unora, adică, mireasmă a morţii spre moarte, iar altora mireasmă a vieţii spre viaţă..."

Părintele Metallinos cuvîntînd la Simpozionul de martirologie

temei m-a surprins în mod plăcut. Vrând să răspund cu o temă din spațiul cercetării mele, am ales-o pe cea de mai sus, îmbinând importanța teologică şi națională a neo-martirilor, pentru că şi ortodocşii români, ca şi noi, îi au pe neo-martirii lor, din perioada de dominație otomană. N-am ştiut însă că, prin harul lui Dumnezeu, cu studiul meu voi da un răspuns la o problemă fundamentală, cu care s-a confruntat simpozionul, aşa cum s-a dovedit în decursul lucrărilor lui. Şi asta pentru că există o importantă cerere în viața bisericească şi în teologia României de astăzi.

2. Este cunoscut faptul că în perioada regimului comunist, în această mare țară ortodoxă, minoritatea conducătorilor a dezlănțuit o persecuție fără precedent împotriva ortodocşilor, fără deosebire de poziție socială, neexceptând demnitarii sau persoanele sus-puse care n-au vrut să se alăture regimului comunist şi au fost considerați periculoşi; fără însă ca acest lucru să însemne, cel puțin pentru majoritatea zdrobitoare a celor persecutați, că aparțineau anumitor partide sau că erau dirijați de reprezentanții Occidentului burghez. În numeroasele „lagăre de concentrare" create au fost închişi sute de mii de cetățeni care – aşa cum s-a dovedit – n-au fost decât simpli credincioşi ortodocşi, care au preferat să devină victime într-o ardere-de-tot (holocaust) creştin-ortodoxă decât să accepte negarea credinței lor prin trecerea la ateism. Au urmat în felul acesta exemplul vechilor mărturisitori şi martiri.

Cele de mai sus au fost confirmate în a doua zi a simpozionului, când am vizitat (în pelerinaj) una dintre marile lor închisori, în afara Bucureştiului, la Jilava, unde literalmente ne-am îngrozit. Pentru că din descrierea şi istorisirea a doi vechi deținuți de acolo (printre puținii care au supraviețuit până astăzi), din tot ce am văzut şi am putut să conchidem, ne-am încredințat că a fost vorba despre reînvierea muceniciilor din alte epoci, din vechiul Imperiu Roman până la regimurile totalitare şi fasciste din secolul XX. Dar trebuie să precizăm aici că, din punct de vedere

istoric, valoarea torturilor a fost dogmatizată de către al IV-lea Conciliu de la Lyon (1245), al XIII-lea Sinod Ecumenic al Bisericii Latine (romano-catolice), care a acceptat torturile ca pe un mijloc de anchetă pentru facilitarea operei Sfintei Inchiziţii! Astfel s-au născut monştrii Revoluţiei franceze, ai Revoluţiei bolşevice sau ai nazismului, cu toate imitaţiile lor ulterioare.

Condiţiile de „viaţă" în celulele morţii erau mai rele decât cele ale creştinilor şi evreilor din lagărele de concentrare ale lui Hitler. De aceea, noii mărturisitori români din închisorile-morminte au cerut cu disperare să fie trataţi măcar aşa cum naziştii se poartă cu deţinuţii lor! Din acest motiv, singura lor mângâiere şi uşurare era rugăciunea şi, prin aceasta, dezvoltarea unui spirit de frăţească dragoste şi solidaritate, care a provocat uimirea noastră.

În anul 2009, în oraşul universitar Sibiu, a fost publicată de către Editura Agnos traducerea engleză a unei importante cărţi cu titlul *Sfântul închisorilor*, avându-l ca autor pe monahul Moise. Cartea se referă la unul dintre martirii închisorilor româneşti, Valeriu Gafencu. Ceea ce oferă o greutate în plus este faptul că această carte a fost editată cu binecuvântarea Arhiepiscopului Andrei de Alba Iulia (Transilvania). Am avut onoarea să-l cunosc şi să mă împrietenesc cu el, atunci când, la început ca decan al Facultăţii noastre, l-am vizitat în Eparhia sa, dar şi prin participarea mea, la invitaţia sa, ca Decan al Facultăţii de Teologie de acolo, la simpozioane în acest minunat oraş. Traducerea în engleză a făcut-o monahul Sava de la Mănăstirea Oaşa. Pot să vă comunic că această carte se traduce deja în limba greacă şi o recomand călduros încă de pe acum.

3. Simpozionul a fost urmărit de episcopi şi clerici, monahi şi monahii, profesori şi, în principal, ortodocşi culţi şi luptători, cu poziţionare precisă faţă de sistemele surori, comunismul şi fascismul, produse ale secularei dialectici occidentale, care au fost transplantate în Răsăritul Ortodox. Simpozionul a avut ca scop impulsionarea şi încurajarea Sfântului Sinod al Bisericii României să purceadă la recunoaşterea oficială a acestui holocaust al ortodocşilor acestei ţări. Desigur, n-au lipsit nici dintre cei care nu cunoşteau criteriile eclesial-teologice ale Ortodoxiei, vorbind despre „aşezarea în rândul sfinţilor" (ἁγιοκατατάξεως), şi în esenţă despre „sanctificare" (ἁγιοποιήσεως), aşa cum de altfel se întâmplă şi în Biserica noastră. Smerita mea contribuţie, aşa cum a fost caracterizată de către mulţi, a fost recomandarea de a se evita generalizarea făcută de Ierarhia noastră**, sub fericitul întru adormire Arhiepiscop Hristodulos, cu referire la Asia Mică (1922). Am subliniat că o aşezare în rândul sfinţilor generalizată, şi în esenţă sanctificarea (a se vedea *canonizatio* la catolici), ar crea mai mari probleme Corpului Eclesial Român, care fireşte nu ar aduce nici un folos. Tocmai de aceea, am recomandat să se facă un prim pas prin recunoaşterea bisericească oficială a sacrificiului martirilor holocaustului românesc. Având în vedere rolul matern al Ierarhiei bisericeşti în vremuri critice, care pentru ocrotirea turmei evită mişcările riscante şi grăbite, atunci când Ierarhia întârzie şi evită să ia hotărâri, poate fi vorba de două lucruri: fie de înţelepciune, fie de trădare. A doua variantă vreau întotdeauna să o exclud dintr-o Ierarhie ortodoxă.

Există însă o dificultate naţională, aşa cum mulţi dintre congresişti au subliniat în pauze; că adică cei care obstrucţionează o astfel de hotărâre sunt renegaţii călăi „ortodocşi" ai celor întemniţaţi şi unii notabili evrei. Fireşte, nu pot să cercetez veridicitatea acestei opinii, dar nici să o resping, pentru că cei care au făcut această mărturisire au fost distinşi ortodocşi români şi buni cunoscători ai lucrurilor.

Aşadar, să ne rugăm ca Presfânta Biserică a României să depăşească aceste obstacole şi să recunoască holocaustul românesc din veacul al XX-lea, hotărând o anumită zi de pomenire şi de cinstire a victimelor frumos-biruitoare sub regimul comunist, ca mărturisitori şi eroi ai credinţei noastre.

Traducere din limba greacă de
Protos. Leontie Fusa
(după Ορθόδοξος Τύπος, 5-11-2010)

** Sinodul mare la greci este numit Ierarhia [*n. tr.*].

Cardul de sănătate, o lovitură dată interesului național

Forul Ortodox Român a participat joi, 18.10.2010, la dezbaterea organizată de Ministerul Sănătății în jurul proiectului de ordonanță de urgență prin care se dorește introducerea cardului de sănătate cu cip.

Printre multele controverse legate de proiectul legislativ (unele dintre ele punctate și de FOR în comunicatul recent în care ceream dezbatere publică) a ieșit la iveală un lucru șocant, făcut public de reprezentantul Asociației pentru Tehnologie și Internet, Bogdan Manolea, spre stupoarea autorităților prezente la dezbatere. Anume că, deși proiectul legislativ însăilat de autorități este în stadiul, chipurile, de a fi supus dezbaterii publice, Imprimeria Națională a organizat deja licitația prin care a acordat fonduri publice unui furnizor de semiconductori de tip cip cu contact pentru smart carduri folosite pentru cardurile de sănătate! Suma contractului este de aproape 35 milioane EUR (cu TVA).

Mai mult decât atât, anunțul pentru organizarea licitației a fost făcut public **înainte** ca Ministerul Sănătății să facă publică nota de fundamentare a OUG privitoare la introducerea cardurilor de sănătate, fapt ce denotă graba și disprețul față de dialogul cu cetățenii, care este doar simulat, deciziile fiind deja luate. Reamintim că aceste fonduri reprezintă doar o mică parte din costurile presupuse de implementare a întregului sistem informatic necesar pentru susținerea cardurilor de sănătate. Pentru a avea o idee despre aceste costuri, în Germania, de exemplu, implementarea unui astfel de sistem a costat 1.7 miliarde de euro și a fost un eșec, proiectul fiind blocat în acest moment. Dacă cea mai puternică economie a Europei, Germania, a eșuat cu acest

Iulian Capsali, secretarul general al FOR

plan, cum de își permite o țară care se împrumută pentru pensii și salarii, să înceapă un asemenea proiect?

De notat mai este faptul că, prin această lege, care se caută a fi introdusă rapid în Parlament prin ordonanță de urgență, actualii guvernanți spun ca se vor economisi câteva sute de milioane de lei, scurși din sistem din cauza... medicilor de familie (trebuia găsit și țapul ispășitor pentru catastrofa din sistemul de sănătate). Este, evident, absurd să vrei să acoperi pierderi cheltuind pentru aceasta sume colosale, mult mai mari decât pierderile în sine.

Totodată, este evident faptul că libertatea noastră de conștiință, dreptul la intimitate și la protecția datelor personale sunt puse în pericol de un stat căpușat de grupuri de interese care

promovează, pe spinarea oamenilor acestei ţări, proiecte de informatizare a societăţii, care sunt complet ineficiente pentru scopurile "generoase" oficiale, dar care pot îndeplini, în schimb, o singură funcţie: aceea a creării cadrului logistic necesar supravegherii cetăţenilor români.

La această dezbatere, autorităţile au promis alternativă la cardul electronic de sănătate. Acest lucru este pozitiv, deşi, aşa cum s-a arătat, erau obligate să garanteze acest drept, conform Constituţiei şi legilor în vigoare. Recunoaştem însă că este tulburător şi revoltător sentimentul că libertatea şi demnitatea noastră se află la bunul plac al unor grupuri de presiune şi că doar prin luările de poziţie ale societăţii civile româneşti autorităţile catadicsesc să mai dea un pas înapoi în acest marş forţat către abuzuri asupra libertăţilor civice.

Întrebarea pe care o pune FOR este: putem noi, ca societate civilă, să determinăm autorităţile să renunţe la folosirea banului public împotriva intereselor naţionale şi a drepturilor oamenilor la o viaţă privată normală, lipsită de intruziunea statului? Credem că stă în puterile noastre să dăm acest răspuns.

Secretar General FOR
Iulian Capsali

Guvernul trebuie să renunţe la cardul de sănătate

Ministerul Sănătăţii a făcut publică nota de fundamentare prin care intenţionează să modifice, prin Ordonanţă de Urgenţă, legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătăţii. Scopul modificării este introducerea cardului de sănătate ce va înlocui documentele justificative de până acum ce atestau calitatea de asigurat al sistemului. Deşi apreciem ideea unei reforme a sistemului de sănătate din România, considerăm că măsurile luate trebuie să fie eficiente şi adresate acolo unde sunt problemele majore (plata corespunzătoare a cadrelor medicale, asigurarea aprovizionării cu medicamente a spitalelor, buna şi continua funcţionare a sistemului de medicamente compensate) şi nu într-o zonă unde nu există nici o dovadă că ar fi utile, ridicând, în schimb, probleme majore în domeniul respectării libertăţilor fundamentale aşa cum sunt prevăzute de Constituţia României.

Lectura acestei note de fundamentare scoate în evidenţă următoarele puncte controversate:

1. Scopul generic al introducerii cardului de sănătate pare a fi un mai bun control al furnizării de servicii medicale asiguraţilor. **Controversă**: *nu există nici un studiu, dovadă, sau evidenţă statistică prin care Ministerul să arate în ce măsură acest scop nu era îndeplinit de actualele metode de atestare a calităţii de asigurat. Nu există nici o dovadă că de aceste servicii ar fi beneficiat în mod abuziv persoane care nu îşi achitau obligaţiile de asigurat. Este aceasta problema principală a sistemului românesc de asigurări?*

2. Despre costurile acestui sistem de carduri de sănătate aflăm, din nota de fundamentare, următoarele: „Fondul naţional unic de asigurări de sănătate nu ar putea susţine nici lansarea şi nici întreţinerea unui sistem de carduri", soluţia oficialilor fiind introducerea coplăţii. **Controversă**: *de ce nu există nici o estimare transparentă a costurilor implicate de introducerea acestui sistem? Cum justifică Ministerul introducerea unei măsuri contestabile pe care nu este în stare să o finanţeze singur, în condiţiile unei crize dramatice care zguduie sistemul sanitar, făcând ca serviciile să fie din ce în ce mai precare?*

3. Tot în nota de fundamentare se regăsesc şi contradicţii flagrante referitoare la aspectele ce ţin de datele personale conţinute pe card. Astfel, citim la p. 2 a notei: „nu sunt introduse elemente de identificare a persoanei în relaţia cu medicul de familie sau cu familia". În paragraful imediat următor, însă, citim: „informaţiile adiacente vor face referire la situaţia asiguratului în relaţia cu medicul de familie sau cu familia". La p. 9 găsim aceste informaţii adiacente: numele, prenumele şi datele de contact ale medicului de familie şi situaţia co-asiguraţilor (relaţia cu familia). **Controversă**: *deşi informaţiile adiacente sunt presupuse a nu fi expuse accesării, ele sunt totuşi inserate în card. Care este justificarea pentru*

introducerea acestor date personale? Care este garanția că ele nu pot fi citite, copiate (clonate), însuşite fraudulos şi/sau folosite împotriva persoanei ce deține cardul? În ce măsură a evaluat Ministerul dacă acest proiect respectă drepturile la intimitate şi protecția datelor personale (menționăm că datele incluse pe card par a include două categorii de date ce au un statut special în legea 677/2001 – date cu funcție de identificare (CNP) şi date privind starea de sănătate) ?

4. Refuzul consultării cu organizațiile non-guvernamentale: În nota de fundamentare Ministerul afirmă că „*nu este cazul*" consultării cu organizațiile non-guvernamentale şi cu institute de cercetare sau alte organisme (un astfel de organism ar fi, in opinia noastră, Biserica Ortodoxă Română). Informăm pe această cale Ministerul că organizațiile de protecție a drepturilor civile cu care FOR a intrat deja în contact consideră extrem de necesar un astfel de proces de consultare şi vor lua, de altfel, atitudine față de acest proiect legislativ. Este absolut regretabil că Ministerul a ales calea politicii faptului împlinit, abuzivă în sine şi complet nedemocratică.

5. Menționarea, printre informațiile adiacente disponibile pe card, a statutului de donor de organe în vederea transplanturilor. **Controversă**: *Ministerul Sănătății era obligat să ceară un aviz etic de la BOR măcar pe această temă. Transplantul de organe este o temă bioetică asupra căreia Biserica şi-a exprimat punctul de vedere, subliniind faptul că „se impune solicitarea si obținerea consimțământului în scris prealabil, expres şi liber al donatorului sau al persoanei terțe căreia legea îi permite acest fapt; de asemenea, se va solicita şi acordul scris al primitorului". Aşadar, transplantul de organe nu poate face obiectul unor instrumentări generale de către stat, impersonale, lărgite la o întreagă populație, ci este o practică medicală între persoane concrete, punctuală şi circumscrisă în cadre specifice, negeneralizabile.*

Pe lângă aceste puncte controversate, enumerate foarte sintetic, neepuizând probleme

Conferința laicatului ortodox român la care a fost fondat FOR

puse de OUG a MS, FOR consideră că Ministerul trebuie să renunțe la ideea implementării cardurilor de sănătate prin ordonanță de urgență pentru următoarele trei motive principale:

1. **Problema securității cardurilor**: Este inadmisibil ca Ministerul să introducă astfel de carduri electronice fără cea mai mică grijă manifestată pentru securitatea datelor personale expuse în aceste dispozitive. Prezentul proiect nu conține nici o referire la aspecte cheie legate de securitatea datelor personale stocate (cum ar fi existența sau nu a unei baze de date unice cu toate aceste informații, drepturi de scriere sau modificare a datelor, cine are dreptul de acces la date etc.), aşa cum prevede legea 677/2001. Organizațiile civice care au contestat maniera de introducere a cărților de identitate electronice au arătat că e necesar un audit de securitate public, extern şi independent care să ateste cât de fiabile sunt dispozitivele electronice în cauză. Acesta este cu atât mai necesar cu cât cardurile de sănatate pot conține şi date personale extrem de sensibile.

2. **Problema protecției datelor cu caracter personal, a dreptului la intimitate şi a libertății de conştiință**: Fiind vorba despre datele personale, este vădit necesară o profundă analiză a modului în care aceste măsuri respectă drepturile civice enumerate mai sus. *Este inadmisibil să se meargă înainte cu acest proiect care va interzice accesul la serviciile medicale celor care nu dețin carduri de sănătate sau care nu le au asupra lor în momentul ajungerii la spital, în condițiile în care probabil vor exista cetățeni ce nu le vor dori datorită implicațiilor asupra siguranței datelor personale, intimității şi libertății de conştiință.* Care este avantajul înscrierii datelor pe un cip şi de ce, în condițiile în care s-ar stabili că ar fi date utile, nu s-ar proceda mai degrabă la inscripționarea lor direct pe cardul de sănătate ?

3. **Problemele etice:** din punct de vedere creştin, FOR nu poate accepta instrumentalizarea persoanei umane prin metode sofisticate de control şi evidență a populației şi expunerea electronică a intimității sale. În mod evident, introducerea cardului de sănătate depăşeşte o limită etică dincolo de care funcțiile de supraveghere şi identificare a persoanelor ce beneficiază de politici publice devine nelegitimă.

Pe baza acestor observații, FOR cere Ministerului să asigure organizarea unei dezbateri publice pe marginea acestei legi, pe care normele unei bune guvernări şi ale respectului față de statul de drept îl cer a fi suspendată.

9 noiembrie 2010
Forul Ortodox Român
e-mail: forul.ortodox@gmail.com

Forul Ortodox Român, structură federativă fără personalitate juridică, a fost fondat la 29 noiembrie 2008, prin consensul reprezentanților a 60 de organizații civice cu caracter cultural şi social, care au participat la Conferința Asociațiilor Laicatului Ortodox Român. Forul Ortodox Român este coordonat de liderii organizațiilor: Asociația „Rost", Asociația „Christiana", Asociația Pro Vita – Bucureşti, A.R.T.R.I., şi Fundația „Sfinții Martiri Brâncoveni".

Secretar General
Iulian Capsali

Pr. Sârbu lîngă troița eroilor de la Șapienței

Lacrimă și Har. Preotul Constantin Sârbu

Mănăstirea Diaconești (județul Bacău) continuă pe același frumos drum al călugăriei care luminează nu numai prin rugăciune, ci și prin cultură. La începutul acestei luni, la Editura Bonifaciu, va ieși de sub tipar o nouă carte sub îngrijirea maicilor de la Diaconești: Lacrimă și Har. Preotul Constantin Sârbu. *Este un volum esențial pentru cunoașterea istoriei noastre recente și mai ales a martiriului prin care au trecut o seamă de preoți ortodocși în regimul comunist. Prin bunăvoința maicilor de la Diaconești, cărora le mulțumim public cu multă recunoștiință, redăm în continuare cîteva fragmente din carte, în chip de „dosar" al personalității-reper care a fost părintele Constantin Sârbu.* **(ROST)**

Noii martiri români nu pot fi opriți să învieze

Dacă „martiriul este roada vederii lui Dumnezeu", așa cum spune Părintele Sofronie Saharov, atunci putem zice, pe bună dreptate, că România secolului XX L-a văzut pe Dumnezeu față către față. Nu prin aceia care, fățărnicind dragostea de țară, făcutu-s-au „aramă sunătoare" și „chimval răsunător", ci prin acei - puțini - care și-au pecetluit credința lor cu viața, „au suferit batjocură și bici, ba chiar lanțuri și închisoare, au fost puși la cazne, au fost tăiați cu fierăstrăul, au pribegit în munți și în crăpăturile pământului" (Evrei 11, 36-38).

Crucificați atunci pentru un crez ce nu convenea regimului totalitar și ateu și astăzi pentru o demnitate de neam ce nu convine unui sistem globalist și idolatru, noii martiri români nu pot fi totuși opriți să învieze. Pietrele de pe mormintele lor se dau în lături și ostașii plătiți să mintă sunt vădiți.

De pe manuscrise ascunse cu riscul morții, din mărturisiri însângerate de rănile încă vii pe

trup, din străfunduri de arhive ale funcționarilor iadului, ies la lumină chipuri de icoană, nume şi vieți de oameni aşezate sub semnul de lumină al sfințeniei.

Între ei, preotul martir Constantin Sârbu.

Viața lui, cumpănită între suferință şi har, a fost o jertfă neîncetată pentru Dumnezeu şi oameni. Copil orfan, crescut de o bunică săracă, student strălucit dar sărman, dormind pe băncile Gării de Nord, preot vrednic la Huşi şi ctitor al uneia dintre cele mai mari biserici din Bucureşti, misionar şi duhovnic aplecat spre suferințele omeneşti, Părintele Sârbu este arestat în 1954 şi condamnat la 8 ani de închisoare pentru „uneltire contra ordinii sociale". Întemnițat la Jilava, Aiud, Gherla, primeşte după eliberare încă doi ani de domiciliu obligatoriu în Bărăgan.

Revenit în Bucureşti, bătrân, bolnav şi fără nici un mijloc de existență, solicită Patriarhului, cu smerenie, „cea mai săracă parohie din Bucureşti". Primeşte Biserica Sapienței, aflată atunci în stare de ruină.

Blândețea, dăruirea şi mai ales puterea rugăciunii sale atrag în scurtă vreme la Sapienței o mulțime de oameni de toate vârstele şi stările. Astfel, cu dragoste şi răbdare Părintele creşte mulțime de fii duhovniceşti, făcându-se tuturor toate, până ce Hristos ia chip într-înşii.

Alături de ei duce, cu pricepere şi dăruire, truda refacerii lăcaşului de închinăciune, făcând din muncă o şcoală a jertfei şi a dragostei de Dumnezeu şi de aproapele, ca „toți să fie una", precum voieşte Hristos. Zidurile dinafară s-au ridicat pe temelia de stâncă a lucrării duhovniceşti dinlăuntru. Şi venind vânturile şi valurile, ziduri şi oameni nu s-au clătinat, căci piatră în capul unghiului a stat Însuşi Hristos.

Dar lumina de la Biserica Sapienței trebuia stinsă. Securitatea i-a cerut Părintelui, cu „mărinimie", să-şi aleagă singur sfârşitul. O operație făcută de un medic bine „instruit" i-a adus mutarea din moarte la viață, în ziua de 23 octombrie 1975.

Aşa s-a urzit, din lacrimă şi har, viața preotului martir Constantin Sârbu.

După adormirea Părintelui, câțiva dintre ucenicii săi au aşternut pe hârtie, din prea-plinul inimii lor, frânturi de amintiri, fărâme de lumină şi har trăite în preajma povățuitorului lor. Gesturi, cuvinte, întâmplări, mărturisiri de taină ale Părintelui sunt surprinse cu sensibilitate şi profunzime sufletească de fiii săi duhovniceşti.

Le-am adunat - fragmentar – într-un volum, completându-le cu un Memoriu-Spovedanie al Părintelui Sârbu, aflat în dosarul său din Arhivele CNSAS şi cu câteva cuvinte de folos şi tâlcuiri duhovniceşti din predicile sale. Toate pun înaintea cititorului icoana unui om al lui Dumnezeu, vas ales al harului, chip de smerenie, dragoste şi nemăsurată milostivire pentru cei în nevoi.

Dacă statura duhovnicească a unui om se măsoară după felul în care îşi primeşte sfârşitul - „Aduceți-vă aminte de mai-marii voştri, priviți cu luare-aminte cum şi-au încheiat viața şi urmați-le credința" (Evrei 13, 7) - atunci nimic nu poate fi mai grăitor pentru măsura duhovniciei preotului martir Constantin Sârbu decât însăşi rugăciunea sa din urmă către Domnul:

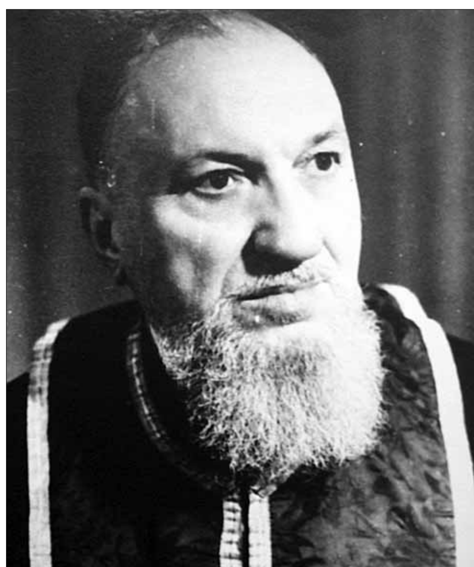
- Doamne, dacă este ceasul supremei hotărâri, iată, eu sunt gata! Strigă-mă şi cheamă-mă! Sunt gata chiar acum! Socotelile mele sunt făcute: nu mai doresc nimic şi nu regret nimic! N-am nici o părticică din inima mea legată de nimic pe pământ. Bagajul îmi este făcut. Am aşa de puțin de luat cu mine! Tot ce am avut mai de preț mi-am trimis înainte, iar ce am avut mai greu am aruncat în urmă. Nu doresc decât să nu mă mai despart niciodată de Tine, Iisuse, dulcele meu Mântuitor şi marele meu Dumnezeu. Amin.

Mănăstirea Diaconeşti,
5 noiembrie 2010, la prăznuirea Sfinților Mucenici Galaction şi Epistimia

O viaţă de chin, într-un document al Securităţii

În arhivele fostei Securităţi, în dosarul de urmărire al preotului Constantin Sârbu - inventariat la cota I258316, vol. II - la filele 40-49 se află un Memoriu scris de mână de Părintele Sârbu, în septembrie 1962, la Viişoara - domiciliul său forţat din Bărăgan - şi adresat Patriarhului Iustinian. Interceptat „la timp", documentul nu a mai ajuns la destinaţie, ci a intrat în „fondul operativ" al Securităţii.

În acelaşi dosar de urmărire I 258316, vol. II, la filele 86-87 se află o notă informativă a agentului „Dobrogeanu", în care se menţionează că Memoriul a fost adus în luna septembrie de doctoriţa Maria Ursulescu, o veche cunoştinţă a Părintelui Sârbu şi lăsat consilierului patriarhal Petre Alexandru spre a fi înaintat Patriarhului. Între timp, consilierul a plecat în concediu. În octombrie, doamna Ursulescu a revenit la Patriarhie pentru a afla rezultatul, dar interesându-se la toate cabinetele, Memoriul n-a putut fi găsit (fusese sustras de Securitate din birourile Patriarhiei şi anexat la dosarul Părintelui, aşa cum se găseşte până azi). Ca urmare, pe 29 noiembrie doctoriţa Ursulescu revine din partea Părintelui Sârbu cu un Memoriu identic, care este înregistrat la Patriarhie cu nr. 19739/1962. Pe 8 decembrie Memoriul este prezentat Patriarhului, care îi pune referinţa „La Permanenţa Consiliului Eparhial", zicând consilierilor: „De, ce să-i fac? Cine l-a pus să facă ce a făcut? Eu vi-l dau vouă, vedeţi şi voi ce puteţi face cu el...!"

Nota informativă a lui „Dobrogeanu" se încheie cu menţiunea că până la data respectivă Permanenţa nu luase în discuţie Memoriul.

Ca urmare, Biroul de Securitate redactează o dare de seamă - aflată şi ea în acelaşi dosar, la fila 88 - privitoare la cele cuprinse în nota informativă a lui Dobrogeanu:

„Sârbu Constantin este cunoscut în evidenţele noastre cu activitate duşmănoasă. Doctoriţa Maria Ursulescu nu este cunoscută. Agentul a primit ca sarcină să mai discute cu Maria Ursulescu, cu scopul de a stabili ce intenţionează să facă Părintele Sârbu în afară de revendicările cerute în Memoriul său. A mai primit sarcină să discute cu Maria Ursulescu pentru a stabili concret de ce natură sunt legăturile ei cu Părintele Sârbu. De asemenea, să urmărească ce rezultat vor da Patriarhul şi ceilalţi clerici Părintelui Sârbu la Memoriul său.

Vom lua măsuri de a ne ocupa de încadrarea informativă a Părintelui Sârbu în comuna Viişoara, unde are domiciliu obligatoriu.

O copie a notei va fi dată spre exploatare şi măsuri căpitanului Săndulescu Nicolae. O copie se va trimite Serviciului 7.

Viitoarea întâlnire pe data de 28 decembrie 1962. Căpitanul de Securitate Bujeniță Dumitru”.

Alte mențiuni privitoare la soluționarea Memoriului nu se mai găsesc în dosarul de urmărire. Știm însă că în mai 1963, când Părintele Calciu a ajuns cu domiciliu obligatoriu la Viișoara, Părintele Constantin Sârbu slujea la biserica satului. A fost apoi eliberat din domiciliu obligatoriu, împreună cu ceilalți deținuți politici, în 1964 și nu i s-a permis întoarcerea la Biserica Vergului - ctitoria sa - ci a fost numit paroh la Biserica Sapienței din București, unde a slujit până la adormirea sa din 23 octombrie 1975.

Memoriu - Spovedanie

Înalt Prea Fericite Părinte Patriarh,

Subsemnatul Sîrbu Gh. Constantin, fost preot paroh și ostenitor cu zidirea bisericii „Parcul Călărași” - Vergu din București, născut în anul 1905, ianuarie 10, în com. Cavatinești, Raionul Bujor, Reg. Galați, fost condamnat pentru „favorizare” la 8 ani închisoare corecțională, pe care i-am ispășit la data de 8 ian. 1962, actualmente în D.O. (*domiciliu obligatoriu – n.n.*), pentru 2 ani, în com. Viișoara, Raionul Slobozia, Reg. București; cu adâncă smerenie Vă aduc la cunoștință Înalt Prea Fericirii Voastre cele ce urmează:

Cine sînt:

Copilăria

Sînt fiu de muncitor cu palmele, fără pământ. Nu-mi cunosc mama, care a murit când aveam vârsta de un an. La vestea morții sale, în spital, tata s-a prăbușit la pământ, a avut un șoc nervos și de atunci și-a pierdut, în parte, mintea. Eu am fost luat de către părinții săi, tot muncitori cu palmele, să mă crească.

Când am împlinit vârsta de 3 ani, ne-am mutat cu toții în Galați, în cartierul muncitoresc din strada Lozoveni 89. De aici începe calvarul. Bunicii mei care mă creșteau, neavând alt mijloc de existență decât brațele, munceau în dijmă pe la chiaburi și primeau a patra parte din produs. Când am putut ține și eu sapa în mână, mă luau și pe mine la câmp, să-i ajut. Mâncarea noastră: mămăligă cu borș cu știr. Aceasta nu-i literatură, ci realitate cruntă.

Tata muncea și el cu palmele pe la cei avuți. Dar nefiind în stare să se tocmească și nici să-și ceară dreptul său din muncă, era exploatat de toți, muncind numai pentru mâncare, în zilele fără lucru recurgând la borșul cu știr sau la mâncarea de cartofi a părinților săi bătrâni și săraci, pentru care pricină în casă aveau loc scandaluri necontenite.

Aceasta este atmosfera în care am crescut.

După ce am isprăvit Școala primară nr. 7 din Galați ca premiant I, bunicii, bătrâni de acum, s-au mutat la fiul lor din comuna Smârdan, aproape de Galați, luându-mă și pe mine cu dânșii. Între timp bătrânul moare, iar bunica și cu mine suntem alungați de noră într-o noapte și ne găsim sălaș într-o cameră părăsită din curtea bisericii satului.

Aici bunica muncește torcând cu furca, iar eu slugăresc fără simbrie pe la unul și pe la altul. Așa am slugărit patru ani, până la vârsta de 15 ani neîmpliniți.

Bunica mea, femeie simplă, fără știință de carte - fiindu-i milă de mine, care în fond nu eram decât un golan - și-a vândut singurul ei bun, o juncă ce trebuia să-i hrănească bătrânețile, m-a dat la meditație în Galați - pierdusem 4 ani - și mi-a poruncit să dau examen la Seminarul din Galați, spunându-mi: „Dacă vei reuși și vei învăța bine, poate vei intra în inima profesorilor, care te vor ajuta să isprăvești școala și te vei face preot. Să te faci preot, căci preotul nu moare niciodată de foame!”. Era testamentul unei bătrâne - care o viață întreagă luptase cu lipsurile și cu foamea - pentru nepotul ei.

Aceasta nu-i figură de stil, ci viață stropită cu sânge.

Am dat examen la Seminar în anul 1919, prima serie după primul război mondial și am reușit bursier, al treilea între 500 de candidați. Profesorii din vremea aceea, cu toate că în fiecare an eu eram premiantul al II-lea, chiar dacă vor fi

avut ei inimă - cum spunea bunica - nu m-au putut ajuta cu nimic, din care pricină eram deseori dat afară în cursul anilor pentru neplata taxelor, trebuind să muncesc în fabrica de cherestea ca să câştig bani pentru taxe - ca să pot învăţa - şi să meditez băieţi de preoţi sau de preceptori pentru o carte, o peniţă sau un creion.

Aşa am învăţat eu Seminarul. Cursul superior l-am făcut în doi ani - câte două clase pe an - nu pentru că mi-a plăcut învăţătura, căci nimeni nu învaţă de plăcere flămând şi gol, ci ca să scap odată de mizerie şi de suferinţă. Ultima clasă, a VIII-a, am dat-o la Centrul Seminarial din Roman, călătorind pe tampoanele de la coada trenului, pentru că nu aveam bani.

Între timp munceam cu braţele ca să-i dau pâine tatălui meu, căci bunica, cu torsul ei din furcă, nu-i mai putea da nici borşul cu ştir de altădată.

Se pot înţelege oare lucrurile acestea? Sunt oameni care să le poată intui şi înţelege?

Tinereţea, viaţa studenţească

Dar în mine, cu toată viaţa aspră pe care o duceam, s-a născut dorinţa de a învăţa carte mai multă, aşa încât copiii mei să nu mai sufere viaţa crâncenă pe care am suferit-o eu. De aceea m-am hotărât să-mi iau o Licenţă.

În toamna anului 1925 m-am înscris la Facultatea de Teologie din Bucureşti şi la Conservatorul de muzică. Până să pot ocupa un post de cântăreţ bisericesc - aproape doi ani de aşteptare - am dormit pe jos într-o mansardă din Piaţa Amzei, iar după ce gazda nu m-a mai primit, fiindcă nu puteam plăti, am dormit în Gara de Nord, în sala de aşteptare şi clandestin în Căminul studenţilor - după ora 11 noaptea, când se culca administratorul - în locul băieţilor de bani gata, care plecau noaptea la cabarete sau varieteuri; ori împărţeam patul cu vreun coleg mai milostiv. De mâncat, mâncam la Cantina Gutenberg, după ora 14.30, resturile care rămâneau de la cei care luau masa cu cartelă.

Mai târziu, în 1927, am intrat la Ateneul I.T.B. ca maistru de muzică şi în chipul acesta i-am cunoscut pe muncitori, i-am îndrăgit şi mi-am pus în gând să ajung preot şi să-i ajut pe linia mea, bisericească. Şi în privinţa aceasta Bunul Dumnezeu mi-a ajutat, căci la vremea cuvenită am ajuns preot în cartierul muncitoresc din Bariera Vergului.

În vremea studenţiei m-am fixat vreme de patru ani în planul de misiune al Bisericii Zlătari,

în mod gratuit şi administrativ şi colaborator al celor două reviste: „Ortodoxia" şi „Fântâna darurilor". Rod al muncii mele de atunci, în afară de predicile care au zburat şi de articolele care nu se mai citesc, este corul, care de peste treizeci de ani cântă la acea biserică, înjghebat într-o vreme când acţiunea aceasta, din pricina noutăţii, era privită cu neîncredere.

Lupta pentru câştigarea unei parohii şi a unei soţii

Când mi-am terminat studiile, în 1929, am început lupta pentru câştigarea unei parohii şi a unei soţii, căci la mine a fost luptă acerbă pentru amândouă. Vreme de aproape cinci ani de la terminarea facultăţii nu a fost cu putinţă să obţin o parohie în cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureştilor, pentru că nu aveam nici o protecţie politică. Cu chiu cu vai am obţinut un post de preot la Catedrala Episcopală din Huşi, prin Episcopul Nifon, care mă cunoştea.

Dacă nu am avut şansă în obţinerea unei parohii, am avut, în schimb, şansă în câştigarea inimii unei fiinţe superioare, licenţiată în Litere şi Filozofie şi scriitoare, pe nume Maria K. Constantinescu – sora profesorului universitar D. G. K. Constantinescu – care, având un suflet nobil şi apreciind eforturile şi suferinţele mele, a acceptat să-mi devină soţie.

Nenorocirea a fost că ea făcea parte dintr-o categorie socială suprapusă, fraţii săi fiind consilieri de Stat, profesori universitari, doctori, avocaţi etc. iar eu... proletar! Opoziţia familiei, care a durat patru ani, a fost dârză şi intransigentă. Această opoziţie s-a soldat cu înfrângerea ei, dar cu preţul jertfei sănătăţii viitoarei mele soţii. Căci până când nu s-a îmbolnăvit sora lor atât de grav de ficat încât se credea că moare, nu am fost acceptat în familia lor. Aşa am ajuns să câştig o soţie minunată, dar bolnavă şi o biserică la o depărtare de aproape 300 km de Bucureşti.

Activitatea preoţească la Huşi

Numit preot la Catedrala episcopală din Huşi, la 1 septembrie 1934, am izbutit repede, prin munca şi priceperea mea, să câştig inima episcopului meu, care m-a numit chiar în acel an director şi profesor al Şcolii de cântăreţi.

Cele patru clase de elevi funcţionau în două chilii istorice, la Episcopie, sub ale căror duşumele putrede zburdau şi chiţăiau şobolanii. Imediat am închiriat o casă mare cu etaj - casa Vaşuta - şi am organizat şcoala după modelul seminarial: cu bibliotecă, farmacie, repetitor etc., obţinând de la forurile în drept, după mari stăruinţe, ajutorul necesar. În anul următor am organizat, în două săli aparte, un internat cu cantină, unde elevii, copii de ţărani săraci, care trăiseră până atunci în promiscuitate pe la gazde, puteau să doarmă şi să ia masa pe un preţ derizoriu. Fondurile şcolii, 45.000 lei, adunaţi în 50 de ani de existenţă, le-am sporit în timp de patru ani, cât am stat acolo, la 750.000 lei! În plus, am obţinut de la Stat materialul lemnos pentru construcţia şcolii şi am efectuat cărămida necesară pe teren. Fiind transferat însă în Bucureşti, urmaşul meu la Direcţia şcolii n-a mai fost de părere să se construiască o şcoală, ci cu o parte din bani a cumpărat o casă oarecare, aşa că în ceea ce priveşte zidirea acestei şcoli s-a ales, vorba lui Şincai, „mere-pere".

Zidirea azilului de bătrâni

Un poet italian spune: „M-ai învăţat, mamă, să merg la biserică, dar drumul la biserică trece printre cerşetori şi infirmi". Aceasta era situaţia, în sărbători, şi la Catedrala episcopală din Huşi. Evreii aveau în oraş două azile, catolicii aveau orfelinat condus de călugăriţe, iar bieţii români, în cele trei judeţe ale Eparhiei Huşilor, nu aveau nici un azil. De aceea, paralel cu grija pentru ridicarea Şcolii de cântăreţi, a încolţit în mine, chiar din primele zile, dorinţa de a zidi în Huşi un azil de bătrâni. Când am înfăţişat ideea mea episcopului, cerându-i blagoslovenie pentru zidirea azilului, Prea Sfinţia Sa a declarat: „Îţi dau blagoslovenie, dar nu vei putea face nimic, pentru că moldovenii sunt tembeli!". Dar adevărul era că nu moldovenii erau tembeli, ci conducătorii de atunci.

Am creat un comitet de construcţie – mai trăiesc şi azi pensionarii Jean David şi Ticuleanu din Huşi, membri în acel comitet – şi prin luptă

dusă cu Primăria am obținut, cu multă greutate, un teren de 9 ha pe dealul Coțoiul, chiar în marginea Huşilor. Am început colectarea de fonduri de la particulari şi instituții şi am popularizat ideea zidirii azilului prin serbări culturale câmpeneşti, cu concursul elevilor şcolii de cântăreți, chiar pe terenul de construcție, unde odinioară fusese un schit. Am adunat materiale şi am fabricat cărămida pe loc, iar după 2 ani, în 1936, puneam temelia singur, de față fiind numai muncitorii şi un diacon coleg, viitorul consilier al Înalt Prea Fericirii Voastre, Pr. P. F. Alexandru, pe care, dacă faceți bunătate să-l întrebați, Vă poate confirma adevărul spuselor mele. Peste doi ani, în 1938, cele 22 de camere, 4/4 m, plus hol şi dependințe erau gata. Când l-a vizitat episcopul, însoțit de Dl. Prof. Boroianu, a declarat: „Speram să găsesc un azil format din 2-3 camere şi găsesc un palat!". Moldovenii nu erau tembeli, ci buba era în altă parte!

Activitatea aceasta mi-a adus, fără să mă gândesc, slujba de Protoiereu al județului Fălciu, la vârsta de 30 de ani şi dorința Prea Sfințitului Episcop de a deveni consilierul său, demnități care însă nu mi-au plăcut. Pe mine mă atrăgea sufletul cinstit şi cald al oamenilor simpli, din mijlocul cărora mă ridicasem şi pe care voiam să-i ajut, să-i mângâi şi să-i încurajez, pe linia Bisericii bineînțeles, căci altă linie nu cunoşteam.

Preot în Bucureşti

Dar pentru că făceam parte dintr-o categorie socială nenorocită, fără protecție politică (se ştie că pe vremea aceea nu se putea obține nici măcar un post de uşier sau de dascăl fără o protecție), cu toată vrednicia de care dădusem dovadă – căci episcopul meu declarase că „preotul Sîrbu este pentru Huşi o pierdere, iar pentru Bucureşti un câştig" – totuşi nu am putut obține, ca ceilalți, o parohie după lege. Am obținut doar parohia „Parcul Călăraşi" – Vergu, nou înființată în octombrie 1938, fără biserică, fără casă parohială, fără teren şi fără salariu timp de doi ani.

Cartierul Vergului, în anul 1938, data când am fost numit paroh acolo, nu era ca acum, cu blocuri, cu străzi pavate şi cu instituții de cultură. Ci bieții oameni, muncitori modeşti şi cu copii mulți, hălăduiau parte din ei în nişte chichinețe înfricoşătoare, cu pământ pe jos şi cu străzi desfundate.

Nu exista în cartier nici o instituție de cultură. Singura casă mai arătoasă, în afară de Spital, care purta şi firmă, „Ateneul cultural", situată în Şos. Mihai Bravu, colț cu B-dul Muncii, era folosită în realitate ca Şcoală de dans, iar în celelalte încăperi: Banca! Lucruri mai practice şi mai bănoase!

Singurul om care se mai străduia în vremea aceea să facă şi operă culturală era doctorul Victor Gomoiu, Directorul General al Spitalului „Sfânta Elena" din cartier. În sala mare a Spitalului, domnia sa organiza conferințe cu diapozitive, dar metoda adoptată pentru disciplinarea sălii – bătaia – nu era cea mai indicată. Dovadă că participanții din cartier spărgeau geamurile, iar şedințele au trebuit să fie suspendate.

Eu am ştiut că în sufletul omului este o scânteie bună şi am căutat s-o aprind pe aceea. Astfel, în subsolul-pivniță al Spitalului, neizolat, cu cele şase ferestruici mici din B-dul Muncii, ale căror geamuri erau veşnic sparte de vârfurile ghetelor localnicilor, am desenat pe fiecare ferestruică câte o cruce albă. Am evacuat personal, dimpreună cu doi bătrâni, moş Ganciu şi Rădulescu, cele două vagoane de nisip depozitate acolo şi mi-am adus masa din casă, icoana şi candela mea.

Am făcut prima slujbă de Crăciunul lui 1938, însoțită de predică. Lume foarte puțină: 7-8 persoane. Ce să vezi şi ce să asculți într-o pivniță sărăcăcioasă, cu miros acru de mucegai, din ai cărei pereți jilavi curgeau apele?! Iar veşminte, nişte zdrențe scoase din inventar de la Biserica Silvestru, deşi biserica avea câteva zeci de veşminte de cinste. Dar cine se gândea pe vremea aceea să dea o mână de ajutor unui preot în nevoie?! (...)

Şi totuşi, atâta sete era pe atunci de un cuvânt bun, care să meargă la inimă, încât vrednicii muncitori ai cartierului Vergu şi din împrejurimi au umplut în scurt timp subsolul, ascultând cuvântul şi pe la ferestrele din stradă, încât a fost nevoie să deschidem şi un culoar de alături, cu toată propaganda duşmănoasă pe care colegii vecini o făceau printre credincioşi, spunându-le că

aceea nu-i biserică, ci o pivniță, că acolo sunt WC-uri, că deasupra este o şcoală de copii mici, etc. Dar poporul nu-i asculta. Este oare poporul mai bun şi mai înțelept decât preotul? Nu ştiu. De ce m-au duşmănit preoții frați, că doar nu le-am făcut nici un rău şi nu i-am deranjat pe nici unul la biserica lui? Nici asta nu pot să pricep nici până astăzi.

Paralel cu acțiunea aceasta, am întreprins, cred, ceva mai pozitiv: ajutorarea familiilor nevoiaşe în tot cursul anului; iar la Paşti şi la Crăciun, 200 de familii primeau câte o pungă de 10 kg alimente: slănină, făină, săpun etc., iar iarna şi lemne, cei mai lipsiți. Doctorul Iancu Dinu şi doctorița Maria Ursulescu dădeau consultații gratuite bolnavilor, iar bisericuța le dădea gratuit medicamente. Un serviciu de colportaj difuza carte bună, pe care o recomandam de la altar la sfârşitul fiecărei slujbe. O bibliotecă de cărți alese împrumuta cărți tot în biserică. Necazurile pe care le-am avut în vremea aceasta - care au culminat într-o anchetă mixtă a Sfintei Patriarhii şi a Ministerului de Culte, acuzându-mă de utilizarea unor metode sectante – nu le mai înşir. Bineînțeles că am fost găsit nevinovat, iar cei ce le-au urzit în întuneric au rămas de ruşine.

Miile de ajutoare date se mai păstrează poate, în parte, în dosarele Bisericii Vergu.

Eu am observat că oamenii fură şi ucid fiindcă sunt, între altele, lipsiți. De aceea, paralel cu activitatea predicatorială, am organizat acțiunea samarineană, ajutând pe cei în nevoie, mângâind şi încurajând pe cei întristați şi plasând în servicii pe şomeri. Ce-i drept, nici unul din cei recomandați de mine în servicii nu m-a făcut de ruşine. Rezultatul: furturile şi crimele s-au împuținat, iar – după mărturia doctorului Gomoiu – „cei ce altădată spărgeau geamurile spitalului, acum se închină spre bisericuța de acolo, când trec pe lângă spital".

Şapte ani am activat în această bisericuță - pivniță!

Lupta pentru pământul bisericii

Din primul moment al sosirii mele în cartier, am pus ochii pe terenul unde se află astăzi zidită biserica. Nu ştiam câte forțe ale întunericului aveau să se dezlănțuiască împotriva mea pentru palma de pământ necesară construcției.

Am inițiat formele de expropriere a terenului, dar am întâmpinat rezistența dârză a bogătaşilor proprietari Al. Zisso şi Ganciu Stoian, coalizați cu Casa Regală, al cărei exponent era doctorul Victor Gomoiu, Director General al Aşezămintelor Regale „Sfânta Elena". Bogătaşii voiau să construiască pe terenul acela blocuri şi magazine producătoare de venit personal, iar Casa Regală voia ca aşezămintele să aibă o biserică – aşa cum avea Spitalul Brâncovenesc – dar fără să facă ea nici o jertfă, ci numai să beneficieze şi să se împăuneze cu jertfa şi munca altora. Cel de al treilea factor eram eu, preotul, care voiam ca peste capul bogătaşilor şi al Casei Regale, să zidesc o biserică independentă, pentru popor. Din lupta acestor trei factori a reuşit preotul Constantin Sîrbu, care lupta pentru cauza dreaptă a cartierului. Dar cu ce sacrificii! Vreme de (aproape) cinci ani, din ianuarie '38 până în ianuarie '43, când am obținut împroprietărirea, câte cheltuieli personale, câte procese, câte umilințe am îndurat din partea bogătaşilor care mituiau Primăria şi a Casei Regale care intervenea ca pentru zidirea bisericii să se folosească terenul din spatele spitalului!

Am făcut 50 de Memorii, pe care le scriam noaptea la maşină, iar ziua le înaintam forurilor superioare, cerând să ni se facă dreptate şi să se exproprieze terenul în favoarea bisericii. Dar zadarnic! După atâția ani de aşteptare şi de sacrificii, după ce izbutisem, cu toată rezistența celor mari, ca formele să fie trecute prin cele trei instanțe judecătoreşti, când tocmai aşteptam împroprietărirea, primim din partea Preşedinției Consiliului de Miniştri următorul răspuns: „Se anulează exproprierea făcută în favoarea bisericii. Biserica se va construi pe terenul dat de spital".

Atunci, în deznădejdea mea, m-am hotărât să nu dau genelor mele dormitare până când nu voi rezolva această problemă a terenului pentru construcția bisericii. Făcând al 51-lea Memoriu şi folosind o împrejurare prielnică, prin peripeții şi drame pe care nu-i locul să le înşir aici, am obținut rezolvarea terenului pentru construcția bisericii prin Înalt arbitraj, compus din Patriarhul vre-

mii, Nicodim, Ministrul de Interne, Primarul General al Capitalei, subsemnatul şi epitropii bisericii.

Rezultatul a fost că am câştigat bătălia, obținând la 1 ianuarie 1943 punerea în posesie a terenului pe care avea să se zidească Biserica Vergu, în urma unei aprige şi îndârjite lupte.

Zidirea Bisericii „Parcul Călărași“ – Vergu

La 28 iulie 1943 puneam piatra de temelie a bisericii, cu mare alai şi cu mare bucurie. Biserica era prevăzută cu o sală de conferințe la subsol, modernă, în care încăpeau, ca şi în biserică, peste 2000 de persoane. Acest model de biserică, pe care nu-l văzusem nicăieri şi la care s-a opus la început şi arhitectul albanez Sp. Nicolau, mi-a atras o sumă de epitete ca: nebun, descreierat, inconştient etc. Acestea erau epitete date de cei neştiutori, care nu vedeau în biserică decât un locaş în care să se facă slujbe şi să se țină predici. Atât. Eu însă nu vedeam lucrurile aşa şi nu le văd nici acum. Ci o biserică, pentru ca să fie necesară, trebuie să fie activă şi să satisfacă sufletul omului în toată plenitudinea sa. Biserica mea trebuia să fie o biserică misionară. Sala de jos trebuia să dea învățătură sfântă tuturor, celor simpli şi celor învățați, printr-un sistem de misionariat laic – în sensul Sfântului Ioan Gură de Aur – pe care nu-i nevoie să-l expun aici. Alături trebuia să funcționeze cantina pentru săraci, potrivit cuvintelor Mântuitorului: „Milă voiesc, iar nu jertfă”. Apoi orfelinatul, cinematograful religios cu seară de teatru religios etc. Erau visuri care nu s-au împlinit şi nu se vor împlini pentru mine niciodată.

Între timp adunasem circa 1.000.000 lei, vreo 150.000 de cărămizi, nisip, pietriş, ciment, var etc.. Lucrarea acestei biserici misionare mergea foarte bine, dar bombardamentele americane din aprilie 1944 au pus capăt lucrărilor, pe care le-am reluat de abia în 1946. La Crăciunul anului 1946 sfințeam, cu ajutorul lui Dumnezeu, capela a doua, tot în subsol. Dar de data aceasta un subsol minunat, larg, luminos, ospitalier, subsolul „bisericii noastre”. Iar puțin mai târziu am pus temelia clopotniței şi a casei parohiale.

În subsolul acestei biserici au început să curgă mii de oameni, cei mai buni creştini din tot Bucureştiul. Aceasta mi-a dat puteri şi un elan fără margini.

Şi pentru că anul 1947 era anul foametei, care bântuia în Moldova, am făcut atunci nişte apeluri înflăcărate, care au avut un puternic răsunet în inimile credincioşilor ce au donat bani, alimente şi îmbrăcăminte, atât de generos încât am realizat cea mai frumoasă colectă pentru înfometații Moldovei. Datorită acestui fapt am fost numit reprezentant în distribuirea a două vagoane

cu alimente şi îmbrăcăminte pentru înfometaţii din Dancu şi Cârlig de lângă Iaşi. Cu prilejul acela Mitropolia Moldovei îmi trimitea o frumoasă adresă de mulţumire, iar Patriarhia îmi oferea crucea de iconom stavrofor. Este important să se reţină faptul că rangul de iconom stavrofor l-am obţinut nu pentru construcţia bisericii şi a celorlalte aşezăminte, ci pentru colecta pentru înfometaţii Moldovei. Iar pentru construcţia bisericii şi a celorlalte lucrări am primit altceva: lacrimi, umilinţe, spini...

Aşa trebuie să fie...? Poate. Dar eu nu le pot înţelege...

Pe lângă slujbele şi predicile obişnuite, am organizat un cor de optzeci de persoane voluntare, care a dat două concerte şi la Radio. Corul era condus de doi dirijori, tot voluntari: profesorul Victor Giuleanu şi compozitorul Gheorghe Bazavan. Cu acest cor de voluntari şi cu concursul altor coruri din Bucureşti, conduse de Prof. Chirescu, Prof. Lungu etc., am organizat în acest subsol 45 de concerte religioase – într-o vreme când nu era moda concertelor religioase, cum a fost mai târziu – în cadrul cărora au conferenţiat cele mai distinse personalităţi din lumea bisericească şi laică. Scopul acestor concerte, era, pe de o parte, de a populariza ideea necesităţii acestei zidiri, iar pe de altă parte, de a câştiga aderenţi şi mijloace pentru înfăptuirea acestei idei. Şi cred că planul a fost bun, pentru că s-a bucurat de un succes rareori întâlnit în biserică şi a dat rezultate eficiente.

Dar aici este locul să fac o paranteză. Pe când mă aflam în plin avânt de realizare, abia după patru luni de zile de la instalarea mea în acest subsol, dar după nouă ani de luptă şi suferinţă în timpul cărora Patriarhia nu a contribuit nici cu un singur leu, din „lipsă de fonduri", pe când mă aflam cu biserica de deasupra încă descoperită, primesc drept ajutor – la o parohie de 416 familii, câte se găseau în vremea aceea – al doilea preot. Preotul acesta avea biserică tot în Bucureşti, dar colegul său paroh era foarte ocupat ca director al Atelierelor Patriarhiei, iar biserica nu era frecventată de credincioşi. Pentru că nici o biserică nu se umple de la sine, ci trebuie strădanie mare, suferinţă, entuziasm şi consum lăuntric. Şi atunci a părăsit-o pe aceea, unde era nevoie să muncească şi a venit la mine, unde nu se simţea nici o nevoie.

Cu aceasta se măreşte tragedia mea. Şi iată de ce. Eu rămăsesem văduv încă din ianuarie 1941. Trăisem cu soţia doar şapte ani! Rămăsesem cu două fetiţe orfane de mamă: una avea doi ani la moartea mamei sale şi alta cinci ani! Se cunoaşte teoretic drama preotului văduv, dar practic nu o cunoaşte decât numai cel ce a trecut prin focul acesta. Nu aveam nici un ajutor în casă, pentru a nu da prilej de vorbă lumii şi a se nărui astfel toată acţiunea bisericii. Încât toate treburile în casă le făceam eu, aşa cum puteam. Căutam să fiu vesel, ca să nu simtă copiii mei că nu au mamă, aşa cum am simţit eu la vremea mea, când am fost orfan!... Singurul meu loc de refugiu era altarul. Doar acolo mă puteam ruga, acolo puteam plânge, numai de acolo puteam lua putere. Dar acum mi se lua şi altarul! Şi a trebuit să accept situaţia, pentru că nu aveam pe nimeni care să mă sprijine.

Dar asta mi-a adus poveri în plus. Pe lângă drama mea familială, pe lângă acţiunea pe care o duceam pentru strângerea fondurilor şi crearea unei atmosfere prielnice pentru ducerea la bun sfârşit a celor începute, se mai adăugau acum şi grija şi eforturile pe care trebuia să le fac pentru ca colegul meu să fie mulţumit, ca nu cumva o eventuală nemulţumire a sa să şi-o reverse în popor şi să-mi strice întreg prestigiul de care aveam nevoie pentru săvârşirea lucrării. Şi am reuşit! Dar cu câtă suferinţă, cu cât zbucium, nimeni nu ştie, decât Cel de Sus şi cu mine!

În aprilie 1948 zidirea bisericii era gata, fiind şi împodobită cu toate cele trebuincioase pentru sfinţirea cea mare. Dar aici are loc o nouă suferinţă, pe care trebuie să v-o mărturisesc:

Sfinţirea bisericii a fost întotdeauna un eveniment important pentru popor. Cunoscând lucrul acesta, am pregătit sufleteşte poporul cu două luni înainte şi am adunat, cu concursul lui, tot ceea ce era necesar în vederea sfinţirii; iar cu două săptămâni înainte de săvârşirea acestui act, am făcut, aşa cum se cuvine, raport către Înalt Prea Fericirea Voastră, pentru aprobarea acestei sfinţiri. Nu ştiu însă de ce nu mi-aţi apro-

bat această sfințire mare, ci numai sfințirea mică!

În toate acțiunile mele – şi cele mari şi cele mici – eu am fost un om cinstit şi de cuvânt. Şi prin asta am câştigat poporul, în modestele lucrări pe care le-am săvârşit. Puteam să rămân de ruşine acum? Nu, pentru că nu era drept! Şi atunci, în durerea mea fără margini, am alergat la Stăpânul cel Mare, Acela care pururea m-a scos din toate necazurile şi prin Care am realizat toate biruințele. Am îngenuncheat şi am strigat cu lacrimi să mă ajute şi să mă lumineze, căci nu-L am decât pe El în lumea aceasta. Şi am primit gândul de sus să-l rog pe doctorul Gomoiu să intervină către Înalt Preafericirea Voastră ca să-mi aprobați sfințirea.

Şi o, minune! Cel ce odinioară îmi fusese cel mai aprig duşman personal, datorită muncii mele, îmi devenise cel mai mare prieten (scena aceasta a schimbării sale vă voi descrie-o către sfârşit). Şi cu toate că avea de susținut o conferință la Ateneu, totuşi a amânat conferința prin telefon şi a venit imediat, însoțit de doi epitropi şi de mine. Înalt Prea Fericirea Voastră l-ați primit pe domnia sa şi pe epitropi, dar pe mine nu ați putut să mă primiți. Distrus sufleteşte şi peste măsură de umilit şi îndurerat pentru că nu eram vrednic să văd fața Patriarhului meu, tot timpul cât a durat convorbirea cu dânşii am stat în aripa de vis-a-vis a Palatului şi am plâns cu lacrimi fierbinti, pe care Stăpânul meu cel Mare şi Bun poate că le-a înregistrat undeva!

Bineînețeles că ați aprobat sfințirea mare, şi astfel, de Floriile anului 1948, după zece ani de slujire în subsoluri şi pivnițe, avea loc această sfințire la care au luat parte circa cinci mii de suflete.

Astfel se încheie un capitol mare şi frumos din istoria acestei biserici, zidită într-o vreme nestatornică – războiul – dar tocmai de aceea minunată pentru verificarea credinței. Biruiseră sărmana energie a preotului şi sacrificiile acestui popor blajin şi bun, în fața căruia mă aplec cu venerație.

În 1950 se sfârşea tencuirea în praf de piatră a exteriorului bisericii, tencuială care stă şi astăzi neclintită.

Între timp am convertit cincizeci de familii la dreapta credință, între care şi un preot franciscan, Gh. Frenț, doctor la Roma şi scriitor, pe care l-am miruit în biserica de jos. Odată cu aceasta am primit o delegație de trei preoți franciscani, romano-catolici, care aduceau cu dânşii încă şapte preoți – în total zece – care doreau să se întoarcă în sânul Bisericii Ortodoxe. Înfățişându-i aceste lucruri Înalt Prea Fericitului Patriarh Nicodim, mi-a declarat: „Avem noi destui preoți ortodocşi, că nu ştim ce să ne facem cu dânşii. Nu ne mai batem capul şi cu catolicii!". Nu fac nici un comentariu...

În 1951, ca un popas duhovnicesc şi pentru a vedea în ce măsură creştinii au înțeles sensul predicilor ținute de mine atâția ani, am amenajat în subsol, cu titlu de experiență şi cu aprobarea organelor de Stat, o cantină pentru bătrânii săraci.

Cantina aceasta pe care am înființat-o mi-a adus de fapt nenorocirea. Una din cele două bucătărese voluntare, Bertha Hintermeyer, deşi nu

mi-a spus, făcea parte dintr-o organizaţie al cărei şef, venind în două rânduri la biserică şi văzând atâta lume, mi-a făcut în caietul lui o poezie elogioasă, cu numele meu, pe care mi-a prezentat-o[1]. Eu l-am sfătuit s-o distrugă, căci se nenoroceşte, deoarece cuprindea şi cuvinte injurioase la adresa lui Stalin, dar nu m-am priceput s-o distrug eu. Aceasta mi-a fost fatal. Prins şi găsindu-i-se la percheziţie poezia cu numele meu, s-a dedus că aş face şi eu parte din organizaţie. Am fost cercetat şi condamnat opt ani corecţional, pe care i-am ispăşit, iar începând de la 8 ianuarie 1962 am primit o pedeapsă suplimentară de doi ani D.O. (*domiciliu obligatoriu-n.n.*) în Viişoara.

Dar şi acum vă spun duhovniceşte, pe memoria soţiei mele moarte şi pe sănătatea copiilor mei, pe această bucată de hârtie, orice s-ar întâmpla şi cu orice risc, căci şi altfel am ajuns la limita puterilor mele de răbdare: nu am cunoscut această organizaţie decât în instanţă!

La data aceea – înainte de arestare – eram destul de mulţumit. Sfârşisem de construit biserica, copiii crescuseră mărişori, eram iubit de popor, înţeles şi ajutat de popor şi, de ce n-aş spune-o, câştigam, datorită popularităţii, mai mult decât meritam, încât nu mai ştiam ce să fac cu banii. Dădeam în dreapta şi în stânga cui avea nevoie şi îmi cerea, dar Dumnezeu îmi binecuvânta sporit aceste daruri.

Mi s-a zis de către o persoană serioasă că nişte preoţi – care or fi aceia...?! – v-ar fi spus despre mine că am furat de la biserică, la care Înalt Prea Fericirea Voastră aţi ripostat: „Furaţi şi voi, dar faceţi ce a făcut el!”.

Înalt Prea Fericite Părinte, Îl iau martor pe Dumnezeu că nu am furat. Nu pentru că m-au învăţat să nu fur Seminarul sau Teologia. Nu acestea m-au convins să nu fur şi să am frică de Dumnezeu, ci sfânta mea bunică, femeia aceea simplă de care v-am vorbit, care şi-a vândut junca şi a rămas torcând cu furca numai ca să mă fac preot. Ea m-a învăţat de mic să nu pun mâna nici pe un ac. Şi pe aceea am ascultat-o, pentru că era curată la suflet şi bună. De aceea în mâna mea a sporit avutul obştii. Aşa la azil, aşa la cantină, aşa la biserică şi peste tot.

Înalt Prea Fericite Părinte, nu numai că nu am furat, dar în 1941, cu chitanţa numărul 150, am dat 100.000 de lei, toţi banii pe care-i aveam la data aceea, zestrea fetiţelor mele orfane. Şi ca să stimulez strângerea fondurilor pentru construcţia bisericii, vesteam poporului aceasta, ca să închid gura acelor batjocoritori care spun: „Popa îndeamnă la dat întotdeauna, dar el niciodată nu jertfeşte!”. Prima chitanţă a bisericii, de 2.000 de lei, începe cu banii mei, apoi de 12.000, apoi de 5.000 etc. afară de banii cheltuiţi pentru biserică, ce nu sunt scrişi în condică, dar pe care sigur i-a scris Cineva în ceruri. Şi ori de câte ori se întâmpla, în câte o zi de umblat, să nu adun nimic, soţia mea, o altă sfântă, scotea din poşetă câte 500 de lei şi mi-i da pentru biserică, spunându-mi: „Iată, Bunul Iisus ţi-a răsplătit urmele paşilor tăi!”...

Am lăsat soţia bolnavă de cancer în pat, pentru biserică. Am lăsat copiii bolnavi de scarlatină acasă, pentru biserică. Am umblat ca să strâng bani până când mi s-au umflat picioarele, pentru biserică. Am vorbit şi am scris apeluri până când ameţeam, pentru biserică. Am plâns şi am adormit de multe ori îmbrăcat din pricina oboselii, pentru biserică.

Aşa s-a făcut Biserica Vergu, Înalt Prea Fericite Părinte Patriarh!

[1] Este vorba de Constantin Dărăşteanu, fost membru al Partidului Naţional Ţărănesc, iniţiatorul grupului de rezistenţă anticomunistă „Salvatorii Neamului”. După cum aflăm din interogatoriul luat Părintelui Sârbu de Securitate în 19 aprilie 1954, Dărăşteanu l-a vizitat în mai multe rânduri la parohie, cerându-i sprijinul în răspândirea de manifeste împotriva regimului, sprijin pe care Părintele a refuzat să i-l acorde. Securitatea căuta însă cu orice preţ motive pentru arestarea Preotului Constantin Sârbu, a cărui lucrare misionar-creştină în capitală nu mai putea fi tolerată de regimul ateu. Ca urmare, prin sentinţa nr. 2168 a Tribunalului Militar Bucureşti, Părintele este condamnat pentru “uneltire contra ordinii sociale” şi “deţinere şi necedare către R.P.R. a valutei”, alături de alţi 23 de membri ai mişcării “Salvatorii Neamului”. Pe lângă colaborarea cu Dărăşteanu, în anchete i s-a imputat sprijinul primit la ridicarea bisericii din partea Mareşalului Antonescu (împuşcat în Valea Piersicilor de comunişti), precum şi “crima” de a-i fi pomenit la parastase pe Mareşal şi pe Corneliu Codreanu, conducătorul Mişcării Legionare. (cf. Martiri pentru Hristos, din România, în perioada regimului comunist, Ed. Institutului Biblic, Buc. 2007, pag. 652-653)

Postludiu și concluzie

Înalt Prea Fericite Părinte! Din cele expuse ați putut constata, pe de o parte, viața mea chinuită, iar pe de altă parte, lupta şi strădaniile mele pentru uşurarea suferinței umane şi pentru slava sfintei noastre Biserici Ortodoxe. În acel moment istoric al țării mele, nu se poate contesta că am făcut tot ce era în putință pentru binele poporului. Căci dacă fiecare preot din cei 11.000 câți eram ar fi făcut fiecare câte un azil cu câte 22 de camere, în care să poată încăpea câte 100 de bătrâni, ca în azilul meu din Huşi, 1.100.000 de bătrâni ar fi putut găsi adăpost şi hrană în aceste cămine. Şi dacă fiecare preot ar fi zidit nu câte o biserică – fiindcă poate nu ar fi fost nevoie – dar măcar câte o sală de conferințe ca sala de jos, de sub Biserica Vergu şi dacă s-ar fi organizat conferințe de culturalizare a maselor cu slujbe şi cateheze filmate pentru copii, tineret, muncitori şi servitori, cu cinematograf şi teatru religios, atunci 22.000.000 de oameni, atât cât nu avem noi în țară, ar fi putut să-şi adape sufletul de la izvoarele curate ale credinței şi culturii.

Problema mea trebuie privită şi rezolvată nu după criteriile marxist-leniniste, ci în funcție de năzuințele şi realizările pozitive pe care le-am avut în cadrul istoric al vremii mele şi cu mijloacele pe care le-am avut la dispoziție atunci: adică zero. Ba chiar neînțelegere şi duşmănie!

Şi atunci ați putea aprecia dacă locul meu este printre cei care trebuie să poarte pecetea ruşinii şi a dezaprobării ca „duşman al poporului" sau "necorespunzător" misiunii preoțeşti ori, cântărind înțelept faptele mele pozitive, mi-ați dărui clemența şi aşezarea mea în rândul oamenilor modeşti, dar cinstiți şi sinceri.

Aceasta pentru că văd că de-abia după şase luni de aşteptare am putut primi, în sfârşit, aprobare de a mă putea împărtăşi la sfânta slujbă din

capela satului de aici, dar cu menţiunea „fără nici un drept în cele duhovniceşti". Ceilalţi preoţi, inclusiv cel de acum, Părintele Iana, bănăţean, au obţinut oficial dreptul cu toate cele duhovniceşti, aprobare dată de părintele Protopop al Raionului Slobozia.

Numai bietul popa Sîrbu, deşi face parte din oblăduirea eparhiei Înalt Prea Fericirii Voastre, nu are totuşi dreptul ca ceilalţi preoţi, ci doar dreptul de cântăreţ la strană!

Plânge sufletul în mine că acum la bătrâneţe, de aproape opt ani de zile nu am mai slujit cele ale preoţiei! E adevărat că nu am nici veşminte, căci ale mele – inclusiv cele personale, oferite de popor cu ocazia acordării rangului de iconom stavrofor pentru acţiunea ajutorării înfometaţilor Moldovei – au rămas la Biserica Vergu şi nu mă gândesc să le mai cer. Dar nu am nici starea sufletească necesară slujirii, în condiţiunile inegale de umilinţă în care mă găsesc.

Nu se poate repara de către Înalt Prea Fericirea Voastră această nedreptate ce se săvârşeşte cu mine? Şi dacă nu am aceleaşi drepturi de slujire în cele duhovniceşti ca ceilalţi preoţi care s-au perindat pe aici, mi se poate spune măcar de ce?

Aştept, cu smerenie, un răspuns la întrebarea aceasta.

Înalt Prea Fericite Părinte! Odinioară doctorul Gomoiu – slujitor al Casei Regale, dar adversar crunt al zidirii Bisericii Vergu în locul în care se află ea acum – spre sfârşitul anului 1947 mi-a declarat, cu ocazia vizitei pe care i-am făcut-o de Bobotează: „Eu, doctorul Gomoiu, savant, profesor universitar, preşedintele Societăţii Internaţionale de Istoria Medicinii, director general etc. (*a început să-şi înşire toate titlurile*) mă închin în faţa muncii Sfinţiei tale!". Şi mi-a sărutat cu evlavie mâna, adăugând: „De astăzi înainte, orice cuvânt al Sfinţiei tale, la orice oră din zi sau din noapte, este poruncă pentru mine!". Aşa se face că atunci când l-am rugat să vină la Înalt Prea Fericirea Voastră pentru aprobarea sfinţirii bisericii, şi-a suspendat conferinţa pe care o avea de ţinut la Ateneu şi a răspuns imediat la chemarea mea.

Eu nu am nevoie, Înalt Prea Fericite Părinte Patriarh, „să se închine cineva în faţa muncii mele" şi nici să-mi recunoască meritele. Dar am nevoie de un cămin acum la bătrâneţe, căci sunt sărac şi bolnav, de un cămin familial care mi-a lipsit din pruncie. Am nevoie de puţină linişte lângă mormântul soţiei, singura fiinţă care m-a iubit şi apreciat în viaţă, sub streaşina casei fiicelor mele din Bucureşti, fiice care nu-şi cunosc mama, pentru că sunt orfane din 1941 şi le-am crescut în văduvie, în suferinţe crâncene, cu o mână legănându-le copilăria aspră şi orfană, iar cu cealaltă zidind biserica, sala de conferinţe, casa parohială, cantina, azilul şi toate celelalte pe care le-a făcut un biet preot necăjit pentru fraţii săi în suferinţă: oamenii.

Şi pentru aceasta vă rog smerit, Înalt Prea Fericite Părinte, să mă ajutaţi:

1. Să interveniţi locului în drept spre a mi se ridica D.O.-ul.

2. Să-mi daţi o parohie în Bucureşti, spre a-mi găsi liniştea acum, la bătrâneţe, poate chiar la Biserica Vergu, în zidurile căreia am pus şi sufletul meu şi sufletul soţiei mele şi unde aş fi dorit să închid ochii în mijlocul enoriaşilor mei. Ştiu că aceasta vă stă în putere să o faceţi, numai dacă voiţi.

3. Până atunci, să-mi acordaţi un ajutor bănesc. Iarna bate la uşă, în casă plouă, iar eu nu am lemne şi nici alimente şi sunt dezbrăcat. Copiii mei, care sunt la începutul carierei şi au şi ei copii, nu pot să mă ajute decât cu prea puţin, iar eu nu pot să muncesc pentru că sunt bolnav. Am nevoie şi nu am la cine să apelez decât la Înalt Prea Fericirea Voastră.

4. Să fiu pus în slujire pe aceeaşi treaptă cu Părintele Iana, slujitorul bisericii satului, şi el tot D.O.-ist.

Cred că de această dată nu va trebui să aştept un răspuns pe care să-l primesc tot după şase luni de zile. Căci până atunci pot să mor.

Rămân pentru totdeauna al Înalt Prea Fericirii Voastre smerit şi devotat fiu duhovnicesc,

C. Sârbu,

fost preot şi paroh al bisericii Parcul Călăraşi – Vergu şi ostenitor cu zidirea acestei biserici, actualmente, Com. Viişoara, Raionul Slobozia, Regiunea Bucureşti.

3 septembrie 1962

Fii duhohvnicești își amintesc de părintele Sârbu

Amintirile inserate în acest capitol sunt fragmente din relatările câtorva fii duhovnicești cuprinse în cartea *Un mare mărturisitor creştin. Preotul Constantin Sârbu*, Ed. Bonifaciu, Buc. 2000, ediție îngrijită de Xenia Mămăligă. Pentru cursivitatea textului, am renunțat să menționăm în dreptul fiecărui paragraf numele autorului, socotind mai importantă ideea de ansamblu pe care selecția noastră încearcă să o pună în evidență. Menționăm aici pe semnatarii acestor amintiri, alături de titlurile capitolelor scrise de ei, aşa cum apar în cartea mai sus pomenită: Matilda Mircea, *Început de păstorire şi lucrare la Biserica Sapienței*; Constantin Burlăcioiu, *Liturghisitorul*; Tatiana Cortun, *Învățătorul*; Ana Cristea, *Părintele săracilor*; Lucica Scurtu Popşor, *Înzestrat cu toate darurile*; Mariana Stoicof, *Duhovnicul*; Maria Mărculescu, Un ales al Domnului; Elena Hanganu, Ultimele zile. La acestea se adaugă mărturiile semnate Ana şi d-na Paraschivoiu din broşura Preotul Constantin Sârbu, slujitor al Supremului Adevăr, Bucureşti 2002.

Sufăr până ce Hristos va lua chip în voi...

• Se spune că Dumnezeu înzestrează pe fiecare preot cu câte un dar: unii au darul vederii în duh, alții sunt buni predicatori, alții buni duhovnici sau vindecători. Uneori Dumnezeu face o minune şi lasă toate aceste daruri să existe într-un singur om, făcându-l vas ales. De aceea este foarte greu să redai în cuvinte momentele de excepție petrecute în preajma Părintelui Constantin Sârbu.

• În viața de toate zilele, Părintele Sârbu era pătruns în fiecare clipă de tainele cerului, dar se apleca peste frământările pământului în care erau prinşi oamenii, cunoscând în adânc tainele sufletului omenesc.

• Darul de a picura în inima fiecărui om un strop din inima, din dragostea lui, era taina puterii lăuntrice de atracție pe care Părintele o avea față de oricine; este cel mai mare dar pe care îl are un conducător, mai ales un conducător de suflete. La aceasta se adăugau şi chipul şi întreaga lui prezență care erau lumină, armonie, bunătate, maiestate, blândețe, inteligență.

În clipe grele de mari încercări ale cuiva, Părintele lua asupra sa suferința, drama, purtând-o el în mare măsură, uşurând sarcina celorlalți prin rugăciunile fierbinți, bine primite de Dumnezeu şi prin cuvântul lui cald şi mângâietor.

• Mare şcoală era pentru noi sfânta spovedanie la Părintele Sârbu!

Dojana lui era bețişorul lui Dumnezeu. Ştia să dojenească aşa cum numai o mamă sau un tată o pot face. Avea darul de a ne face să înțelegem de ce nu a fost bine ce am greşit. Avea timp totdeauna pentru noi, să ne asculte cu mult interes duhovnicesc, cu toată dragostea de care era în stare un om.

Noi eram copiii, familia lui, de care nu s-a despărțit nici o zi decât la moarte. Nu s-a îndurat,

în unsprezece ani cât a liturghisit la Biserica Sapienței, să-și ia concediu decât o dată sau de două ori câteva zile. Până la dânsul nu am întâlnit un preot care să iubească pe semenii lui ca pe proprii copii dați lui de Dumnezeu. Vedeai bine cum se simțea dator să le corecteze traiectoria greșită a vieții lor sufletești, urmărind apoi, prin mijloacele sale fine, rezultatele.

• Un alt dar ce i-a fost hărăzit de sus Părintelui Sârbu a fost talentul de a lucra cu oamenii, de a-l pune pe fiecare în locul potrivit, pentru ca el să-și dea cu cel mai mare folos „obolul" lui.

Lângă mulți prezența sa a fost o binecuvântare!

Eu port în trupul meu semnele Domnului Iisus... (Gal. 6, 17)

• După ce a terminat construirea bisericii, în anii aceia grei de după război, în 1954, Părintele a fost arestat. Spunea:

- M-au ars cu fierul roșu la tălpi, mi-au smuls barba, m-au bătut, dar le-am zis: "Puteți să mă chinuiți cât vreți, dar nu mă lepăd de Hristos!".

• Odată, povestind despre închisoare, a spus:

- Nu m-am temut niciodată de moarte, dar a fost un moment când am fost foarte aproape de ea. Ne-au urcat într-un camion. Câți am fost, nu știu. Câți pot intra într-un camion, puși nu unul lângă altul, ci unul peste altul. Eu căzusem. Nu alegeam locul cel mai bun, ba dimpotrivă! Ne-au urcat în forță. Eu am căzut în partea de jos a podelei. Peste mine au căzut alții, mulți. Au alergat cu noi, ne-au transportat zeci de kilometri. Când ne-au coborât din mașină am căzut jos, inconștient. Mă sufocasem!

• Pentru a mă întări sufletește, Părintele s-a deschis față de mine, povestindu-mi din suferințele prin care a trecut în anii grei de închisoare. Suferea și acum de pe urma lor. Nu se putea apleca din cauza coloanei vertebrale. Avea câteva vertebre tasate și ceva ieșit în afară. Mă ruga uneori să-l spăl pe picioare și să-l ung cu alifie antireumatică, adusă de mine din U.R.S.S.. Așa am văzut că avea pielea de pe tălpi încrețită și trei dungi de cicatrice de-a lungul tălpilor. Mi-a spus că acolo a fost ars cu bară de fier încinsă în timpul anchetelor. Se putea unge singur doar cu ajutorul unui băț având o bucată de tifon la capăt. Din cauza acestor răni cicatrizate mergea greu și călca mai mult pe călcâi și pe vârful degetelor. De asemenea, din cauza coloanei ce purta urmele loviturilor la care a fost supus, nu se putea întoarce decât cu tot trupul. Cu toate acestea, nimeni nu-și putea da seama cât era de bolnav, căci Părintele era mereu în activitate.

• După ieșirea din închisoare, l-am întrebat pe Părintele:

- De ce nu v-ați dus să stați la fetele dumneavoastră?

- Nu, Dumnezeu nu m-a lăsat pe pământ să mă duc cu copilul în parc și să-i cumpăr iaurt și bomboane. Dumnezeu m-a lăsat pe pământ să-I slujesc Lui și oamenilor. Unii, chiar dintre cei de la conferințele preoțești, îmi spuneau că sunt exagerat în credință, că „sar peste gard". Dar poți fi exagerat în slujirea lui Dumnezeu? Ce făceam și înainte, decât că împlineam legea iubirii Lui...?

Patriarhul Justinian, la care s-a prezentat când a ieșit de la închisoare pentru a-i cere o parohie, i-a spus:

- Ce să-ți dau eu ție, Sârbule?

- Cea mai săracă biserică din București, Prea Fericite!

- Știu eu, a zis Patriarhul, că orice biserică ți-oi da ție, tu faci din ea o grădină!

Și așa a fost.

Biserica Sapienței: Puterea Mea se desăvârșește în slăbiciune...

• Încă din prima zi a venirii sale la Biserica Sapienței, Dumnezeu i-a trimis Părintelui Sârbu un ajutor neașteptat: o „firimitură" de femeie, care și-a pus sufletul, cu smerenie și simplitate, pentru biserică și păstorul ei[1].

Din cauza tulburărilor de la biserica din cartierul nostru din Bucureștii Noi, toată lumea s-a împrăștiat. Eu am început să mă rog zilnic, să citesc Paraclisul Maicii Domnului, rugându-o sămi arate unde să mă duc, întrucât aveam nevoie de hrană pentru suflet. Într-o noapte am visat un

[1] Este vorba de Matilda Mircea, cea care l-a ajutat pe Părintele Sârbu în toată lucrarea desfășurată la Biserica Sapienței, din prima zi a venirii sale și până la fericita lui adormire.

tânăr îmbrăcat într-o cămaşă lungă, albă, care m-a întrebat: „Vrei să fii mai tare sufleteşte? Scoală-te şi vino să mergi cu mine!”. Am plecat şi - în vis - am luat tramvaiul 20, care atunci ajungea la Podul Izvor. De acolo ne-am dus pe jos până la Biserica Sapienţei. Când am ajuns în poarta bisericii, tânărul m-a lăsat singură şi eu m-am trezit.

Dimineaţa, imediat ce m-am sculat, am pornit pe acelaşi drum, având sentimentul că tânărul din vis mă însoţeşte. Când am ajuns în poarta bisericii, acest sentiment a dispărut. În curtea neîntreţinută, părăsită, l-am zărit pe Părintele Sârbu stând pe o buturugă. Cum m-a văzut, a venit în calea mea şi mi-a zis:

- Bine ai venit, Matilda Cocuţa! Eu m-am rugat lui Dumnezeu să-mi trimită un bărbat ca ajutor. Ce-ai să poţi face tu, o firimitură de femeie? Dar poate ai să mă ajuţi şi tu. Vino, stai lângă mine pe buturugă!

Eu m-am mirat în sinea mea. Nu mă cunoştea, nu ştia cine sunt. De unde a ştiut cum mă cheamă...?! Dar n-am zis nimic, m-am aşezat lângă el pe buturugă. Atunci Părintele a început să-mi spună că a venit din închisoare, că în urma cererii sale de a fi reîncadrat i s-a încredinţat Biserica Sapienţei şi că de acum înainte împreună ne vom ruga aici lui Dumnezeu. Deocamdată însă nu are nici unde dormi, nu are nici cheile de la biserică şi nici de la casa parohială. Doarme printre dărâmăturile de la Biserica Domniţa Bălaşa, pe un preş lucrat din cârpe, ca acelea ce se pun în casele de la ţară.

Părintele povestea şi plângea.

Ne-am uitat în jurul bisericii. În faţă, până la poartă erau bălării. În spate era ruină: un coteţ de găini, urme de şobolani, picioare de pui, mizerie mare.

- Oare, Cocuţo, facem noi ceva aici? m-a întrebat Părintele.

- Dacă te-a adus Dumnezeu aici, facem! l-am încurajat eu.

- Păi, de unde oameni?

- Vă aduc eu din Bucureştii Noi. Dar să vă rugaţi! Eu sunt păcătoasă. Dacă vă rugaţi, facem!

A râs şi el un pic, apoi mi-a zis:

- Acum să mergem la cimitir, la nevasta mea!

El însă mergea greu, avea nevoie de baston. Am găsit unul aruncat în grădina de alături, de care s-a servit la început. Avea nişte bocanci grei, mari, aproape fără talpă şi nişte haine învechite cu care ieşise din închisoare.

La cimitirul Belu, unde am ajuns, banca de la mormânt avea piciorul rupt. L-am pus eu cum am putut şi Părintele s-a aşezat. Apoi mi-a spus că îi este foame. Cred că într-adevăr îi era foame, dar poate mi-a zis aşa şi ca să rămână el singur la mormântul soţiei. Era sâmbătă, se făceau parastase. Am plecat la poarta cimitirului să iau pomană de la lume. O doamnă mi-a dat şi un pahar în care să-i duc apă. Dar când m-am întors, am văzut că Părintele era culcat pe mormânt cu faţa în jos şi bastonul alături. M-am speriat. Ce-am păţit până l-am ridicat! L-am aşezat pe bancă.

Curgeau lacrimile pe bocancii lui povestindu-mi cum a cunoscut-o pe soţia lui, ce om deosebit a fost, cât de mult l-a ajutat şi cum a murit lăsându-l cu două fetiţe pe care le-a crescut până la arestarea lui. Au rămas în grija femeii de la lumânări de la Biserica Vergului. Nu ştia unde sunt şi nici nu voia să-l vadă în starea în care se afla.

După ce ne-am întors la biserică, Părintele a vrut să se ducă să se culce la Domniţa Bălaşa. Eu i-am zis:

- Hai să facem o cămăruţă, ca să aveţi unde sta, să nu mai staţi printre dărâmături la Domniţa Bălaşa!

- Cu ce să facem?

- Eu cunosc pe stareţul de la Cernica!

Părintele mi-a dat atunci o scrisoare în care spunea cum a ieşit din închisoare, în ce stare se află, cum a primit să slujească la Biserica Sapienţei şi are nevoie de ajutor.

Ziua următoare m-am dus la Cernica. Părintele stareţ ne-a promis ajutor. Într-adevăr, peste o zi sau două a venit maşina de la Cernica cu trestie, scule, var, nisip, ipsos şi doi călugări pentru lucru. Am luat şi eu încă trei oameni. Nu vă pot spune cum ne-a ajutat Dumnezeu! Într-o singură zi am făcut scheletul şi l-am lipit şi cu pământ.

Până am terminat cămăruţa, până s-a mai uscat, Părintele s-a mutat în pivniţă. Pe atunci acolo era numai gunoi, care ajungea până la geam. Am scos gunoiul, am făcut curat atât cât s-a putut şi Părintele a dormit acolo vreo săptămână.

Pe când lucram la ridicarea cămăruţei, Părintele m-a trimis la poştă să expediez o scrisoare. Acolo, în spatele zidului aceluia înalt unde lucrează fetele de la poştă, era o doamnă care plângea, plângea într-una. Am întrebat-o de ce plânge.

- Lasă-mă în pace! mi-a răspuns ea.

- Nu te las deloc! Spune-mi, că eu ştiu un preot bun. Dacă te duci la el şi îi spui necazul, o să-ţi ajute. Ia scrisoarea asta şi apoi hai cu mine, că te duc eu acolo!

N-am lăsat-o până n-a venit cu mine. Părintele a vorbit cu ea, i-a făcut o rugăciune, a învăţat-o ce să facă şi a încurajat-o, zicându-i că în două-trei zile nu va mai avea pricină de plâns. Cred că îi plecase bărbatul de acasă.

Într-adevăr, peste câteva zile doamna a venit şi în semn de mulţumire şi bucurie a adus o canapea cu rezemătoare, o masă, un scaun şi a mobilat cămăruţa cea mică. A adus şi haine şi ghete, încât Părintele mi-a dat mie, ca amintire, bocancii şi pantalonii cu care a venit din închisoare, pe care îi păstrez până astăzi.

După câteva zile de la venirea lui, Părintele a primit cheile de la biserică şi de la casa parohială, dar nu s-a putut muta în casă, întrucât era ruinată. Când am intrat în biserică, am văzut că şi ea era deteriorată. Prin pereţi se vedea afară şi ploua prin acoperiş. Înăuntru erau îngrămădite statui fără mâini, pe jos lespezi de piatră, unele înclinate iar altele lipsă, păianjeni pe pereţi.

Am scos statuile şi am făcut curat. Părintele s-a rugat mult, în genunchi şi cu lacrimi pentru lucrarea sa. La un moment dat mi-a descoperit în taină o mare bucurie a sa. Pe când se ruga, a văzut aievea în faţa ochilor, la altar, Cina cea de Taină şi a auzit un glas zicându-i: „Stai pe picioarele tale şi lucrează!".

- Dumnezeu ne va ajuta! a spus el.

Apoi, într-o duminică, mi-a zis:

- Ce facem, Cocuţo? Trebuie să ne rugăm ca Dumnezeu să coboare asupra noastră mila şi ajutorul Lui. De unde să aducem creştini cu care să slujim Sfânta Liturghie?

În apropiere era o întreprindere de ortopedie. Fiind duminică dimineaţa, salariaţii de acolo aveau şedinţă. Înainte de ora zece m-am dus la poartă. Când au început să iasă, le-am zis să vină, care vor, pentru zece minute, că a venit un preot de la închisoare şi nu poate să facă Sfânta Liturghie singur. Vreo şase bărbaţi, cam cu rezervă, au zis:

- Hai să mergem!

Au venit şi două cucoane.

Părintele a început prin a le povesti câte ceva din viaţa lui, apoi a vorbit şi despre închisoare, încât plângea lumea ascultându-l. Tot atunci a spus şi despre intenţiile lui cu privire la refacerea bisericii.

După aceea a început Sfânta Liturghie. Înainte de citirea Evangheliei, m-a trimis să aduc „covorul" din casă - preşul pe care dormea el la Domniţa Bălaşa - şi să-l pun în biserică, să poată îngenunchea doamnele.

- Păi, ăsta-i covor? au întrebat ele.

- Da, ăsta-i, altul n-am! Poate, cu ajutorul lui Dumnezeu, vom primi şi noi vreunul!

Şi doamnele au îngenuncheat pe el.

Sfânta Liturghie i-a impresionat pe toţi. Cei care au venit atunci au spus altora şi aşa a început lumea să mai vină.

Unii voiau să-i dea bani Părintelui, dar el nu primea în mână. Le zicea să-i pună pe geamul din spatele altarului. Acolo găsea apoi plicuri cu bani, căci lumea era atrasă de blândeţea, de harul lui şi avea încredere în rugăciunile sale.

Nichifor Crainic şi revista Gândirea

Numele lui Nichifor Crainic va rămâne pentru totdeauna legat de Gândirea*, una dintre cele mai prestigioase şi mai fecunde reviste de cultură din întreaga istorie a spiritualităţii româneşti. Scriitorul Vintilă Horia îşi amintea, după instalarea comunismului în România, că, în perioada interbelică, revista* Gândirea *era „cea mai de seamă atunci în literele româneşti"*[1]*, iar istoricul englez Keith Hitchins vorbeşte despre „enormul prestigiu literar al revistei"*[2]*. De la Paris, Basil Munteano aprecia că în centrul frumoasei activităţi culturale a lui Crainic, se află, revista Gândirea, o publicaţie elegantă, de o admirabilă ţinută literară"*[3]*.*

Ieromonah Teofan Popescu

Odată rotunjită România în graniţele ei fireşti, mişcarea culturală naţională a izbucnit cu entuziasmul unor energii prea mult timp încătuşate de presiunile politice[4]. Începând cu anul 1918, România va intra într-o perioadă de aprofundare şi conştientizare a propriei identităţi. În acest timp, de până la instaurarea regimului comunist, are loc cea mai puternică înflorire culturală românească la care îşi aduc contribuţia nu numai reprezentanţii generaţiei războiului. Tinerii formaţi după 1918 s-au implicat şi ei în acest proces, având conştiinţa că reprezintă „prima generaţie românească necondiţionată în prealabil de un obiectiv istoric de realizat"[5]. Intelectuali din diferite generaţii se vor angaja acum într-o luptă de afirmare a culturii româneşti.

Revista *Gândirea* a fost un admirabil exerciţiu de libertate spirituală care a polarizat o bună parte din puternicele condeie ale redeşteptării spiritualităţii româneşti. Pentru părintele Stăniloae această publicaţie a reprezentat, în multe privinţe, prima epocă de maturitate a culturii autohtone[6]. Într-un articol dedicat gândirismului, profesorul Dan Zamfirescu arată că nici o altă revistă interbelică „n-a mai avut un impact atât de adânc, nu a trasat făgaş vieţii sufleteşti şi intelectuale româneşti" şi, tocmai de aceea, cel

[1] Vintilă Horia, *Reîntâlnire cu Nichifor Crainic*, în „Jurnalul literar", 2000, nr. 7–8, p. 1.

[2] Keith Hitchins, *România 1866-1947*, trad. George G. Potra şi Delia Răzdolescu, ed. Humanitas, Bucureşti, 1996, p. 324.

[3] Basil Munteano, *Litterature roumaine*, Editions du Sagittaire, Paris, 1938, p. 185.

[4] Cercetătoarea Irina Livezeanu observă că „odată ce România (Mare) a fost realizată, mai rămânea formidabila sarcină de a-i realiza pe români. Noul stat românesc se vedea confruntat cu o pletoră de probleme derivând din caracterul său nou şi din şansa lui teritorială" (*Cultură şi naţionalism în România Mare, 1918-1930*, trad. Vlad Russo, ed. Humanitas, Bucureşti, 1998, p. 30).

[5] Mircea Eliade, *Itinerariu spiritual: tânăra generaţie*, în vol. „Profetismul românesc", vol. I, ed. Roza Vânturilor, Bucureşti 1990, p. 11.

[6] Pr. prof. Dumitru Stăniloae, *„Gândirea" la 20 de ani*, în „Telegraful Român", XC(1942), nr. 5, p. 1.

mai redutabil adversar al comunismului pe plan cultural „a fost şi a rămas până la capăt, în foile de hârtie tipărite şi în persoanele autorilor lor, curentul şi oamenii de la *Gândirea*”[7].

Lupta ideologică împotriva creştinismului, avându-şi rădăcinile îndeosebi în revoluția franceză de la 1789, a căutat şi caută până în ziua de astăzi să inducă în mințile oamenilor ideea falsă că învățătura creştină nu are puterea de a răspunde la problemele reale cu care se confruntă omul. Ideologii anticreştini caută să ocupe cu propriile lor viziuni direcțiile de influență culturală din societate, spunând că Biserica nu are decât un simplu rol moralizator destinat celor aflați în spațiul liturgic. Şcoala *Gândirii* a demontat toate aceste clişee propagandistice, promovând intelectuali de mare calibru care încercau să răspundă la propriile frământări şi să regândească domeniul lor de activitate, dintr-o perspectivă creştină. Înțelegem astfel mai bine de ce Crainic, în 1971, cu un an înainte de moartea sa, îi scria lui Pamfil Şeicaru că *Gândirea* era – în România regimului comunist – revista cea mai ponegrită din ultimele trei decenii[8].

Ultimul supraviețuitor gândirist, scriitorul Pan. M. Vizirescu, sublinia, într-un articol scris în 1994, două aspecte importante. În primul rând acela că *Gândirea* „a fost lucrarea lui Nichifor Crainic, ieşită din concepția şi călăuzirea lui”[9]. În al doilea rând revista a avut un rol hotărâtor în viața culturală interbelică, fiind „cea dintâi mişcare literară care a readus conştiința religioasă în sânul intelectualității şi i-a legitimat integrarea în literatură şi în toată creația artistică”[10].

Revista a părut inițial la Cluj sub conducerea lui Cezar Petrescu, având la început un caracter destul de eclectic. Ea se baza mai mult pe relații de prietenie, decât pe conştiința unei doctrine comune. După cum observă Keith Hitchins, se poate spune că gândiriştii, de-a lungul celor peste 20 de ani de existență a revistei, aveau în comun câteva preocupări: „erau atraşi de gândirea speculativă, de trăirile mistice şi religioase şi de spiritualitatea primitivă a folclorului, fiind preocupați să comunice propriile lor idei într-un limbaj pe de-a întregul modern. Aceste preocupări, mai curând decât o ideologie specifică, au asigurat cercului Gândirea coeziunea sa”[11].

Profesorul Crainic va prelua conducerea revistei în anul 1926 şi, până la ultimul ei număr din iulie 1944, va încerca prin ea să propună dezvoltarea unei gândiri autohtone sub semnul dreptei credințe, fără a face din revistă o anexă a apologeticii ortodoxe. Având în minte legea nescrisă a gândirismului – „noi mărturisim adevărul din Dumnezeu şi din inima neamului nostru ”[12], Crainic a manifestat o foarte mare deschidere spre diverse orientări culturale (inclusiv spre cultura minorităților), *Gândirea* ajungând în cele din urmă un reper de mare forță pentru intelectualitatea românească.

În anul 1938, scriitorul Vintilă Horia surprindea foarte bine toate aceste realități: *„Gândirea* trăieşte de 17 ani în centrul tuturor preocupărilor noastre culturale. În timp ce revistele precedente formulau crezuri literare sau, din când în când, vag ideologice, *Gândirea* a atins pe rând prin reprezentanții ei, toate culmile geniului românesc, de la literatură şi filozofie, până la muzică şi pictură. [...] Şi mai e ceva care explică puterea ei de durată şi vigoarea în care trăieşte încă: gândirismul n-a violat niciodată personalitatea celor care au aderat principial la crezul ei. [...] Căci gândirismul nu este o manieră strictă, un tipar ursuz care schilodeşte, ca un nou pat al lui Procust, personalitatea celor îndemnați să-l urmeze, el e, mai degrabă, o invitație la românism şi nimic mai mult, un apel la autohtonism şi tradiționalism, la ortodoxie şi clasicism, la care fiecare răspunde după puterile şi felul său de a fi”[13]. Crainic se

[7] Dan Zamfirescu, *Ce au fost şi ce sunt Gândirea şi gândirismul*, în „Gândirea” s. n., XIII(2004), nr. 1-3, p. 36.

[8] Nichifor Crainic, *Scrisoare către Pamfil Şeicaru*, Arhiva CNSAS, Dosar Nichifor Crainic, I233726, vol. II, f. 188.

[9] Pan M. Vizirescu, *Cu privire la poezia noastră religioasă*, în „Gândirea” s. n., III(1994), nr. 1-2, p. 37.

[10] *Ibidem*, p. 35.

[11] Keith Hitchins, *România 1866-1947*, p. 323.

[12] Nichifor Crainic, *Puncte cardinale în haos*, p. 97.

[13] Vintilă Horia, *Nichifor Crainic şi Gândirea*, în vol. Credință şi creație, ed. Eikon, Cluj-Napoca, 2003, p. 137-138.

dăruia fără nici o rezervă, până la epuizare, descoperirii şi promovării talentelor literare. Jertfele sale au fost răsplătite din plin prin ceea ce a însemnat spiritul *Gândirii* în cultura națională: unul dintre cele mai viguroase şi mai ample eforturi de creație literară românească. În acest sens, Vintilă Horia remarca în anul 1937: „Tot ceea ce astăzi se numeşte literatură românească modernă, s-a înfiripat şi a crescut din discul de aur al *Gândirii.*"[14]

Revista *Gândirea* a devenit, în timp, un forum foarte important nu numai pentru schimbul de idei din epocă, ci şi pentru explorarea posibilităților de aplicare a unora dintre concepțiile teologice ale lui Crainic. Publicația nu urmărea o afişare a Ortodoxiei, ea lăsând loc pentru o transformare în timp a vieții lăuntrice atât a cititorilor, cât şi a redactorilor. Mentorul gândirist scria în acest sens: „Mi-e groază de Ortodoxia de ultima oră şi preferăm ca ea să ne sosească încet şi sigur, ca rod al unei seve îndelung absorbite în suflet şi ca încununare a unor elaborări meticuloase ale vieții interioare. Nu voim ca Ortodoxia să devină o modă pentru a trece asemenea unei mode"[15]. Ortodoxia este viață. Este însăşi trăirea, experierea lui Iisus Hristos, Cel care nu poate fi coborât la statutul de idee pasageră în existența celor care nu au înțeles taina cea mântuitoare a creştinismului. Crainic chema la libertate, la românizare şi la Ortodoxie, la împlinirea în timp şi la împlinirea în veşnicie.

Gruparea publicației, din care făceau parte la un moment dat opt academicieni, va însuma personalități diferite ca viziuni, dar adunate sub cupola unei idei dinamizatoare: „Revista *Gândirea* a avut un mit al ei. Ea s-a născut din legământul tranşeelor prin care s-a făcut România Mare, cu dorul aprig de a i se asigura eternizarea"[16]. Iată numele câtorva condeie gândiriste: Pan. M. Vizirescu, George Breazu, Nicolae Roşu, Emilian Vasilescu, Mircea Eliade, Emanuil Bucuța, Aron Cotruş, Victor Ioan Popa, Paul Sterian, Vasile Băncilă, Ioan Petrovici, Dumitru Stăniloae, Radu Dragnea, Horia Nițulescu, Lucian Blaga, Radu Gyr, Ion Pillat, Sandu Tudor, Vintilă Horia, Tudor Vianu, Alexandru Busuioceanu, Ovidiu Papadima etc.

Ilustrativ pentru puterea de coagulare pe care Crainic a avut-o în rândul elitelor intelectualității româneşti este faptul că *Gândirea* „a înglobat generații de-a rândul, ajungându-se să trăim un fenomen spiritual colectiv neîntâlnit în istoria gândirii noastre", după cum observa în anul 1940 Gheorghe Vrabie, în singura monografie interbelică asupra gândirismului[17]. Mentorul *Gândirii* vorbea astfel nu numai în nume propriu, ci şi în numele unei puternice grupări culturale[18].

GÂNDIREA

ANUL XIX — Nr. 4 APRILIE 1940

S U M A R U L:

DESPRE NICHIFOR CRAINIC LA 50 DE ANI

NUMĂR FESTIV REDACTAT SUB PREŞEDINȚIA D-LUI PROF. I. PETROVICI

E X E M P L A R U L 50 L E I

[14] *Idem, Ion Pilat şi spiritul Gândirii*, în „Sfarmă-Piatră", III(1937), nr. 83, p. 9.

[15] Nichifor Crainic, *Cronica măruntă*, în „Gândirea", VIII(1928), nr. 10, p. 421.

[16] Pan. M. Vizirescu în *Convorbire* consemnată de L. Grăsoiu şi transmisă la radio, în „Gândirea" s. n., III(1994), nr. 3-4, p. 4.

[17] Gheorghe Vrabie, *Gândirismul*, editura Cugetarea, Bucureşti, p. 359. Cartea *Gândirea şi gândirismul* a lui Dumitru Micu, apărută la Bucureşti, editura Minerva, în anul 1975, o depăşeşte pe cea a lui Gh. Vrabie prin minuțiozitatea cercetării fenomenului gândirist. Din păcate, această a doua – şi deocamdată ultima – monografie asupra revistei „Gândirea" este mult viciată de directivele ideologice ale timpului în care a fost scrisă. Amintim aici unul din falsurile şi, totodată, inepțiile acestei cărți, ce se află chiar în finalul volumului: „Gândirea trebuie disociată de gândirism. Gândirismul a poluat şi a infectat spiritualitatea românească. Gândirea a constituit în epocă – în măsura în care n-a rămas un simplu organ al gândirismului – unul din focarele culturii româneşti" (*Op. cit.*, p. 1011).

[18] În ultimii ani de apariție a revistei, gruparea *Gândirii* aduna aproximativ patruzeci de personalități culturale care făceau parte din generații diferite.

Cu verva sa eseistică inegalabilă[19], Nichifor Crainic semnala pericolele care atentau la existența românismului, atât pe plan cultural, cât și pe plan social-politic. El observa că, și după Marea Unire, mulți intelectuali trăiau, ca și în ziua de astăzi, sub mirajul Apusului, în timp ce, la nivel social-politic, românii erau înfrânți de dușmanul dinăuntru, ajungând „cel mai sărac popor în cea mai bogată țară"[20]. Într-un asemenea context, *Gândirea* își propunea să devină o tribună a redeșteptării naționale și să reprezinte însăși „doctrina creației artistice românești"[21]. Având o cultură proprie bine întemeiată, românii puteau să conștientizeze mai bine că „țara rotunjită în hotarele-i etnice, trăiește azi momentul hotărâtor al tranziției de la obiect al istoriei la subiect al ei"[22] și puteau astfel medita cu seriozitate la problema unei misiuni spirituale românești în istorie[23]. Într-un dinamic eseu gândirist, Vasile Băncilă spunea: „Patosul și dificultatea preocupărilor naționaliste cer neapărat o idee rege, un concept suveran. Acest concept istoric și salva-

19 Tudor Vianu remarca, pe bună dreptate, talentul eseistic al fondatorului curentului gândirist: „Nichifor Crainic este un scriitor la care pasiunea nu respinge claritatea și ordinea ideilor grupate în succesiunea strânsă a argumentației, în luminoase și temeinice structuri. Oricine străbate unul din eseurile lui Crainic, trăiește, la sfârșitul lui, impresia unui lucru bine articulat în toate încheieturile lui, limpede determinat în spațiu, un adevărat organism autonom, din care este greu să clintești vreunul din elementele alcătuitoare. [...] În importanta mișcare a eseului contemporan, Nichifor Crainic aduce simțul construcțiilor solide, un patos extras din contemplarea marilor simboluri ale culturii, căldura expunerii ideologice. Multe din eseurile scrise în ultimele două decenii s-au orientat după modelul lui" (în *Arta prozatorilor români*, ed. Contemporană, București, 1941, p. 308, 310).

20 Nichifor Crainic, *Ortodoxie și Etnocrație*, p. 31.

21 *Idem, După douăzeci de ani*, în „Gândirea", XX(1941), nr. 10, p. 519.

22 Nichifor Crainic, *Puncte cardinale în haos*, p. 192.

23 *Idem, Ortodoxie și Etnocrație*, p. 96.

tor ni se pare a fi, pentru neamul nostru, ideea de misiune a românismului"[24]. Problema unei misiuni a neamului a fost foarte prezentă în cercurile conservatoare româneşti interbelice, chiar dacă uneori se înţelegeau lucruri foarte diferite prin această idee. Pentru oamenii ancoraţi în viaţa Bisericii, precum Crainic sau Vasile Băncilă, ideea unei misiuni româneşti trimitea în primul rând la actul de mărturisire a dreptei credinţe.

Profesorul Crainic observa că întreaga noastră cultură modernă „se grupează în capitole şi epoci create în jurul revistelor literare"[25], *Gândirea* fiind un succesor merituos al unor mari tribune ale culturii româneşti precum *Semănătorul*, *Convorbiri literare* sau *Dacia Literară*. Într-un asemenea context, Crainic încearcă să facă din programul *Gândirii* o adevărată „expansiune culturală"[26] românească. Acest ambiţios proiect a fost validat în anii interbelici de filosoful german Hermann Keyserling care – după mărturia lui Crainic – vizitând România, „a respins toate celelalte reviste ca fiind imitaţii şi a găsit că singură doctrina *Gândirii* e capabilă să fecundeze o nouă cultură în sud-estul Europei"[27].

Iată şi o mărturie interesantă, din 1931, a lui Dim Remenco – jurnalist rus, născut în Basarabia, redactor la revista *Calea* de la Paris, condusă de Nikolai Berdiaev: „Revista Gândirea ni se arată ca un simbol şi garanţie a renaşterii spirituale a poporului român", ea, „cea dintâi, mi-a deschis ochii asupra chipului adevărat al poporului român"[28]. Toate aceste coordonate nu fac decât să ne demonstreze o realitate evidentă a perioadei interbelice româneşti: Crainic şi curentul gândirist pe care l-a iniţiat şi l-a susţinut nu au făcut decât să adune, să coaguleze mai multe valori intelectuale şi morale ale acestui neam. Aceste valori ar fi rămas, probabil, în stare latentă, dacă *Gândirea* lui Crainic ar fi lipsit din eşichierul intelectual al României de atunci.

Liniile de fond ale gândirismului încep să se contureze odată cu preluarea conducerii revistei de către Nichifor Crainic[29]. Ele răspund de pe o poziţie tradiţionalistă la ampla dezbatere interbelică privitoare la fundamentele culturii române şi pot fi rezumate la următoarele cinci idei: *aprofundarea vechii culturi autohtone*, precum şi a lumii satului românesc, pentru a desprinde elementele vii, perene ce pot însufleţi noile creaţii; *crearea unei culturi inspirate de Dumnezeu*, ancorate în tradiţie şi deschisă spre universal prin ecumenicitatea învăţăturii Bisericii; *căutarea sensului spiritual din istoria naţională*, pentru a înţelege menirea noastră ca neam şi ca persoane; *solidaritatea spirituală pan-ortodoxă; descoperirea şi asumarea adevăratei Ortodoxii*, înţeleasă nu numai ca o corectă învăţătură teologică, ci şi ca o dispoziţie a spiritului către experierea frumuseţii vieţuirii ortodoxe, care să ducă spre transfigurarea întregii lumi.

În orice revistă de cultură, axul director al publicaţiei reflectă în mod evident viziunea mentorului ei. Este de aceea interesant de remarcat că perspectiva autohtonistă a revistei *Gândirea* nu se limita doar la fenomenul literar, asupra căruia Crainic se apleca în mod insistent, ci încerca să cuprindă toate domeniile culturale şi chiar unele aspecte social-politice[30]. Se pot citi astfel în

[24] Vasile Băncilă, *Naţionalismul şi misiunea românească*, în „Gândirea", XV(1936), nr. 7, p. 325. Filosoful român propunea de asemenea şi un catehism al misiunii româneşti care să conţină patru norme: autocunoaşterea etnică, stimularea energiilor etnice prin crearea culturilor naţionale, conştiinţa misiunii proprii în mijlocul celorlalte popoare şi autoeducaţia (*Op. cit.*, p. 326–328).

[25] Nichifor Crainic, *Cronica măruntă*, în „Gândirea", X(1930), nr. 1-2, p. 57.

[26] Nichifor Crainic, *Pacea Balcanului şi protectoratul ortodox*, în „Gândirea", IV(1924), nr. 1, p. 21.

[27] *Idem, Convorbire literară între poetul Nichifor Crainic şi scriitorul Pan.* M. Vizirescu, p. 7.

[28] Dim Remenco, *Cronica măruntă*, în „Gândirea", XI(1931), nr. 6-8, p. 322.

[29] Pan. M. Vizirescu, *Cronica literară*, în „Gândirea", XIX(1940), nr. 2, p. 395.

[30] În *Răspunsul la actul meu de acuzare* de la procesul intentat de autorităţile comuniste lui Nichifor Crainic în anul 1947, profesorul de teologie preciza, totuşi, că *Gândirea* a fost „o revistă literară, artistică şi filosofică" care „nu se ocupa decât tangenţial cu fenomenul politic" (în „Manuscriptum", XXVI(1995), nr. 1-4 (100, număr special Nichifor Crainic), p. 352). Excepţia de la această afirmaţie o constituie perioada celui de-al doilea război mondial, atunci când revista *Gândirea* a abordat şi subiecte strict politice; acest lucru a fost unul din capetele de acuzare împotriva lui Crainic, din timpul procesului intentat de regimul comunist.

paginile *Gândirii* eseuri precum *Autohtonizarea filosofiei* de Vasile Băncilă (1927, nr. 11), *Autohtonirea ordinei juridice* de Petru Marcu-Balş (1928, nr. 6-7), *Arhitectura românească de azi* de Alexandru Busuioceanu (1930, nr. 12), *Concepţii dominante în muzica românească de astăzi* de Gheorghe Breazu (1931, nr. 1), *Autohtonismul în doctrina militară* de Vasile Băncilă (1938, nr. 5) ş.a.m.d.

Gândirismul aparţinea unor membri activi şi conştienţi ai societăţii româneşti. Finalitatea mistică a împlinirii personale se poate oglindi şi într-o împlinire responsabilă în societate, faţă de care Crainic şi cei adunaţi în jurul lui nu s-au dovedit indiferenţi. Căci societatea românească interbelică avea nevoie de date concrete care să o ajute să se regăsească, să se împlinească şi să se încreştineze cu adevărat în toate aspectele şi experienţele ei.

Prin multe din articolele şi creaţiile literare publicate în *Gândirea*, această revistă a reprezentat o formă de mărturisire a credinţei, o modalitate specifică de a trezi interesul intelectualităţii româneşti spre asumarea vieţii în Hristos. Părintele Stăniloae sublinia faptul că cea mai importantă lucrare misionară interbelică în rândul cărturărimii româneşti a fost gândirismul: „Graţie *Gândirii* Ortodoxia a ieşit din ceaţa pe care o aruncase asupra ei mentalitatea lumii intelectuale după anul 1848, sub influenţa spiritului francez ateu sau a filozofiei germane idealiste din veacul al XIX-lea. Azi ea străluceşte din nou în stima intelectualităţii noastre creatoare de cultură. *Gândirea* a făcut pentru redescoperirea Ortodoxiei în lumea intelectuală ai mult decât orice altă iniţiativă sau lucrare din ţara noastră”[31].

După ieşirea din temniţele comuniste, într-un interviu din anul 1969, rămas inedit până în 1993, Nichifor Crainic rezumă într-o frază memorabilă cei 22 de ani de activitate ai revistei: *„Gândirea* nu a fost numai o revistă literară, ci una care a năzuit să cuprindă integral fenomenul creator românesc din această vreme: pictură, sculptură, muzică, teatru. Din acest punct de vedere, *Gândirea* este imaginea spirituală a României Mari în faza fericită a înnoirii”[32].

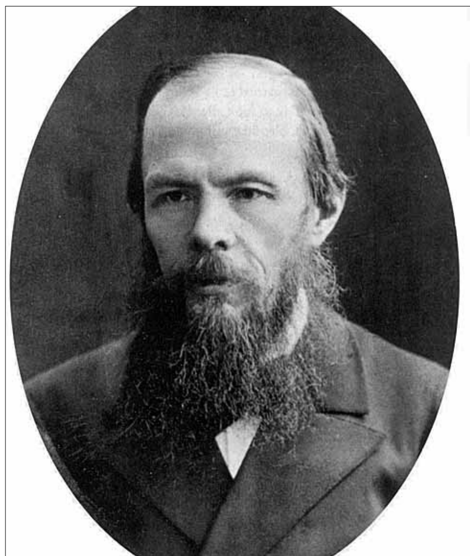
[31] Pr. prof. Dumitru Stăniloae, *„Gândirea” la douăzeci de ani*, p. 1.
[32] Nichifor Crainic, *Convorbire literară între poetul Nichifor Crainic şi scriitorul Pan.* M. Vizirescu, p. 6.

Dostoievski, critic al individualismului (I)

Anca Simitopol

Viața o primim în dar. Însă ne-am obişnuit să o luăm ca pe un drept. Dreptul individual la împlinire care nu datorează nimic semenilor, societății sau lui Dumnezeu. Voința individuală, emancipată de familie, patrie sau tradiție, fundamentează cultura noastră modernă. Feodor Dostoievski este marele gânditor al vremii sale, al secolului nostru şi al secolelor ce vor veni, deoarece întreaga sa operă reprezintă o mărturie a faptului că voința individuală autonomă se poticneşte permanent de Dumnezeu. În romanele şi articolele sale, Dostoievski a vorbit despre "individualismul posesiv" (termen consacrat de către unul din cei mai importanți analişti ai liberalismului din secolul XX, C.B. Macpherson) adică despre principiul care stă la baza capitalismului, nu doar în termeni sociali, ci, mai ales, în termeni ontologici: capitalismul, a cărui esență e individualismul, reprezintă maladia ontologică a naturii umane, iar problemele sociale cărora le dă naştere şi pe care le vedem clar sunt doar vârful aisbergului. Pentru Dostoievski, capitalismul şi comunismul nu sunt două ideologii opuse, ci cel din urmă este consecința logică a celui dintâi. Deşi nu a avut o pregătire academică filozofică şi politică, Dostoievski nu poate fi respins cu uşurință în calitatea lui de filozof şi gânditor politic. A fost un autor angajat cu pasiune în dezbaterile filozofico-politice ale vremii, iar geniul său a înțeles nu doar vocile trecutului şi prezentului, ci şi vocile viitorului, mergând direct la rădăcina din care s-a format istoria noastră contemporană.

Cum recunoaştem vocea lui Dostoievski? Cartea lui Mihail Bahtin, *Problemele poeticii lui Dostoievski*, e relevantă în acest sens. Potrivit lui

Bahtin, lumea literară a lui Dostoievski "este profund polifonică". Romanele sale sunt romane ale dialogului, nu ale monologului.[1] Dostoievski are capacitatea de a reda o idee, în toată forța ei, menținându-şi, în acelaşi timp, distanța față de ea, întrucât "reprezentarea ideii e una cu reprezentarea personajului".[2] După Bahtin, ideea, la Dostoievski, nu e doar una cu personajele fictive, ci şi cu persoanele reale din vremea autorului. În acest mod, spune Bahtin, putem identifica prototipurile ideilor personajelor din romanele dostoievskiene. Dar, continuă exegetul rus, publicistul Dostoievski şi-a susținut cu tărie propriile idei, în articolele din presa vremii sau în *Jurnalul unui scriitor*, idei pe care le-a asociat, în romane, cu anumite personaje şi care, acolo, se găsesc "eliberate de izolarea şi finalizarea lor monologică, intrând în marele dialog al romanului, pe picior de egalitate cu celelalte reprezentări ale ideilor".[3]

[1] Mikhail Bakhtin, *Problems of Dostoevsky's poetics*, trans. R.W. Rotsel, Ardis, 1973, p.22.
[2] *Ibidem*, p.69.
[3] *Ibidem*, p.75.

Astfel, potrivit lui Bahtin, putem distinge între ideile cu care "gânditorul Dostoievski era în total dezacord", precum ideile lui Raskolnikov, din *Crimă și pedeapsă*, prototipurile ideilor lui Napoleon al III-lea; ideile cu care "gânditorul Dostoievski era parțial de acord", de exemplu ideile lui Versilov, din *Adolescentul*, prototipurile ideilor lui Herzen; și "ideile gânditorului Dostoievski ca prototipuri ale ideilor" personajelor luminoase din opera romancierului rus, precum Sonia, Mîșkin, Alioșa Karamazov sau Zosima.[4]

Scurtă istorie a „individualismului posesiv"

Începând cu Thomas Hobbes, lumea europeană occidentală și-a făcut din dreptul la autoconservare piatra de temelie, reducând semnificația vieții umane la acest drept, sursa tuturor celorlalte drepturi și datorii. Subiectul societății moderne este individul abstract, autonom și asocial, care, în virtutea faptului ca este ființă umană, este egalul oricărui alt individ și se bucură de drepturi, independent de poziția sa în societate. La polul opus se află subiectul societății tradiționale: o persoană concretă, parte integrantă a comunității care îi atestă umanitatea și dă sens vieții sale.[5] Potrivit analizei lui Pierre Manent, C.B. Macpherson și Leo Strauss, deși individualismul are o întreagă istorie până la Hobbes, acesta din urmă este cel care a pecetluit filozofia individualismului, prin teoria contractului social. Hobbes a respins și a înlocuit premisa – moștenită de la Aristotel și trecută prin creștinism – că polis-ul era anterior individului cu premisa că individul este asocial și apolitic.[6] Prima consecință constă în faptul că "baza dreptului natural" nu mai este dictată de finalitatea vieții omului, ci de "începuturile vieții sale", și anume frica de moarte violentă și dorința de auto-conservare.[7] Cea de-a doua consecință constă în aceea că – întrucât omul nu mai are o anume finalitate, cum ar fi mântuirea – societatea își pierde și ea finalitatea. Așadar, toate științele pe care le-a descoperit omul, și care înainte conlucrau spre realizarea finalității omului și societății, nu mai cunosc nici o finalitate superioară lor. Din contră, fiecare știință, a cărei rațiune de a fi e dată doar de capacitatea de a spori bunăstarea individuală, se bucură de aceeași autonomie ca și individul, deoarece nu există un Bine recunoscut, ci doar binele individual.[8]

Capitalismul a substituit cultivarea virtuții cu moderarea interesului individual de către alt interes individual, ceea ce se traduce prin triumful economicului asupra politicului. Unul dintre efecte constă în ceea ce John Milbank numește uitarea "practicii creștine a milosteniei", dându-l ca exemplu pe Sir James Stewart, "teoreticianul acumulării primitive". Acesta "disprețuia sistemul catolic spaniol care rânduia ca ceea ce rămânea din averea comunității să fie dat săracilor" ca "minunea manei căzute din cer". După părerea lui James Stewart, "economia politică propune o providență mult mai clară și strictă: reglarea nevoilor, nu milostenia, iată un mod mai serios de control social".[9]

Însă, așa cum spune Milbank, triumful economicului înseamnă "triumful puterii abstracte pure". Întrucât preferința unui individ intră în conflict cu preferința altuia, în contextul lipsei oricărui consens asupra finalității vieții, singurul mod de a rezolva conflictele îl reprezintă forța, forța insituționalizată sub forma pieței autoreglate sau a statului arbitru.[10] Strălucita analiză a lui Milbank arată că discursul puterii există încă

[4] *Ibidem.*

[5] Pierre Manent, *Istoria intelectuală a liberalismului*, traducere de Mona și Sorin Antohi, Humanitas, București, 2003, p.15.

[6] Ibidem, pp.59-63, C.B. Macpherson, *The Political Theory of Possessive Individualism*, Clarendon Press, Oxford, 1965, pp.45-59, Leo Strauss, *Natural Right and History*, The University of Chicago Press, Chicago, 1953, pp.168-171.

[7] Leo Strauss, *Op. cit.*, pp.181-182, Pierre Manent, *Op. cit.*, pp.61-62.

[8] Leo Strauss, *Op. cit.*, pp.168-169.

[9] John Milbank, *Theology and Social Theory*, Second Edition, Blackwell Publishing, 2006, p.31.

[10] *Ibidem*, p.199.

din Antichitate. Roma antică îl glorifica pe Romulus care, cu un braţ puternic şi violent, a pus capăt violenţei anterioare, şi a pus bazele renumitei cetăţi vărsând sângele fratelui său. Aceasta, spune Milbank, este ceea ce Sfântul Augustin numeşte *Civitas terrena*, cetatea care are la temelie fratricidul, criminalul fiind glorificat ca erou fondator. Însă, potrivit Sfântului Augustin, un nou început a luat locul Romei antice: creştinismul, care are ca temelie nu "succesiunea puterii", ci "comemorarea lui Abel, fratele ucis de Cain", deci "comemorarea tuturor victimelor".[11] Singurul sacrificiu pe care Dumnezeul creştin îl aşteaptă este dăruirea iubirii care, în cuvintele lui Milbank, "nu presupune nici o pierdere", "la fel cum în actul creaţiei Dumnezeu nu pierde nimic". Darul iubirii presupune primirea şi orientarea către ceilalţi şi către Dumnezeu.[12] Aşadar, spune Milbank, Nietzsche nu a greşit când a descris creştinismul ca religia care identifică violenţa, voinţa arbitrară şi glorificarea realizărilor personale, care se impun şi distrug totul în jurul lor, "ca esenţa răului".[13] Milbank afirmă, de asemenea, că o critică autentică a capitalismului, ca şi a oricărui alt discurs al puterii, nu e posibilă decât în termeni ontologici, adică pornind de la premisa că viaţa e un dar, căci cealaltă unică premisă posibilă – că viaţa noastră înseamnă dreptul la auto-conservare şi împlinire – face parte din logica puterii.

Capitalismul şi duşmanii săi

Originalitatea lui Dostoievski vine din faptul că acesta părăseşte logica puterii, care pare să înghită tot, şi este astfel capabil să o judece din afară, descoperind violenţa cu care puterea mătură tot ce-i stă în cale. Iubirea de sine, potrivit lui Dostoievski, este piatra de temelie a logicii puterii şi, deci, rădăcina răului.

Totul a început în 1846, cu *Oameni sărmani*, unde Dostoievski prezintă mentalitatea autodegradantă care se naşte în reprezentanţii umanităţii oprimate, ca urmare a logicii puterii. Descriind degradarea de sine, de care e obsedat în faţa superiorilor, funcţionarul Devuşkin încearcă să-şi justifice umanitatea în faţa propriei conştiinţe. După ce unul dintre superiori i-a spus că "cea mai importantă virtute civică este să faci bani", Devuşkin se justifică înaintea lui însuşi: „A fost o lecţie morală că nu trebuie să fii o povară, dar eu nu sunt o povară pentru nimeni! ... asta sunt, un simplu copist! Înţeleg acum, de fapt, că e nevoie de mine, că sunt indispensabil... Poate că sunt un şobolan... Dar şi şobolanul e necesar..., şobolanul susţine pe toată lumea".[14] Drept consecinţă, Devuşkin găseşte umanitatea comună doar între bărbaţi "cu feţele murdare de funingine" şi "femei care vând prăjituri stricate şi mere putrede".[15] Însă ar fi o greşeală să înţelegem cartea în termeni pur sociali. Lucrul cel mai greu de îndurat, aşa cum o dovedesc toate personajele – Devuşkin, Varvara cea delicată care caută cu disperare de lucru pentru a supravieţui, studentul Pokrovski care trăieşte aproape din milă şi care, atunci când a găsit în Varvara un suflet care să-l înţeleagă şi să-l iubească, a murit, sau Gorskov, care a murit de prea multă bucurie după ce a fost reabilitat în urma unei acuzaţii nedrepte ce-i atrăsese dispreţul colegilor[16] – este mila dispreţuitoare a celor pe care viaţa i-a avantajat. Tragedia cu care se confruntă aceste personaje dostoievskiene este că oamenii trăiesc izolaţi, fiecare pentru sine, şi par incapabili de a-i recunoaşte ca oameni pe cei care nu le sunt asemănători.

Sărăcia ar fi mai uşor de suportat – personajele ştiu că, oricum, viaţa nu se trăieşte de dragul averii şi că lumea de dincolo le aşteaptă – dacă cei avantajaţi nu i-ar privi pe cei dezavantajaţi de soartă cu dezgust, ca parte a unei gloate

[11] *Ibidem*, pp.393-394.
[12] *Ibidem*, p.395
[13] *Ibidem*, p.286.
[14] Feodor Dostoyevsky, *Poor Folk (Oameni sărmani)*, trans. Robert Dessaix, Ann Arbor, Ardis, 1982, p.125
[15] Ibidem, p.111
[16] Jean Drouilly, *La pensée politique et religieuse* de F.M. Dostoievski, Librairie des Cinq Continents, Paris, 1971, p.43.

indiferente. Dostoievski declară că umanitatea e de găsit mai degrabă în „bordeluri, taverne, piețe, închisori", pentru că acolo, oamenii care suferă, şi care nu mai au poate nimic de pierdut, sunt mai înclinați să se recunoască unii pe alții ca oameni, şi să-şi recunoască totodată ticăloşia, spre deosebire de burghez care afişează un sentiment de satisfacție de sine.

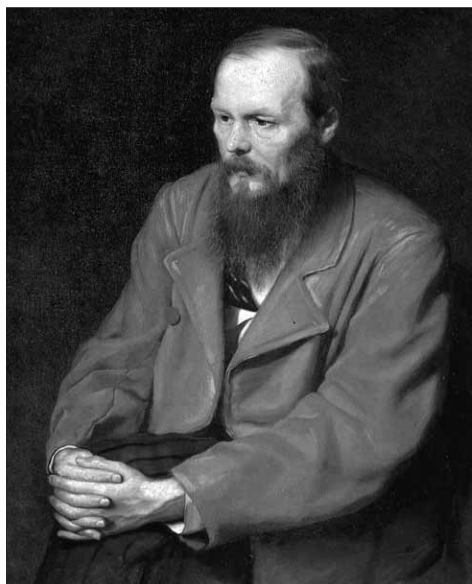
Filozoful din Quebec Pierre Vadeboncśur susține, cu rezonanțe dostoievskiene, că drama burghezului care părăseşte umanitatea comună constă în faptul că nu mai e în stare să se recunoască pe sine în popor, nici să recunoască imaginea poporului în sine. Iar pericolul potențial este că, alienat de popor, incapabil să se pună în locul altuia, individul poate regresa în sfera subumanului, călcând în picioare demnitatea altui om, deci mutilând umanitatea comună atât lui cât şi victimei sale. Acest lucru generează, în cei dezavantajați, frica de celălalt, celălalt ca reprezentant al bogăției, care apare ca un străin: "Poate că nu ştii ce e un străin ... Eu am mâncat la masa lui. ...Inima ta sensibilă nu va putea îndura reproşurile pe care le va înfige în ea şi privirile răutăcioase..."[17], îi spune Devuşkin Varvarei. Obiectul central al cărții nu îl reprezintă ordinea capitalistă în sine, ci semnificația metafizică profundă din spatele acesteia: afirmarea sinelui care generează frica de ceilalți, şi, în cele din urmă, "războiul tuturor împotriva tuturor". Nu doar săracii, ci şi bogații simt o frică inexplicabilă de ceilalți. Frica de celălalt nu e decât intensificată de ordinea capitalistă, dar nu este rezultatul ei. Ea este, aşa cum spune Ioannis Zizioulas, "cuibărită în mod patologic în ființa noastră", respectiv în condiția umană căzută. Şi atunci când îi acceptăm pe ceilalți, o facem din prisma sinelui nostru: îi acceptăm pentru că ne sunt asemănători şi pentru că valoarea cea mai de preț este "aranjamentul pentru coabitarea paşnică", care să ne garanteze siguranța sinelui. Dar, aşa cum arată Dostoievski în toată opera sa, dreptul la auto-conservare şi afirmarea sinelui sabotează toate eforturile de coabitare paşnică fiindcă fiecare vrea să-şi afirme voința asupra celuilalt.

Coabitarea paşnică autentică, spune Dostoievski, nu ține de civilizație şi de instituții, ci apare atunci când fiecare îi recunoaşte pe toți ceilalți ca oameni. Dacă ar ține de civilizație, întreabă Dostoievski, de ce atunci europenii – care pretind că "s-au cultivat" şi că "au încetat să privească țăranul ca pe un câine ticălos" – privesc "orice proletar, orice muncitor fără un ban... ca pe un câine ticălos?"[18] Aceasta e impresia generală cu care a rămas Dostoievski în urma vizitei sale în Europa, în 1862, impresie pe care a publicat-o într-o carte savuroasă cu titlul *Însemnări de iarnă despre impresii de vară*. Aici, ca şi în *Jurnal*, Dostoievski pune diagnosticul lumii occidentale: aceasta suferă de boala "pungii cu bani". Dostoievski nu neagă faptul că egoismul şi goana după "punga cu bani" au existat dintotdeauna. Deşi nu o spune explicit, argumentul său seamănă, într-o anumită măsură, cu argumentul lui Edmund Burke din *Reflecții asupra Revoluției din Franța*. Egoismul şi goana după „punga cu bani" existau şi în Vechiul Regim, doar că erau ascunse sub vălul virtuții şi al nobleții. Revoluția a rupt vălul şi cele două pasiuni omeneşti au fost descătuşate şi au ajuns să conducă lumea vest-europeană. Dar Dostoievski merge mai departe decât Burke şi anticipează teza centrală din monumentala operă a lui Karl Polanyi, *The Great Transformation*: dorința de bunăstare materială individuală a reprezentat un aspect al oricărei societăți, dar nici o altă societate din istoria omenirii nu a făcut din acest aspect principiul central de organizare. Anticii aveau virtutea ca scop social, medievalii mântuirea, însă doar societatea modernă s-a organizat pe baza profitului economic.

În timpul sejurului în Europa, Dostoievski nu a fost prea atras de monumente, ci a călătorit special pentru a observa oamenii. La Londra, a fost înspăimântat de prăpastia uriaşă dintre bogați şi săraci şi de construcția utilitară a fabricilor şi a întregului oraş unde, în cuvintele lui Dostoievski, "însuşi chipul omului" părea negat. La Paris, Dostoievski a observat că, deşi prăpastia din-

[17] Feodor Dostoyevsky, *Oameni sărmani*, p.75

[18] Feodor Dostoyevsky, *Diary of a Writer (Jurnalul unui scriitor)*, trans. Boris Brasol, vol.I, Octagon Books, New York, 1973, p.291.

tre bogaţi şi săraci exista, burghezul făcea eforturi "să scoată săracii din drum şi să asigure oamenii că nu există săraci". Dostoievski găseşte explicaţia acestui lucru în faptul că burghezul este "aproape în mod conştient satisfăcut de sine şi convins că lucrurile sunt aşa cum ar trebui să fie".[19] Acest lucru arată că esenţa societăţii burgheze nu constă atât în posedarea mijloacelor de producţie, aşa cum credea Marx, cât în faptul că burghezul e satisfăcut de sine şi de ordinea socială *de facto*. Răspunsul simplu, potrivit lui Dostoievski, pentru care burghezul încearcă să ascundă sărăcia, este că "altfel oamenii ar putea crede că încă nu s-a ajuns la o stare de fapt ideală".[20] Virtutea burghezului, spune Dostoievski, se limitează la "punga cu bani": "Am să vând câte ceva în prăvălia mea azi cu voia Domnului, am să vând şi mâine, dacă Domnul mă va ajuta... Şi apoi... *apres moi le déluge*", spune burghezul, cel puţin în imaginaţia lui Dostoievski.

Trebuie menţionat că este o exagerare a afirma că Dostoievski a redus întreaga Franţă şi chiar întreaga Europă la individul burghez (el însuşi a spus de repetate ori, în articole, precum şi prin personajele sale, cât de dragă îi era Europa), la fel cum ar fi o exagerare a afirma că a redus confesiunea catolică la Marele Inchizitor (el a declarat că nu ar susţine niciodată "asemenea prostie" – nu s-a îndoit niciodată că "chipul lui Hristos şi credinţa sunt vii în inimile multor catolici, în adevărul şi puritatea lor primară"[21], independent de caracterul pervertit, în viziunea lui, al catolicismului instituţional şi ierarhic). Dostoievski deseori se concentrează pe un principiu pentru a arăta cum acesta, dus la consecinţele sale ultime, devastează lumea întreagă. Ceea ce Dostoievski atacă în *Însemnări de iarnă* este afirmarea sinelui, inseparabilă de satisfacţia de sine şi de încrederea în sine, caracteristice lumii liberale post-revoluţionare, atât în aspectul său politic, cât şi economic.

Dostoievski reproşează ordinii burgheze post-revoluţionare că declară, mândră şi satisfăcută de sine, că s-a făcut dreptate şi că lucrurile sunt cum ar trebui să fie. Însă, potrivit romancierului, a declara acest lucru este cea mai mare nedreptate, pentru că nu doar sărăcia, ci orice nedreptate, orice umilire a unei fiinţe umane reprezintă o aducere aminte permanentă că lucrurile nu sunt aşa cum ar trebui să fie.

Pierre Vadeboncśur susţine, de asemenea, că dreptatea depinde de recunoaşterea celui mai umil dintre oameni ca om, pentru că aceasta face posibilă recunoaşterea întregii umanităţi. Şi, ceea ce e cel mai important, umanitatea nu e completă atâta timp cât unul singur e lăsat pe dinafară. Dostoievski accentuează mereu că sistemul perfect bazat pe sacrificiul unei singure victime inocente este inacceptabil şi monstruos. Mai mult, întrucât fericirea majorităţii are la bază suferinţa altuia, chiar şi cei aparent fericiţi, în prezent, vor sfârşi în nefericire, întreaga utopie transformându-se în cele din urmă într-o distopie. Dostoievski repetă în *Însemnări de iarnă*, precum şi în *Jurnal*, că indiferenţa faţă de umanitate şi, ca atare, imposibilitatea dreptăţii, sunt dovedite de semnificaţia proclamaţiei *Liberté, Égalité, Fraternité*.

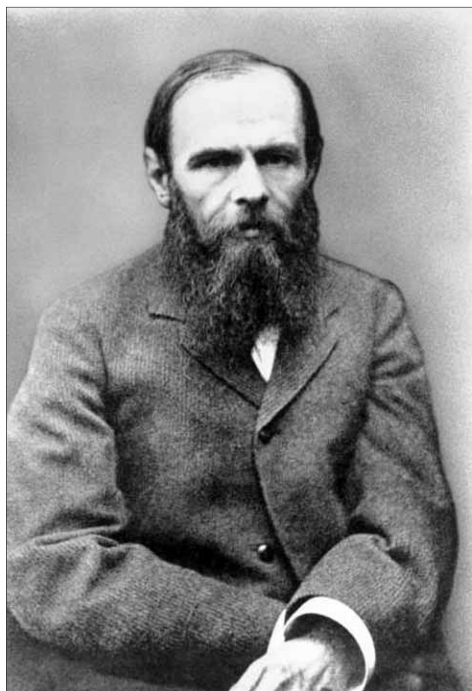
[19] Feodor Dostoyevsky, *Winter Notes on Summer Impressions (Însemnări de iarnă despre impresii de vară)*, trans. Kyril FitzLyon, Quartet Books, London, 1985, p.44.

[20] *Ibidem*, p.54.

[21] Feodor Dostoyevsky, *Jurnalul unui scriitor*, vol.I, p.256.

Semnificația libertății constă în “libertatea fiecăruia de a face orice vrea în limitele legii”, dar, adaugă Dostoievski, în realitate doar cel care “are un milion” poate face ce vrea, pe când “omul care nu are un milion nu este unul care face ce vrea, ci un om cu care altul poate face ce vrea”.[22]

Drept consecință, tot ceea ce Dostoievski găseşte de spus despre “egalitatea în fața legii” este că “modul în care aceasta se aplică determină pe orice francez să o considere ca pe o insultă personală”[23], întrucât toată lumea vede că oamenii nu sunt, de fapt, egali. Autorul rus găseşte cel din urmă principiu cel mai curios, întrebând ironic cum ar putea fraternitatea să fie compatibilă cu interesul individual (esența libertății moderne). Contractul social al societății moderne, spune Dostoievski, are ca punct de plecare sinele care măsoară şi calculează beneficiile pe care le poate extrage în urma aderării sale la societate, şi care “cere cu forța drepturi” de teamă să nu fie dezavantajat în beneficiul vecinului.[24] În opinia lui Dostoievski, fraternitatea este un sentiment care se naşte în mod natural o dată ce există frați, dar e absurd să te aştepți, susține Dostoievski, ca o asemenea instituție numită “fraternitate” să creeze “frați” acolo unde nu e nici urmă de aşa ceva.[25] În loc de frați, Dostoievski a văzut în călătoria prin Europa încoronarea principiului burghez “*Ôte-toi de lŕ, que je m'y mette*” (“Dă-te la o parte, să mă aşez eu”), pe baza căruia burghezia a răsturnat aristocrația Vechiului Regim, principiu al cărui rezultat a fost înlocuirea învățăturii “Iubeşte pe Domnul Dumnezeul tău cu toată inima ta şi pe fratele tău ca pe tine însuți” cu noua morală capitalistă: “Iubeşte-te pe tine mai mult decât pe oricine”. Rezultatul primului principiu, continuă Dostoievski, a fost că “mi-am rupt haina în două ca să o împart cu vecinul şi amândoi am rămas pe jumătate goi”, pe când rezultatul celui

de-al doilea principiu este că “îți vei negocia afacerea aşa cum trebuie şi vei rămâne cu haina întreagă”.[26] În opinia lui Dostoievski, societatea contractualistă îşi va da roadele, căci nu doar starea a treia, burghezia, ci toată lumea caută satisfacerea rapidă a dorințelor. Aşadar, este doar o problemă de timp, spune el, până când, proletarii, adică starea a patra, vor lua puterea şi, degradați fiind de burghezie, nu vor mai accepta vreun compromis, ci vor exclama cu ură: “Dacă frații voştri mai mari nu vă acceptă ca frați, înarmați-vă cu bețe şi forțați-i să devină frații voştri... Dacă fratele tău refuză să-şi împartă proprietatea pe jumătate cu tine, ia-i-o pe toată”.[27] Astfel, subliniază Dostoievski, principiul complet proclamat de Revoluția franceză a fost “Libertate, Egalitate, Fraternitate sau moarte”.[28] *(Va urma)*

[22] Feodor Dostoyevsky, *Însemnări de iarnă ...*, p.60.

[23] *Ibidem.*

[24] *Ibidem.*

[25] *Ibidem*, p.61.

[26] Feodor Dostoyevsky, *Jurnalul unui autor*, vol.I, p.253, Feodor Dostoyevsky, in Bruce Ward, Dostoyevsky's Critique of the West, Wilfrid Laurier University Press, Ontario, 1986, p.73.

[27] Feodor Dostoyevsky, *Jurnalul unui autor*, vol.I, p.257.

[28] *Ibidem.*

Petru Dumitriu, *Incognito*

Marele roman al eliberării (I)

În lumina celor scrise de mine, cu o vreme în urmă, despre Cronică de familie, *care până astăzi este, în România, cel mai cunoscut roman al lui Petru Dumitriu, dar şi privind cariera sa literară în ansamblul ei, cred că putem spune că* Incognito *este cartea marii eliberări. Eliberarea de constrângerile unui regim dictatorial, căci, odată ajuns în Occident, Dumitriu vorbeşte şi scrie în sfârşit liber, dar şi despre eliberarea marelui talent al acestui scriitor, ce se manifestă acum pentru prima oară în plenitudinea sa, într-o operă autentică, vie şi puternică.*

Paul S. Grigoriu

Încadrat într-o mare măsură în tradiția romanului psihologic, *Incognito* transmite şi angoasele modernității, printr-un existențialism care plonjează în absurd pentru a căuta limanul în supra-rațional, iar vasta cultură a autorului – narator la persoana I a introducerii, a încheierii şi a câtorva intermezzi – îl ajută să sondeze răul încuibat în ființa lumii veacului al douăzecilea până la consecințele lui ultime. *Incognito* nu este un roman social, nici măcar unul politic, ci descrierea traseului existențial al unui singur personaj – Sebastian – care întruchipează însă o întreagă lume. Critica sistemului comunist, pe care personajul principal al cărții l-a îmbrățişat, într-o primă fază, se bazează mai puțin pe ororile prezente în cărți precum *Arhipelagul Gulag*, cât pe reflecția la profunda falsitate a învățăturii căzute ca o hidră pe Europa răsăriteană. Dar această falsitate nu este demascată de la început, ci se revelează încetul cu încetul în conştiința autorului şi a personajului său, împinşi de o realitate mai profundă să descopere minciuna trăită zi de zi în România şi aiurea, într-un proces dureros ca durerile facerii, un drum spre naşterea din nou întru adevăr. În cele din urmă, rămâne de văzut dacă din punct de vedere teologic *Incognito* este istoria unei biruințe, dar din punct de vedere literar şi ideatic romanul poate fi socotit o piatră de temelie a artei scrisului din a doua jumătate a veacului trecut.

Marele merit al lui Petru Dumitriu este că reuşeşte să sintetizeze în puține cuvinte esența spirituală a comunismului, dincolo de elementele sociale, economice sau politice sau deasupra lor. Pretinzând a avea un fundament pur ştiințific, ancorat în determinism şi o teorie economică pseudo-empirică, comunismul îşi arogă de fapt pretenția infailibilității care este, după cum bine se ştie, un atribut religios, ce ține de absolut. În relativismul predicat de mulți gânditori ai secolului al XIX-lea, pe ale căror scrieri comunismul s-a sprijinit în ascensiunea sa, noua doctrină se pune pe ea însăşi în rolul de dreptar al adevărului. Când cineva se îndoieşte cu adevărat, argumentația devine inconsistentă.

„ - Dar e simplu, partidul nu vrea decât binele poporului.

- Şi dacă poporul are o altă părere despre binele său?

- Atunci i se va explica, va fi făcut să înțeleagă, să-şi schimbe părerea.

- Şi dacă nu vrea să-şi schimbe părerea?

- De ce să nu şi-o schimbe dacă adevărul ştiințific e de partea noastră? întrebă Panait, surprins.

- Şi pe urmă va fi obligat să înțeleagă cu forța,

ca acum, pentru binele lui, am adăugat – dar dacă adevărul ştiinţific nu este de partea noastră?

- Imposibil. Noi suntem înarmaţi cu cea mai ştiinţifică şi înaintată metodă, spuse calm Panait.
- Dar dacă se descoperă undeva una şi mai înaintată şi mai ştiinţifică decât marxism-leninismul? Ce va face atunci partidul? Nu va prefera el să rămână forţa conducătoare? Nu va prefera să anihileze noua metodă?

- Nu văd cum ar putea exista o metodă mai înaintată decât marxism-leninismul, şi de ce ar trebui să ducă la abandonarea rolului conducător al partidului, zise Panait încruntându-se."

Acest dialog între Sebastian şi Panait, cel care l-a recrutat în rândurile partidului comunist, este relevant pentru o gândire care amestecă planurile, atât de obişnuită în perioada 1945-1989, dar cu ecouri până în ziua de astăzi. Ştiinţa evoluează, se schimbă mereu, astfel încât descoperirile de astăzi vin adesea să le infirme pe cele de ieri. În acelaşi timp, scopul ei este de a vedea **cum** funcţionează lumea şi universul, de a desluşi acest minunat mecanism în mijlocul căruia trăim, fără însă a putea spune nimic despre sensul existenţei. Cu alte cuvinte, domeniul valorilor existenţiale iese din sfera ştiinţei. Luând ştiinţa ca reper absolut în definirea „binelui" – fie că este „binele poporului" sau „binele" la modul general – comunismul creează o gravă confuzie axiologică, în care ştiinţa dobândeşte un rol pe care nu are cum să îl aibă şi, în cele din urmă – sau, mai bine spus, de la bun început – anulează şi caracterul ştiinţei, transformând-o într-un idol care să-i justifice abuzurile şi pofta de hegemonie. Este lucrul care se întâmplă în mod frecvent şi astăzi, când se caută renunţarea la valori tradiţionale în numele ştiinţei. O dovadă în plus că romanul lui Petru Dumitriu rămâne actual, dar şi că urgia roşie e departe de fi dispărut din Europa odată cu evenimentele din preajma lui 1989.

Procesul mental şi axiologic pe care îl declanşează comunismul este zugrăvit în evoluţia treptată ce duce de la relativism la dumnezeul roşu al lui Marx şi Lenin. Întâi trebuie renunţat la vechile criterii valorice:

„Păcatul nu există, ştii foarte bine. Asta e o prejudecată depăşită şi reacţionară. Suntem puri, nevinovaţi, victime ale unei nedreptăţi şi avem toate drepturile", spune un predicator al noii doctrine. Odată desfiinţate vechile criterii morale, comunismul trebuie, ca orice religie, să ofere răspuns la toate frământările omului. Şi trece de la cele mai înalte la cele de care omul de rând, oricât de spălat pe creier de propagandă ar fi, nu s-a dezbărat încă:

„- Socialismul, după Lenin, este puterea sovietelor plus electrificarea țării.

- Şi melancolia? tristețea? necazurile, bătrânețea? Pierderea prietenilor, a celor dragi, decăderea treptată a propriei noastre ființe? Dar certitudinea morții? zădărnicia, absurditatea evidentă a universului? jalnica mascaradă a vieții colective? Şi insatisfacția fundamentală a ființei omenești? (...) Electrificarea le va rezolva pe toate și dacă nu ea, atunci industria atomică și zborurile interplanetare. Iar Uniunea Sovietică ne deschide calea spre fericirea universală. Ai dreptate. Hai să vorbim de altceva."

Apariția atât de intensă a absurdului în literatura secolului trecut este semnul lipsei de sens, în condițiile căreia viața e o șaradă fără rezolvare. Nicu Steinhardt remarca pe bună dreptate că autorii existențialiști și alți moderni ce scriu despre absurdul vieții au perfectă dreptate, atâta timp cât existența pe care o au ei în vedere este una fără Dumnezeu. Marele lor merit este că au sesizat acest aspect și l-au transpus în chip onest, fără a încerca să substituie sensului oferit de credința pierdută idealuri false. Dar comunismul merge mai departe. Prima etapă, renunțarea la vechile valori și sensuri, a fost străbătută. Urmează înlocuirea lor cu noul zeu, zeul-stat sau partid, sau, după cum am văzut în experiența noastră istorică, partidul-stat. Confruntat cu un caz în care nu și-a susținut un prieten în fața organizației de partid, unul dintre personajele lui Petru Dumitriu rezumă această doctrină:

„-Eu? Ce puteam să fac? Am tăcut. Am votat prin ridicare de mână pentru excludere. Dacă n-aș ști că suntem rezultatul unui determinism istoric, produsele unei societăți și ale unei forme de organizare economică, aș spune că am fost laș și josnic. Dar păcatul nu există, este o născocire a popilor, depășită de gândirea științifică. *Iar acțiunile noastre sunt juste în măsura în care corespund liniei partidului.*" (sublinierea mea) Transformarea personajului Sebastian – care de fapt constituie esența întregului roman – trece prin momentele finale ale oricărei lepădări, dureroase pentru că boala, fie ea trupească sau duhovnicească, mai are o ultimă zvâcnire, manifestată aici printr-un zel propagandistic, înainte de a se prăbuși sub povara evidenței mai degrabă decât în fața oricărui argument filosofic. Lupta interioară este ilustrată printr-un dialog presărat cu umor negru între personaj și mama lui. „- Ştii ce se spune: nu poți să fii în același timp și comunist și cinstit și inteligent, nu poți avea decât două din aceste calități în același timp; cinstit și inteligent, dar nu comunist, inteligent și comunist, dar nu cinstit, comunist și cinstit, dar prost.

- Ba nu sunt inteligent, mamă.

- Şi când te gândești că e fiul meu! (Iar către tata:) Sângele tău vorbește în el. Ce amestecătură mai e și ereditatea amărâților ăstora de copii!

Glumea, dar de formă. Mă întrebă:

- Şi ce vezi tu bun în teoriile astea? Noi, simpli muncitori, nu vedem decât hoții, violuri, crime și prizonieri îndoctrinați ca să-și trădeze țara.

Am făcut un efort ca să mă stăpânesc și i-am explicat cu răbdare și cât am putut eu de bine ceea ce consideram că poate să înțeleagă. Dar m-a întrerupt cu un zâmbet pătrunzător și răutăcios:

- De ce încerci să mă convingi? Oare nu pentru că, de fapt, încerci să te convingi pe tine? Zelul tău e suspect, nu-ți dai seama? Doar faptul că ai conștiința încărcată te face atât de ferm în aparență; dacă ai îndrăzni să te privești în față ai fi pierdut."

Drumul lui Sebastian de la cădere spre înălțare este descris cu o excelentă tehnică narativă, ce alternează între cele două povestiri la persoana întâi – a alter-ego-ului autorului, ce descoperă misterul acestui concitadin al său și a lui Sebastian însuși – și menține astfel o tensiune crescândă. Ideile filosofice îmbracă haina unei aventuri pe marginea prăpastiei, în care criza sufletească este mereu dublată de pericolul mai vizibil al măsurilor represive venind din partea autorităților vremii. Cele două dimensiuni se întrepătrund într-un tablou al suferinței realizat cu o mână de maestru. Petru Dumitriu profită de vasta sa cultură dar și de o intuiție rafinată și pătrunde adâncurile conștiinței într-un mod ce-l plasează cu un pas înaintea autorilor care fac uz de cele mai recente – și pe atunci foarte în vogă – concluzii ale psihanalizei, rămânând adesea captivi ai unui dogmatism freudian. În *Incognito*, anumite momente ale introspecției psihologice

par să ducă – intuitiv sau mai degrabă ca urmare a unor lecturi în domeniu – la primii care au vorbit pe larg despre realitatea vastă a inconştientului sau subconştientului, Părinţii Bisericii şi în special autorii filocalici. Descriind traseul spiritual al lui Sebastian după lepădarea de comunism, Cristian, fratele său, unul dintre cei care „ştiau dar erau prea leneşi pentru a face ceva" spune: „A intrat în nişte zone în care aproape că atinge unele limite ale condiţiei umane. Este ca şi cum ai urca pe Everest: cu cât urci, cu atât e mai greu, iar odată ajuns în vârf, fiecare pas te slăbeşte cât o săptămână de mers în câmpie. Acolo unde a ajuns el este atât de uşor să nu mai înţelegi şi prin urmare să cazi... iar în aceste condiţii, căderea nu mai este simpla coborâre în inconştienţa binecuvântată a omului de rând: este prăbuşirea într-o disperare absolută în care nu poţi trăi dar din care nu mai ai nici puterea nici dorinţa să ieşi – este ceea ce se înţelegea odinioară prin căderea îngerilor şi prin alegoria infernului." Sunt cuvinte care trimit pe de o parte direct la „Scara" Sfântului Ioan Sinaitul, aşa cum este ea reflectată pe pereţii mânăstirilor noastre, cu ostenitori căzând de pe cea mai înaltă treaptă, dar care se înrudesc şi cu experienţa unei mari – şi prea puţin cunoscute – personalităţi a secolului XX, Sfântul Siluan Athonitul, cel ce, urmând tradiţiei Părinţilor dinaintea lui, dar păstrând caracterul unic al fiecărei trăiri personale, vorbeşte în termeni asemănători despre pierderea harului. Desigur, Petru Dumitriu este încă departe de acel „Ţine-ţi mintea în iad şi nu deznădăjdui" pe care ascetul athonit l-a primit din partea lui Hristos Însuşi, dar este remarcabilă clarviziunea cu care un autor din contextul literar occidental al anilor 1960 surprinde anumite elemente de spiritualitate străine celor mai mulţi dintre confraţii săi de litere.

Ascensiunea lui Sebastian nu este lipsită de sinuozităţi, de grele ispite din partea propriilor lui slăbiciuni, dar şi din partea unui sistem ce recunoaşte în el un duşman, fără a putea indica însă în mod clar în ce constă acţiunea lui subversivă. Toate evenimentele trecute îi apar acum într-o lumină nouă, o lumină ce le redă tocmai acel sens pe care îl pierduse cândva în faţa ororilor războiului şi pe care îl căutase în zadar în comunism. Episodul în care un prizonier neamţ desculţ moare pentru că Sebastian nu avusese destul curaj să-i dea ghetele şi astfel să moară în locul lui îi arată acum, peste ani, cum virtutea ca scop în sine este aparentă, găsindu-şi motivul tainic ascuns în mrejele mândriei, ale slavei deşarte: „Nu-mi dădeam seama de năprasnica ironie a lui Dumnezeu care, acum, când îmi părăsisem vechea mea ambiţie, îmi dădea o asemenea ocazie să mi-o satisfac pentru a mă face să înţeleg ce nebun fusesem voind să sfidez moartea numai din dragoste pentru mine, din simplu orgoliu şi nu din singurul motiv legitim, care este iubirea." Dar unul dintre învăţămintele cele mai profunde trase de personajul lui Petru Dumitriu este acela legat de milă. „De când s-a văzut ruinat, cu casa distrusă şi pământurile pe cale de a fi împărţite la ţărani, tata mânca, bea şi fuma lucruri mult mai proaste decât înainte. În propriii lui ochi, era terminat. Inima mi se strânse de milă, dar nu m-am lăsat prins în cursă; în ţara asta erau milioane de ţărani care nu ştiau ce înseamnă să mănânci pe săturate, poate doar la Paşti şi la Crăciun. Chiar în acest moment, prietenul meu Romeo Romanescu primise cu siguranţă o gamelă de supă ce semăna a borâtură, şi dormea pe scânduri goale unde mişunau păduchii şi ploşniţele; şi ca el erau zeci, sute de mii. «Mila trebuie să fie pe măsura suferinţei!» mi-am spus. Nu ştiam că mila nu se măsoară şi nici nu se repartizează, că nu poate face obiectul niciunui plan sau raţionament; ea trebuie să fie indivizibilă şi nesfârşită. Căci, în timp, ni se poate întâmpla să vedem cum mila noastră, în aparenţă fără justificare la un moment dat, îşi găseşte într-un târziu o justificare neaşteptată şi teribilă; în clipa de faţă, tatăl meu stă întins pe scândurile goale, şi îi e tare frig, şi hârdăul miroase îngrozitor, iar el nu ştie nici când i se va da drumul, nici dacă i se va da vreodată, sau va muri în închisoare, de foame, de mizerie şi deznădejde. Greşeam atunci, împietrindu-mi inima cu argumente de etică socială, în camera mea de la Hotelul Camelia, şi acum, iată că sunt pedepsit."

(Va urma)

PS: Îi mulţumesc domnului Nicolae Arcan care, citind în „*ROST*" articolul meu despre „Cronică de familie", mi-a dat spre lectură Incognito.

Basarabia azi

prof. dr. Ion Berghia

Titlul prezentului editorial nu-mi aparține. L-am văzut într-un program vizînd cea de-a 91-a aniversare de la Unirea Basarabiei cu România urmat de numele meu, în calitate de autor al unei comunicări, şi nu am avut de ales.

Unul dintre cele mai vechi principii pe care se sprijină o limbă este cel al uzului. Chiar dacă anumiți factori de ordin istoric, geografic etc., inclusiv de ordin lingvistic, ar încerca să-i „bareze“ calea, principiul uzului nu li s-ar supune. De ce? Pentru că utilizatorii limbii o folosesc precum o simt, precum le este comod s-o folosească. Pentru că în joc e însăşi funcționarea fenomenului. Astfel, regula rigidă începe să fie ocolită, apoi desconsiderată şi veghea academică treptat cedează. De exemplu, multă lume ştie ce teritoriu denumea termenul *Basarabia* acum cîteva sute de ani. Dar şi mai mulți sîntem acei care subînțelegem prin acest cuvînt Republica Moldova din zilele noastre. Păcat că principiul respectiv nu funcționează şi în economie, în învățămînt, în medicină, în politică ş. a. m. d. De-ar funcționa, mai mulți oameni s-ar bucura de viață, iar plaiul strămoşesc dintre Prut şi Nistru ar arăta - cu siguranță – mai cald, mai luminat, mai vesel, mai plin de optimism.

Basarabia azi este mai săracă în păduri, în pămînt neotrăvit, în rîuri şi lacuri curate, în oameni sănătoşi! Dar e bogată în drumuri stricate, în tot felul de utilaje tehnice uzate, în localități rurale cu mereu mai puțină populație.

Basarabia azi este mai săracă în țărani gospodari, în orăşeni care să respecte tradiția populară, în copii care se reîntorc să locuiască în casa părintească după absolvirea unei şcoli! Dar e mai bogată în tineri care muncesc în alte țări rămînînd acolo, în familii dezmembrate, în preşcolari şi elevi îngrijiți de bunici.

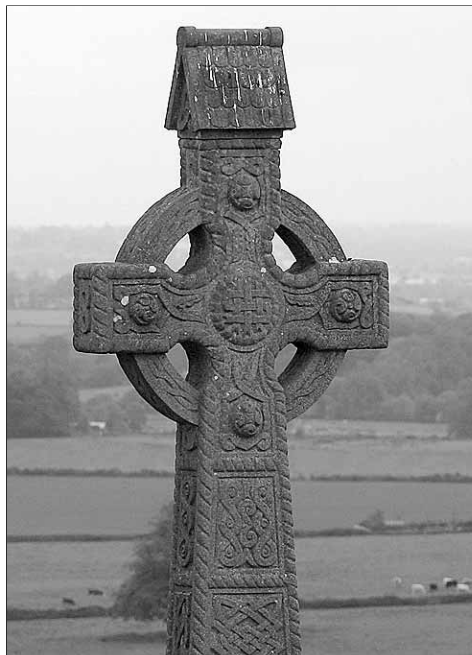
Basarabia azi este mai săracă în patrioţi gata să se sacrifice întru binele semenilor, al neamului! Dar e mai bogată în oameni convinşi că jertfa lor nu trebuie nimănui, mai bogată în partide, partiduţe şi politicieni de diverse soiuri – toţi considerîndu-şi oponenţii nedrepţi, însă aproape fiecare urmărind scopul căţărării pe treptele sociale cît mai repede şi cît mai sus pentru a-şi satisface ambiţia.

Basarabia azi este mai săracă în cetăţeni cu frică de Dumnezeu! Dar e mai bogată în mitropolii, ba şi în biserici în afara acestora, în enoriaşi comunişti care nu se mai ascund de ochii lumii.

Basarabia azi este mai săracă în şefi care nu uită de unde au pornit, în oameni care cred în ziua de mîine! Dar e mai bogată în milionari apăruţi peste noapte, în nebasarabeni stăpîni pe bunurile ei.

Basarabia azi este mai săracă în dorinţa cetăţeanului ei conştient de originea sa şi nedoritor, ca acum douăzeci de ani, să se adune cu ruda sa de dincoace de Prut!

Motive, în legătură cu afirmaţiile înşirate mai sus, sînt mai multe. Iată doar unul dintre ele: românul din Ţară simte umilinţa la care este supus de către străini, însă nu-şi dă seama de faptul că procedează şi mai urît cu fratele său de sînge cînd acesta, ca să-şi redobîndească cetăţenia furată sau trădată, încearcă să revină prin locurile pe unde părinţii şi bunicii lui se plimbau cîndva fără paşapoarte...

Basarabia şi azi este mai săracă în tipi naivi, cu ifose şi pretenţii enorme care multe vorbesc şi puţine fac, în cerşetori, leneşi care mereu aşteaptă să le dea statul sau altcineva! Dar mai e bogată în feciori şi fiice care muncesc din greu nu doar dintr-o inerţie, fără multă publicitate.

Basarabia azi nu mai este cea de acum 70 sau 90 de ani. Iar cine n-o cunoaşte, nu-i simte pulsul cotidian nu are dreptul moral să vorbească despre ea, despre fiii ei.

Încearcă s-o descoperi, frate, şi nu vei regreta! Fă un efort şi înţelege firea basarabeanului - coleg de generaţie cu tine, care nu a aşteptat să crească Mihaela din Valea Fundului ca să-l înveţe alfabetul, nu a dormit pînă cînd Cătălin din poveşti şi-a susţinut doctoratul ca să-i predea filozofia unităţii naţionale la care astăzi el, savantul de papură, şi alţi zburători ca el au alergie. Basarabeanul călit de multele şi diversele intemperii, neobligat, a avut grijă de haina latină a limbii, de românitatea fiinţei sale, de şuviţa murindă a Unirii ajunsă la vîrsta de 91 de ani. Dacă, printr-o minune, e stabilit în Ţară, basarabeanul continuă să facă acelaşi lucru spre mirarea, iar uneori – chiar spre supărarea unor confraţi care dorm cu ochii deschişi, ca iepurele! Ştiţi de ce iepurele doarme cu ochii deschişi? Unii români din Ţară şi din altă parte care urmează exemplul iepurelui, credem, au mai multe motive! Basarabeanul continuă să lupte pentru cauza sfîntă nu ca să-i demonstreze cuiva că este loial Puterii, că nu susţine bolşevismul ş. a., ci pentru că acesta-i este Crezul. Incredibil, dar adevărat!

Basarabia azi încă nu a rămas fără oameni buni la suflet, cinstiţi, ospitalieri, pentru totdeauna dominaţi de simţul apartenenţei la neamul românesc, molipsiţi de microbul neîmpăcării cu ruperea în două, ba chiar în trei, în patru a averii spirituale strămoşeşti, neîmpăcaţi cu imposibilitatea de a-şi vizita oricînd străbunii îngropaţi la Putna, la Craiova, la Iaşi, la Oituz etc.

Are nevoie cineva de dovezi?

„Portretul luptătorului la tinerețe“

Mihnea Măruță

Portretul luptătorului la tinerețe – filmul lui Constantin Popescu jr. recent intrat în cinematografe – își atinge scopul dacă, în timpul vizionării sau măcar la final, ajungi să te întrebi: “Eu aş fi (fost) în stare?”.

E vorba despre limită. Despre o limită a respectului de sine, apoi despre asimptota încrederii în ceva mai înalt, trans-omenesc, şi, nu în ultimul rând, despre limite fizice, atinse violent prin foame, frig şi sânge. “Moşule, ce facem noi aici?”, e întrebat, la un moment dat, personajul lui Ion Gavrilă-Ogoranu.

Care ne mai e rostul când, uite, murim unul câte unul, când nu ne mai ajută nimeni, când e limpede că suntem învinşi?

Dar nu e asta, până la urmă, chiar viața? Nu murim pe rând, singuri, doborâți de suferință şi, în lipsa unei dovezi, închipuindu-ne inutili? Unica alegere esențială, acolo, la granițele fiecăruia, nu e cea dintre aruncarea oarbă în proiecția unui sens şi renunțarea la iluziile pierzătoare în plan concret?

Meritul *Portretului...* e că încearcă să înțeleagă cum se produce această alegere şi ce îi ține sau nu “înăuntru” pe aceia care au făcut-o. Filmul putea să fie patetic şi tezist. Nu e. Cu excepția a două momente (cel de la cabană, când Moşu' vorbeşte despre “Armata națională”, şi cel în care îi răspunde fiului său nenăscut) – dar şi acelea ținute între hotarele naturaleții, nu ni se țin lecții explicite de patriotism sau de demnitate, ci ni se arată frânturi de viață cu sufletul la gură – spaima de a fi trădat, luciditatea în preajma duşmanului, nostalgia unui sărut sau prezentul uimitor al durerii.

Judecată *după*, cu mintea celor care au trăit comunismul, rezistența din munți e firescul. În retrospectivă istorică, partizanii sunt o reacție atât de normală şi de paradoxal-tăcută, încât nici până acum nu şi-au găsit dreptatea şi recunoaşterea. Grupuri-grupuri, reunindu-se, despărțindu-se, la început susținuți, apoi tot mai puțini şi mai deznădăjduiți, hăituiți şi înfometați, trăind din zvonurile executării camarazilor şi, la urma urmei, din imposibilitatea de a se mai întoarce, omorând şi fiind uciși, ei continuă să fie o realitate neînțeleasă.

Portretul luptătorului... e un film omeneşte imperfect. E curajos şi ezitant, deseori tandru, imatur, dar creşte odată cu orele. Începe greu – nu poți să te rupi de evidența că băieții aceia cu accent de Bucureşti (care urcă tonalitatea la finalul întrebărilor) sunt doar nişte actori. Dar pe măsură ce personajele lor se deprind cu toate ale muntelui şi ale morții, parcă şi ei, actorii, devin mai bărbați. Ajung să se înțeleagă, să transmită forță, să nu mai declame, hainele groase le vin tot mai bine şi bărbile sunt ale lor, la fel ca armele.

Povestea nu e curgătoare, ci spartă ca puloverul unui împuşcat, iar dialogurile sunt nepretențioase, deşi e clar că, stând ani de zile împreună, acei tineri au apucat să îşi vorbească despre orice, de la forma frunzelor la politica mondială şi de la ața de cusut la iubirile imaginate.

Ideea regizorului Constantin Popescu de a insera fragmente alb-negru, cu imagine granulată şi mişcare haotică a camerei, *ca şi cum ei, luptătorii, s-ar fi filmat în posturi cotidiene*, produce uneori efecte de emoție acută, alteori te retrimite nefericit în conştiința că te afli într-un scaun la cinema. Dar, încă o dată, convenția funcționează în majoritatea timpului, şi actorii *sunt* partizanii.

Asupra unei mame, femeie de la țară, care *priveşte* îngenuncheată un hambar ciuruit de rafale, se lasă liniştea. Asupra unei fete sfioase, sărutată scurt, alături de ploaie, de un tânăr care *ştie* că nu se va mai întoarce, se lasă liniştea. Asupra unui bărbat rănit, care nu mai poate merge din cauza cangrenei şi care *nu vrea* să fie găsit viu în ascunzătoare, se lasă liniştea. Asupra unui bărbat căruia i-au fost prinşi toți camarazii, după ani de zile în care au împărțit totul şi *au trăit murind*, se lasă liniştea.

Crăciunul

Încercăm în acest text să discutăm pe marginea unui articol al lui Nae Ionescu, Crăciunul, publicat în "Cuvântul" (an VIII, nr.2401/25 decembrie 1931, p.1), articol centrat pe o problematică extrem de incitantă, dar mereu trecută cu vederea, aceea a sărbătorii singurătății metafizice a omului.

Constantin Mihai

Pentru că ne referim la sărbătoarea Naşterii Mântuitorului Nostru Iisus Hristos, apelul la dogmă, la articol de credință din simbolul niceo-constantinopolitan, este preeminent: "Carele pentru noi oamenii şi pentru a noastră mântuire s-a pogorât din ceruri şi din Fecioara Maria s-a făcut om". Iar această dogmă a naşterii, vorba lui Nae Ionescu, "nu numai că aşează piatra de hotar între două lumi, dar le precizează integral". Pentru a se împlini mântuirea omului, a fost nevoie ca Dumnezeu să coboare între noi, ca OM, pentru a lua asupra lui, Miel al Domnului, păcatele lumii, adică păcatele noastre. Actul Întrupării a fost unul indispensabil pentru ca omul să aibă acces la mântuire.

În fond aici constă esența, fundamentul învățăturii creştine, aşa cum bine subliniază Nae Ionescu: "un om nu poate mântui pe altul; mai puțin un om nu poate sta pentru altul. Mântuirea este de două ori un act de îndurare de sus: o dată că se face prin voia lui Dumnezeu; a doua oară, pentru că se face prin intervenția activă a lui Dumnezeu (jertfa Mielului)".

Şi aici ajungem la problema cardinală a actului de iubire, interpretat eronat de multe ori. În procesul de mântuire, *ajutorul aproapelui tău este nul*. Mai mult, urmând aceeaşi logică a lui Nae Ionescu, pentru că *chiar actul de iubire pe care ți-l impune Hristos este un act metafizic, eficace pentru tine, care iubeşti, nu pentru aproapele pe care îl iubeşti*. O asemenea poziție este în contrapunct cu interpretarea occidentală care

percepe iubirea creştină ca un *act de filantropie, de altruism, de caritate*, o atitudine, evident, antimetafizică, aproape materialistă, care deformează semnificaţia iubirii. În virtutea acestei poziţii potrivit căreia iubirea ar fi eficientă pentru aproapele tău, de ce a mai fost oare nevoie de întruparea Logosului şi de jertfa Lui? Apoi, "dacă iubirea este un act de finalităţi tranziente, de ce măsura iubirii către aproapele îţi este dată prin iubirea către tine însuţi – atunci când ştiut este că, pentru a te mântui, e nevoie să te desprinzi de tine însuţi?". Perspectiva răsăriteană origenistă a lui Nae Ionescu asupra actului de iubire este una specifică opunându-se celei apusene de factură augustiniană.

Pe scurt, iubirea către aproapele este un fel de *terapeutică specială, privindu-te pe tine însuţi*. „Iubeşte-te pe tine însuţi" semnifică a te rupe, a te desprinde de tine însuţi, o practică similară postului sau oricărei privaţiuni care are drept scop acelaşi lucru: a ajunge să te lipseşti de tine însuţi, să nu mai trăieşti în tine şi prin tine, pentru a te putea regăsi, trăi în Altul, în Celălalt.

Un alt aspect important ridicat de Nae Ionescu vizează *iubirea ca rezultat al comunităţii creştine*. Este vorba de funcţia epistemologică, gnoseologică a iubirii – cu o asemenea prelegere Nae Ionescu debuta în 1919, în Universitatea din Bucureşti –, ci nu de o funcţie metafizică. Comunitatea de iubire văzută ca un *instrument de cunoaştere* a scandalizat şi încă mai scandalizează filosofia ştiinţifică. Dacă pentru cunoaşterea realităţii sensibile este nevoie de o conştiinţă individuală, cunoaşterea lui Dumnezeu nu se poate împlini decât printr-o *unitate umană colectivă* (soborul), unitate realizată prin iubire, pentru simplul motiv că adevărul teologic este de natură sobornicească. În consecinţă, iubirea creştină ne conduce la adevărul creştin, la ADEVĂR, la cunoaşterea lui Dumnezeu, dar nu la mântuire. Mântuirea nu reprezintă numai cunoaştere; cunoaşterea nu este decât Calea, mai bine spus, o cale.

Prin urmare, iată cum singura cale, aceea a ajutorului aproapelui tău în actul de mântuire – IUBIREA – este ineficientă. Pe bună dreptate, Nae Ionescu consideră că: "actul mânturii este un act de graţie, de îndurare din partea lui Dumnezeu, de o parte; iar pe de alta, un act de iniţiativă individuală. Mântuire SUB cer nu există, nu există decât mântuire prin legătura dintre cer şi pământ. Iar între cer şi pământ, în drama răscumpărării primului păcat, *omul stă singur în faţa lui Dumnezeu*. Tot ce facem noi pentru alţii, pentru noi facem; iar tot ce fac alţii pentru noi, nu o fac pentru noi. Fiecare începem de la capăt o experienţă a noastră şi o luptă a noastră pentru escaladarea cerului. De la mine la aproapele meu, nici o legătură, nici un ajutor, nici o tovărăşie de luptă. Suntem fiecare un microcosm? Se poate. Dar un microcosms închis ermetic înspre înlături, cu o singură putinţă de evaziune: ÎN SUS! De aceea mă gândesc că, dacă Leibniz ar fi trăit în Orient, ar fi trebuit totuşi să deschidă monadelor sale o fereastră: înspre cer".

Astfel, mântuirea are în vedere experienţa noastră, modul propriu de vieţuire, lupta noastră permanentă întru *escaladarea cerului*, prin raportarea neîncetată la verticala divină. De aceea Crăciunul, *sărbătoare a întrupării Logosului*, ca condiţie a mântuirii, constituie *sărbătoarea singurătăţii metafizice a omului*, care deschide invariabil porţile cerului, aspect precizat în Sf. Evanghelie: în această noapte s-a deschis cerul pentru ca oamenii să se împărtăşească la spectacolul îngerilor, cântând slavă lui Dumnezeu (*gloria in excelsis*).

Erorile catolicismului (II)

Argumente istorico-scripturistice împotriva primatului papal

În cele ce urmează, vom vorbi concret nu de căderi izolate (personale), nici de greşeli umane, ci despre inovațiile şi rătăcirile apusene. Nu pentru a arunca cu noroi în romano-catolicism, trâmbițând infailibilitatea unui crez personal, ci ne vom ridica peste observațiile subiective, pentru a demonstra şi clarifica unele aspecte, care ar trebui să-i pună în gardă inclusiv pe romano-catolici. Pentru că în religie se defineşte raportul, relația omului cu Creatorul său, orice creştin care crede în viața viitoare şi Împărăția Cerurilor nu poate fi indiferent față de conținutul religiei sale. Subliniez încă odată că ne interesează catolicismul din prisma evoluției relațiilor interreligioase şi tocmai datorită acestui fapt vorbim despre catolici şi nu despre budişti sau musulmani.

Mihail Băcăuanu

Un pretins episcopat al Sf. Petru la Roma

Afirmația cum că Sfântul Petru a păstorit în Roma se loveşte de cel puțin două dovezi incontestabile care atestă faptul că el a fost episcop în Antiohia[1] şi fondatorul acestei comunități[2], neavând cum ocupa, în acelaşi timp, şi Scaunul Romei[3].

Prima dovadă ar consta în însăşi cuvintele Sfântului Petru din Constituțiile Apostolice, unde mărturiseşte că primul episcop a fost Linus: „În ce priveşte episcopii pe care i-am hirotonit din timpul vieții noastre, aceştia sunt [...] iar pentru Biserica Romei, Linus, fiul Claudiei a fost primul, hirotonit de Pavel, iar după moartea lui, al doilea a fost Clement, hirotonit de mine, Petru“[4]. De aici reiese că dacă Sfântul Apostol Petru a ajuns în Roma, a ajuns după Sfântul Apostol Pavel, şi a venit nu cu scopul de a păstori, ci de a hirotoni un episcop, al doilea din istoria Romei, după Linus.

A doua dovadă o reprezintă confirmarea Sfântului Irineu, episcopul Smirnei şi ucenicul Sfântului Policarp, a numirii lui Linus de către

1 În perioada când romano-catolicii susțin că Sf. Apostol Petru ar fi păstorit în Roma, sursele antiohiene îl menționează în Antiohia: http://sor.cua.edu/Patriarchate/PatriarchsChronList.html. Pasajul de la Gal. 2, 11, îl aminteşte pe Sf. Apostol Petru, de asemenea, în Antiohia.

2 http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Patriarchs_of_Antioch; Cea mai veche biserică creştină din lume ar fi peştera Sf. Ap. Petru din Antiohia: http://tr.wikipedia.org/wiki/Saint_Pierre_Kilisesi; http://www.youtube.com/watch?v=W8szY6dDOOc

3 http://www.crestinortodox.ro/diverse69280-sfantul-petru-a-fost-episcop-al-romei

4 Eusebiu de Cezareea, *Istoria Bisericească*, colecția P.S.B, voL. 13, Ed. EIMBOR, Bucureşti, 1987, p. 99; Wladimir Guettee, *Papalitatea schismatică*, Ed. Biserica Ortodoxă, Alexandria, 2001, p. 64;

Sfântul Apostol Pavel: „După ce au întemeiat şi pus în rânduială Biserica Romei, au numit episcop pe Linus“[5]. Acelaşi Linus este amintit şi de Sfântul Apostol Pavel în Epistola către Timotei (II Timotei 4, 21). Succesorul lui a fost Anaclet[6]. Tertulian[7] înşiră aceeaşi listă de episcopi cu Linus şi Anaclet.

A treia dovadă istorică o găsim în *Viaţa şi Slujba Sfântului Sfinţit Mucenic Pagratie*[8]. Acesta a fost botezat de Sfântul Apostol Petru în Pont şi trimis de acesta pentru a propovădui „în părţile Apusului", „după care (Petru, n.n.) găsind o corabie, a plecat în Antiohia"[9].

A patra dovadă o reprezintă falsitatea actului Donatio Constantini[10], de care papii medievali au înţeles să se folosească pentru a-şi susţine pretenţiile teritoriale şi puterea seculară în Italia. Totuşi, pe la mijlocul secolului XV, Biserica şi-a dat seama că documentul este un fals. Umanistul italian Lorenzo Valla a dovedit în 1440 că este fals, analizând limba, şi arătând că anumite formule imperiale şi latine, nu aveau cum să existe la acea dată. Dupa 600 de ani, o somitate istorică a vremii, Nikolaus von Kues (1401-1464), a observat însă că respectivul document nu fusese menţionat niciodată în scrierile lui Eusebiu, duhovnicul împăratului[11]. Aşadar, în edict este amintită succesiunea primită de la Petru, numai că, această specificaţie s-a făcut în mod viclean şi fals, în scopuri politice. Prin urmare, *Donatio Constantini* nu poate fi un argument invocat în sprijinul ideii romano-catolice.

A cincea dovadă istorică în acest sens este falsitatea altui document, pe care papii medievali s-au sprijinit, anume Decretalele Pseudo-Isidoriene[12], colecţie alcătuită probabil de Isidor Mercator, în Franţa. Ea însumează peste 700 de pagini cu scris mic şi cuprinde diverse decrete adunate şi completate, prin care papa câştigă o putere mai mare, mai ales în privinţa problemelor religioase. Astăzi, nimeni nu se mai îndoieşte de falsitatea acestor decrete, chiar dacă au fost întocmite cu mare abilitate.

Recursul la Biblie

1. Împotriva întâietăţii nu numai a Sfântului Apostol Petru, ci şi a oricărui altcuiva, o serie de pasaje epistolare pauline ne lamurăsc asupra faptului că: „Noi suntem zidiţi pe temelia apostolilor şi a proorocilor, piatra cea din capul unghiului fiind însuşi Iisus Hristos, pe care toată zidirea alcătuindu-se, creşte întru locaş sfânt întru Domnul; întru care şi voi împreună vă zidiţi spre locaş al lui Dumnezeu întru Duhul (Efeseni 2, 20-22). Iar corintenilor le spune: „Am aflat că sunt certuri între voi. Unul zice: «Eu sunt al lui Pavel»; altul: «iar eu al lui Apollo»; altul «eu sunt al lui Petru»; altul «iar eu al lui Hristos». Au doară S-a împărţit Hristos? Au Pavel s-a răstignit pentru voi?“ (II Corinteni 1, 11-13). În Epistola către Efeseni (4, 11-16) Biserica este asemănată unui corp al cărui cap este Hristos. De remarcat faptul că nici măcar Sfântul Petru nu se consideră pe sine cap al Bisericii, sau mai mare peste ceilalţi ci un coleg, un împreună-slujitor, dar deosebit radical de ceilalţi prin calitatea sa de martor al patimilor lui Hristos şi al Slavei Sale viitoare: „Pe presviterii cei

5 Sfântul Irineu, Adv. Haereses, III, 3; Irinai Opera Lib., III, c, i apud Wladimir Guettee, *op. cit*, p. 64.

6 Wladimir Guettee, *op. cit*, p. 64.

7 Tertulian, Contra lui Marcion, cartea a IV-a apud Wladimir Guettee, *op. cit*, p. 38

8 Viaţa Sfântului Sfinţit Mucenic Pagratie, episcopul Tavromeniei, luna iulie, ziua a noua.

9 Mai pe larg despre moartea martirică a Sfântului Apostol Petru şi mai ales despre locaţia mormântului său, într-un articol viitor.

10 Petru Popovici, *Biblia este totuşi adevărată*, Editura Tineretului, 1966, Bucureşti, p. 186; Remus Rus, *Dicţionar Enciclopedic de Literatură Creştină din primul mileniu*, Ed. Lidia, Bucureşti, 2003; (viaţa şi opera umanistului) Lorenzo Valla în „Enciclopedia Britanica“: http://www.britannica.com/EBchecked/topic/ 622198/Lorenzo-Valla ; Donatio Constantini în „Enciclopedia Britanica“: http://www.britannica.com/ EBcheckecL'topic/133843/Donation-of-Constantine.

11 Dumitru Manolache, „Şase secole, papalitatea a minţit în numele împăratului Constantin cel Mare“, în ziarul *Gardianul*, 11.11. 2007, http://www.gardianul.ro/index.php?pag=nw&id=94851

12 *** *Pseudo-lsidorian Decretals andotherforgeries*, Christian Classics Ethereal Library: s/schaff/encyc/encyc09/htm/iv. v.lxxiv.htm

dimpreună cu voi îi rog, ca acel ce sunt împreună presviter... păstoriți turma lui Dumnezeu... şi când se va arăta mai marele păstorilor, veți lua cununa slavei cea neveştejită“ (I Petru 5, 1-4).

2. Cel mai puternic argument invocat în favoarea întâietății lui Petru, este de departe pasajul de la Matei 16, 13-18:

13. Şi venind Iisus în părțile Cezareii lui Filip, îi întreba pe ucenicii Săi, zicând: Cine zic oamenii că sunt Eu, Fiul Omului?

14. Iar ei au răspuns: Unii, Ioan Botezătorul, alții Ilie, alții Ieremia sau unul dintre prooroci.

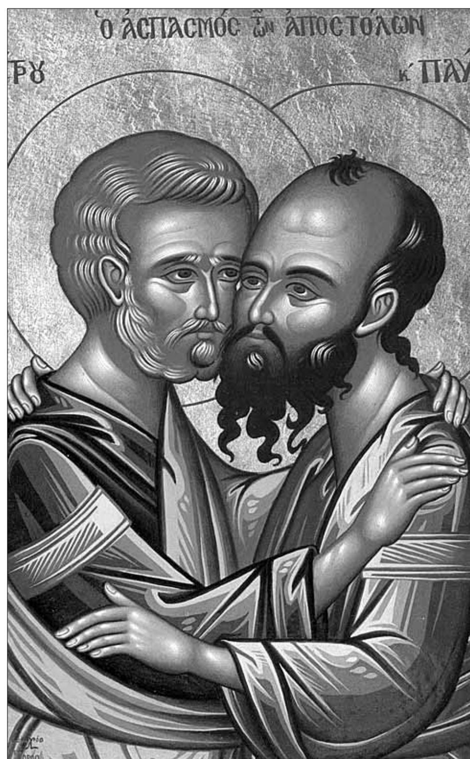
15. Şi le-a zis: Dar voi cine ziceți că sunt?

16. Răspunzând Simon Petru a zis: Tu eşti Hristosul, Fiul lui Dumnezeu Celui viu.

17. Iar Iisus, răspunzând, i-a zis: Fericit eşti Simone, fiul lui Iona, că nu trup şi sânge ți-au descoperit ție aceasta, ci Tatăl Meu, Cel din ceruri.

18. Şi Eu îți zic ție, că tu eşti Petru şi pe această piatră voi zidi Biserica Mea şi porțile iadului nu o vor birui.

Dar interpretarea nu e alta decât: „Zic ție, pe care te-am supranumit Petru pentru tăria credinței tale, că adevărul pe care l-ai rostit este piatra de temelie a Bisericii şi că înşelăciunea nu o va birui niciodată“. Piatra pe care avea Mântuitorul să zidească Biserica Sa nu era persoana lui Petru, care, oricât de desăvârşită ar fi fost ea, rămânea totuşi, o creatură cu lipsuri, nedemnă să stea la originea unei zidiri de sorginte divină, Biserica. Piatra pe care se va zidi Biserica este afirmația, mărturisirea că Mântuitorul Hristos este Fiul lui Dumnezeu, Mesia. Analiza filologică din greacă ne conduce la aceeaşi concluzie: „o petros“ înseamnă „piatră (bolovan)“ şi este substantiv de genul masculin, iar „e petra“ este substantiv de genul feminin şi înseamnă eminamente „stâncă“. Aşadar, traducerea riguros exactă este: „tu eşti Petru şi pe această stâncă voi zidi Biserica Mea“, dar, în acest caz, ea nu mai poate reproduce jocul de cuvinte în virtutea căruia Iisus i-a schimbat numele lui Simon, în Petru. Însă, Mântuitorul spune limpede; „...voi zidi Biserica Mea“ nu „Biserica Ta“. Domnul Hristos nu i-a dat lui Petru decât două făgăduințe: anume că aşa cum El este nemuritor, şi Biserica (cei ce cred în El) va fi

Sfinții Apostoli Petru şi Pavel

nemuritoare, dar că Sfântul Petru nu va primi o însărcinare specială în Biserică (Matei 16, 19). Referitor la acest pasaj, şi Sfântul Ambrozie[13] este de părere că: „Temelia Bisericii este credința, căci nu de persoana, ci de credința lui Petru s-a zis că porțile iadului nu o vor birui pe dânsa; mărturisirea credinței este cea care a învins iadul“. Deşi împrejurarea este deosebită, Mântuitorul va trimite Duhul Sfânt peste toți Apostolii, deopotrivă, făgăduind tuturor că va fi cu ei pentru totdeauna (Matei 18, 18), iar puterea de a lega şi dezlega, de asemenea este încredințată tuturor (Ioan 20, 21). Motivul pentru care Mântuitorul Hristos se adresează direct Sfântului Apostol Petru este vârsta sa înaintată şi temperamentul aprins, care-l făceau să se afirme înaintea celorlalți.

3. Că nu poate fi vorba de o întâietate reală a Apostolului Petru, rezultă şi din episodul petrecut chiar în pre-seara morții Mântuitorului. Atunci s-a iscat printre Apostoli o controversă despre cine este mai mare între ei, provocată de mama fiilor

[13] Sfântul Ambrozie, *Despre întrupare*, apud W'ladimir Guettee, *op. cit,* p. 78.

lui Zevedei (Iacob şi Ioan) care vine la Iisus împreună cu aceştia, cerând pentru ei locurile cele mai de cinste în Împărăţia Sa. Faimoasele cuvinte „Tu eşti Petru...“ erau deja pronunţate atunci, ceea ce ar putea dovedi că Apostolii nu le înţeleseseră precum papii moderni. Fiind înainte de răstignire, dacă Mântuitorul ar fi intenţionat să-i acorde această cinste lui Petru, cel puţin acum, pentru a nu se crea confuzii şi neînţelegeri între ucenici, şi-ar fi descoperit planurile Sale. Însă Mântuitorul nu numai că nu-i acordă lui Petru o cinste aparte, dar le dă şi o lecţie contrară, spunându-le că „voi toţi sunteţi fraţi“ (Matei 23, 8), lămurindu-i totodată că acela „care este mai mare între voi să fie slujitorul vostru“ (Matei 23, 11; Marcu 10, 22-24; Luca 22, 25-26). Aici trebuie remarcat faptul că Mântuitorul nu reglementează un aspect al relaţiei dintre Apostoli numai la vremea de atunci. Această precizare are continuitate până în zilele noastre, când trebuie să existe aceeaşi frăţietate atât pe plan intern, între episcopii aceleaşi Biserici autocefale, cât şi pe plan extern, între ierarhii întregii Biserici Ortodoxe. Prin urmare, dacă episcopii sunt urmaşii Apostolilor, purtând cu ei succesiunea harică transmisă de la unul la altul, între ei trebuie să se respecte aceeaşi armonie frăţească. De altfel, în întreaga Biserică, trebuie să existe o împreună-slujire, funcţia episcopală constând în vestirea Cuvântului adevărului, deci putem spune că episcopii sunt *ex officio*, succesori ai lui Petru[14]. Pretenţia unuia de a fi mai mare ca altul din dorinţa de a conduce, mânat de mândrie şi patimi tiranice, nu face decât să compromită armonia din Biserică şi să deturneze Biserica din lucrarea-i mântuitoare pe care a instituit-o Domnul Hristos. În Biserică, totul se petrece în cadrul sacramental al Adunării euharistice, al cărei preşedinte este chipul Domnului Însusi. Un episcop eretic nu încetează doar să mai fie învăţător, ci el pierde şi locul pe care îl avea în Biserică: nemaifiind gura lui Hristos, el nu mai poate ocupa „locul lui Dumnezeu“ ca Mare Preot si Păstor[15]. De aceea, nu întâmplător Dumnezeu îngăduie pe mama fiilor lui Zevedei să ceară ceea ce n-avea dreptul, pentru ca încă de la început să fie clar tuturor că în lucrarea misionară se cere jertfă, o jertfa izvorâtă din dragoste atât de Dumnezeu cât şi de aproapele. De altfel, porunca iubirii este cea mai mare, fiind întărită şi pecetluită în mod cu totul deosebit de Jertfa Mântuitorului. Se ştie că evreii acelor timpuri aşteptau cu toţii pe Mesia, pentru că Dumnezeu, cunoscând inima, a trimis mai înainte de Fiul Său, pe prooroci, care să pregătească terenul. Dar proorocii au profeţit nu numai venirea unui Mesia, ci şi neprimirea Lui de către cei pentru care a venit. Iudeii ştiau că va să vină Mesia, ştiau şi alte date cu privire la El, dar ei, de fapt, aşteptau un altfel de Salvator, un Salvator pământesc, care să-i salveze din robia diverselor popoare. Aşadar, gândirea lor era pământească, la acest lucru ducând, poate, şi desele robii la care au fost supuşi. De această gândire s-au făcut vinovaţi şi ucenicii Domnului, care n-au prea înţeles pildele Mântuitorului şi menirea Sa. Deşi au petrecut tot timpul alături de Mesia, ei n-au arătat credinţă: Petru s-a lepădat, Toma n-a crezut, Iuda L-a vândut, iar per ansamblu se arătau fricoşi şi neîncrezători în Cuvintele Mântuitorului. De aceea, mama celor doi ucenici a cerut ceva de care nu era deplin conştientă, iar Mântuitorul, pe lângă clarificarea necesară de care am vorbit adineaori a mai dat de înţeles un lucru: El n-a venit să întemeieze o împărăţie omenească, cu căpetenii şi slugi, boieri şi sclavi, în chemarea făcută de El primează cel slab, cel neputincios, cel bolnav. Aceştia sunt „ţinta“ cuvintelor şi faptelor lui. Un tiran, un şef mândru, nu va purta niciodată grijă de sărmani, ci va urmări propriul succes. Pentru el vor conta: cei ce-i aduc daruri, chiar dacă din bani murdari; cei cu influenţă, chiar dacă influenţa presupune înjosirea şi umilirea aproapelui; cei care-l măgulesc chiar dacă sunt incapabili, ori de fapt îi doresc răul, şi lista poate continua. De aceea, în lucrarea de păstorire şi de mântuire este imperios necesară nobleţea sufletului şi curăţia inimii, pentru a se asigura şi salvarea celor mai slabi şi neputincioşi. Aşadar, romano-catolicii, care vor întâietatea, ne fac să ne întrebăm dacă nu cumva urmăresc succesul propriu, creşterea propriei

[14] Jean Meyendorff, *Ortodoxie şi catolicitate*, Ed. Sophia, Bucureşti, 2003, p. 11.
[15] *Ibidem*, p. 18.

puteri în defolosul mânturii universale. Oricare dintre Bisericile ce ar deține supremația, ar folosi-o în scopuri politice, în interese proprii, interese potrivnice mânturii. De aceea a specificat Mântuitorul că toți sunt egali, pentru ca nimeni să nu speculeze puterea investirii în folos propriu; de aceea este Biserica infailibilă şi nebiruită de porțile iadului, pentru că deasupra ei stă Duhul Sfânt care insuflă discernământul necesar şi iluminează pe cei care se fac sălaş Lui, în folosul întregii Biserici. De aceea a ieşit Biserica triumfătoare din erezii, pentru că este condusă nu de un singur cap, omenesc, stricăcios, ci de însuşi Hristos, prin Duhul Sfânt.

4. Un alt pasaj biblic invocat ca argument este cel de la loan 21, 15: „Simone, fiul lui Iona, Mă iubeşti tu mai mult decât aceştia? El i-a răspuns: Da, Doamne, Tu ştii că Te iubesc. Zis-a Iisus lui: Păstoreşte oile Mele". Oare Mântuitorul i-a dat spre păstorire Sfântului Petru atât mieii, care simbolizează credincioşii cât şi oile care semnifică păstorii, sau avem de-a face cu o interpretare forțată? Fără doar şi poate este o interpretare arbitrară, nefiind confirmată nici de Tradiție, nici de Scriptură. Spre exemplu, în Evanghelia după Matei, capitolul 10, versetul 16 scrie că: „Iată Eu vă trimit pe voi ca pe nişte oi în mijlocul lupilor; fiți dar înțelepți ca şerpii şi nevinovați ca porumbeii", iar în Evanghelia după Luca, capitolul 10, versetul 3, stă scris: „Mergeți, iată Eu vă trimit ca pe nişte miei în mijlocul lupilor". Vedem, aşadar, două sintagme diferite atribuite aceloraşi persoane, care aparțin Domnului şi Dumnezeului nostru Iisus Hristos. Cuvântul „oi" cu sensul de credincioşi apare şi în Vechiul Testament, la Iezechiel, în întreg capitolul 34. De altfel şi Mântuitorul îi îndeamnă pe apostoli să propovăduiască mai ales oilor celor pierdute ale

Casei lui Israel. Oare prin asta ar trebui să se înțeleagă că Apostolii vor fi fost siliți să predice la clerul evreiesc? Nu, ci la tot poporul evreu. Pe lângă aceasta trebuie văzut şi faptul că Sfântul Petru nu înțelege prin „oi“ păstorii: „Căci erați ca nişte oi rătăcite, dar v-ați întors acum la Păstorul şi la Păzitorul sufletelor voastre“. Apare din nou aceeaşi imagine cu credincioşii - oile - reprezentând trupul Bisericii, în timp ce Hristos - păstorul - reprezintă capul acesteia.

5. Sunt şi alte versete în Sfânta Scriptură care ne pot elucida la fel de bine în privința acestei pretenții apusene: în primul rând trebuie subliniat că Apostolii n-au avut niciodată conştiința supremației lui Petru. O dovedeşte mustrarea în public făcută acestuia de către Sfântul Apostol Pavel amintită în Galateni 2,14, precum şi faptul că Sfântul Petru s-a supus deciziilor luate de Sinodul din Ierusalim, al cărui conducător a fost nu el, aşa cum era logic dacă ar fi fost primul între ceilalți, ci Sfântul Apostol Iacov. Nici măcar nu a fost primul care a rostit cuvântarea. Mai mult, el primeşte chiar o însărcinare (Fapte 8, 14), supunându-se prin urmare celorlalți, primind, deci, nu dând poruncă.

6. Biserica a fost întemeiată pe Cuvântul Mântuitorului, pe jertfa Lui, din ea făcând parte toți cei ce, asemenea lui Petru, mărturisesc credința în Iisus Hristos ca Fiu al lui Dumnezeu, după cum şi el spune în prima sa Epistolă: „Apropiați-vă de El, piatra cea vie, de oameni într-adevăr neluată în seamă, dar la Dumnezeu aleasă şi de preț. Şi voi înşivă, ca pietre vii, zidiți-vă drept casă duhovnicească, preoție sfântă, ca să aduceți jertfe duhovniceşti, bine-plăcute lui Dumnezeu, prin Iisus Hristos. Pentru că scris este în Scriptură: «Iată, pun în Sion Piatra din capul unghiului, aleasă, de mare preț, şi cel ce va crede în ea nu se va ruşina». Pentru voi, deci, care credeți, (Piatra) este cinstea; iar pentru cei ce nu cred, piatra pe care n-au bagat-o în seamă ziditorii, aceasta a ajuns să fie în capul unghiului, şi piatră de poticnire şi stâncă de sminteală, de care se poticnesc, fiindcă n-au dat ascultare cuvântului, spre care au şi fost puşi“ (I Petru 2, 4-8).

7. Sfântul Evanghelist Matei ne spune că atunci când Petru a întrebat pe Iisus despre prerogativele Apostolilor, Mântuitorul i-a răspuns: „Amin zic vouă că voi cei ce ați urmat Mie, întru a doua naştere, când va şedea Fiul Omului pe scaunul slavei sale, veți şedea şi voi pe douăsprezece scune, judecând cele douăsprezece seminții ale lui Israel (Matei 19, 28). Apare iar egalitatea între ucenici. La fel, Sfântul Ioan descrie, în Apocalipsa sa, Noul Ierusalim ca o cetate, al cărei zid avea 12 pietre de temelie şi în ele 12 nume, ale celor 12 Apostoli ai Mielului. Iată, deci, cei 12 Apostoli stau alături de Hristos fară deosebire.

8. Urmărind persoana lui Petru în descrierile evanghelice vom constata ambivalența lui: mărturiseşte credința dar nu acționează ca atare (Matei 16, 16-22); se leapădă (Matei 26, 33-35) şi se îndoieşte (Matei 14, 28-31). Să alăturăm episodului de la Matei 16, 18 cu cel de la Matei 16, 22, când Mântuitorul anunță moartea Sa, patimile. Petru, auzind acestea şi văzând în Hristos un erou național, cum făcea şi majoritatea iudeilor, un lider politic, îi spune îngrijorat: „Fie-Ți milă de Tine, Doamne! Asta să nu Ți se întâmple!“. Greşeala lui Petru este că vrea să-L convingă pe Hristos să se mulțumească cu rolul unui Mesia politic, pământesc, renunțând la misiunea înaltă a unui Mesia ce avea menirea să se aducă preț de răscumpărare pentru împăcarea întregii omeniri cu Dumnezeu. Răspunsul lui Hristos este foarte aspru: „Mergi înapoia Mea, satano!“. Este acelaşi răspuns pe care i-l dă diavolului când a fost ispitit în pustie. Această greşeală a lui Petru ne arată că atunci când i s-a descoperit, Petru a mărturisit ce i s-a descoperit, iar când nu i s-a descoperit, a greşit, ca să ştim că fară Dumnezeu nici acel lucru nu l-ar fi spus. Aceste contradicții la persoana lui Petru survin din faptul că avea un temperament aspru, impulsiv şi impunător. Sfântul Ioan Hrisostom, în Omilia „Cuvânt la Sfântul Petru Apostolul şi Ilie Proorocul“[16], zice că Dumnezeu a îngăduit aceste slăbiciuni la Petru pentru a-l smeri şi a simți pe pielea lui cum e să cazi, pentru a fi mai înțelegător cu cei ce cad şi a-i povățui ca atare, vindecând nu condamnând. *(Va urma)*

[16] Sfântul Ioan Gură de Aur, *Predici la Sărbători Împărăteşti şi Cuvântări de Laudă la Sfinți*, Ed. EIMBOR, Bucureşti, 2002

Adrian Păunescu, Ilie Verdeţ şi Corneliu Vadim Tudor

Moartea ca spectacol

Paul-Gabriel Sandu

Obişnuit să trăiască în lumina reflectoarelor, omul Adrian Păunescu n-a putut muri altfel. A ţinut să ne adreseze mereu scrisori, uneori în versuri, înscenându-şi – în sensul perfect literal al cuvântului – suferinţa, punând-o între ghilimelele liricului, dramatizând-o, fluturând-o ca pe un drapel în faţa tuturor, iar reflectorul canalelor de ştiri a făcut din ritualul trecerii lui un eveniment media, urmărindu-l pas cu pas, clipă de clipă, marcând ora la care inima i s-a întrerupt temporar, ora la care a început iarăşi să-i bată, operând câte un stop cadru nimerit asupra fiecărei etape a prăbuşirii lui. Spaţiul intim al omului Adrian Păunescu, spaţiul acela intim în care fiecare dintre noi este sortit să moară, a fost invadat de camere de televiziune, dat în vileag, transmis în direct, consumat de curiozitatea aparent empatizantă a celorlalţi.

Cu câteva zeci de ore înainte de moarte, omul Adrian Păunescu a insistat să rămână, până şi în faţa propriului sfârşit, poet şi mai ales actor. Patetismul ultimelor lui versuri s-a insinuat până la noi în felul unei ultime chemări de a umple, ca altă dată, stadionul pe care, de rândul acesta se petrecea propria lui moarte. Adrian Păunescu n-a putut muri singur, n-a putut rămâne singur în faţa sfârşitului, ci a simţit nevoia să o facă în prezenţa unui public numeros, susţinut de o „galerie" funerară, devenind el însuşi din actor spectatorul propriei sale morţi. Simţindu-se pe deplin nedreptăţit de contemporani şi nerecunoscut la adevărata sa valoare, el a încercat să dobân-

dească, prin publicitatea făcută morții sale, o ultimă – pentru el atât de necesară – asigurare că va rămâne în istorie așa cum și-ar fi dorit.

Pentru câteva zile a obținut într-adevăr o îndoielnică eternitate. Scrisoarea fiicei lui a fost reluată pe unele dintre canalele de știri, corespondența intimă din el și familia sa s-a transformat într-un fel de teleconferință la care putea participa oricine. Moartea lui a devenit „breaknews", a devenit știre de senzație, una dintre acele știri care are o viață mai lungă de câteva ore și mai scurtă de câteva zile. Devenită știre, moartea își pierde orice semnificație personală și nu este valorizată decât drept ceva ce poate satisface o curiozitate deplasată; curiozității căreia îi pot fi smulse chiar câteva lacrimi ce vor fi, probabil, înlocuite – imediat ce se va trece la știrea acordului cu FMI sau la cea despre legea salarizării unice – cu unele dintre acele frumoase cuvinte de duh, neaoș-românești. Ca orice știre, ea nu are valoare în ea însăși, ci numai în virtutea noutății ei.

Împotriva lui Adrian Păunescu nu s-a produs însă nici o agresiune. Moartea lui nu a fost invadată, post-factum, de coloratele camere de luat vederi, așa cum s-a întâmplat în cazul sinuciderii Mădălinei Manole, un caz ce a demonstrat că presa română, cu puține, întristător de puține excepții, este complet lipsită de simț moral și nu respectă nici o normă etică atâta timp cât acestea nu produc acele prețioase puncte de audiență, morala și etica valorând ceva numai în măsura în care pot vinde minute de publicitate. Dar nu, cazul lui Adrian Păunescu este unul în mod radical diferit. El s-a folosit de bună voie și nesilit de nimeni de acest uriaș organism, de această impresionantă infrastructură media pentru a-și propulsa moartea lui în vârful canalelor de știri, frica lui – rămasă lui însuși străină – în fața morții s-a transformat într-un ultim, disperat, strigăt de ajutor, în speranța că, îndoielnica noastră jumătate de prezență îi va servi spre eternizare.

Adrian Păunescu n-a murit. Moartea lui a fost un succes al canalelor de știri, însă lui, personal, nu i-a reușit. Moartea lui a fost un eșec desăvârșit, un eșec asupra cărora în nici un caz noi – iar el cu atât mai puțin – nu vom mai putea reveni. Transformată în spectacol de către omul care a insistat, s-a rugat de noi să-l lăsăm să fie poet și performer până în ultimul ceas, moartea lui s-a consumat în public, iar cel care a murit, a făcut-o fără să fie prezent, fără să fie, nici măcar în ultima clipă, el însuși. Cerându-ne nouă, tuturor, să-l asistăm la acest „eveniment" care ar fi trebuit să rămână unul numai al lui, moartea lui Adrian Păunescu s-a transformat într-o moarte de duzină.

Și cât de infinit mai potrivit ar fi fost ca departe de ochii „tulburători" ai lumii omul Adrian Păunescu să-și ofere, lui însuși, darul unei morți perfect omenești și umane; să n-o literaturizeze, să n-o dramatizeze, să nu permită vileagului să-l văduvească de intimul suprem, de propria moarte. Ce frumos ar fi fost ca presa mâzgălită și cea turuită să păstreze un sfânt moment de tăcere, o clipă de reculegere. Deși poate totuși prea mult, ar fi fost îngăduit acel dureros „adio, adică rămâi".

Despre încercarea unora de a împărți Trupul Bisericii

Mândrie și schismă

Pr. Antonio Aroneasa

Am luat cunoştinţă, cu durere, de o nouă provocare adusă recent Bisericii Ortodoxe Române. Ieromonahul Nichita de la mănăstirea Brâncoveni, însoţit de 29 de maici de la aceeaşi mănăstire, „au rupt comuniunea" cu Biserica Ortodoxă Română. Cam aşa au titrat ziarele din România şi, în mare, aşa stau lucrurile. „Au rupt comuniunea" este un cuvânt prea frumos pentru a spune de fapt că au devenit schismatici. „... Noi am încetat orice comuniune euharistică şi de rugăciune cu Patriarhia Română. Nu am ajuns să luăm această decizie în grabă sau fără discernământ. Cu profundă durere sufletească, fiind deplin conştienţi de situaţia prezentă a Patriarhiei Române (B.O.R.), precum şi a tuturor Patriarhiilor oficiale aflate în comuniune unele cu altele care sunt împreună-mădulare ale organismului paraeclesiastic eretic C.M.B. (Consiliul Mondial al Bisericilor), conştiinţa noastră ortodoxă nu ne mai îngăduie să rămânem în comuniune cu voi". Acesta este un fragment din mărturisirea de credinţă pe care părintele Nichita împreună cu cele 29 de maici au făcut-o publică după luarea deciziei. Sunt multe de spus în privinţa acestei atitudini izvorâte din slava deşartă pe care, dacă o judecăm puţin mai profund, o putem observa exprimată şi de către alte persoane care se cred mai presus de orice şi oricine pentru a emite idei şi gânduri personale ca adevăruri universal valabile.[1] Şi cum o fac? Pactizând cu schismaticii, sau

Pr. Nichita Pascan la Mănăstirea Brâncoveni

[1] Această atitudine poate fi asemănată cu păcatul săvârşit de Lucifer întrucât mândria este păcatul de căpetenie şi prin excelenţă păcatul luciferic, cauza devenirii inverse a lui Lucifer, împreună cu ceilalţi „îngeri opozanţi" deveniţi diavoli, îngeri răi. Iată că mândria îi face pe unii, fie ei teologi laici, sau ieromonahi, să creadă că deţin cheile ieşirii din (presupusa?) criză a Bisericii Ortodoxe.

de-a dreptul devenind schismatici. Şi, vorba unui cunoscut, dacă i s-a părut monahului Nichita că s-a făcut descoperitorul înşelăciunii în care s-ar afla BOR şi, în acelaşi timp, al celei care păstrează acest adevăr „nezdruncinat", de ce nu a ales Biserica Ortodoxă pe stil vechi din țara noastră? Că avem şi noi! Oare să fie o altă dorință la mijloc? Vreo nădejde de episcopie? Nu ştim. Însă, durerea cea mare este că, din ce în ce mai mult, diavolul îşi face de lucru prin ograda Bisericii, sucind mințile unora care cred că sunt deținătorii unui adevăr deplin, smintind prin acțiunile lor credincioşi care, duhovniceşte, încă au nevoie de lapte şi nu de hrană tare.

În acest sens încă nu s-au stins polemicile iscate pe tema calendarului de către teologul Danion Vasile care, într-o conferință susținută în primăvara acestui an, aducea acuzații grave BOR pentru schimbarea calendarului şi unora dintre marii duhovnici pe care îi are ortodoxia românească. Iată că acesta revine recent prin publicarea cărții *Împotriva curentului – Botezul unui intelectual în Rusia sovietică*, apărută la editura Egumenița, în care, matematicianul şi jurnalistul basarabean Benedict Ciubotaru, intervievat de Danion Vasile, pune în gura vrednicului de pomenire părinte Iachint Unciuleac, fost stareț al mănăstirii Putna, cuvinte pe care acesta nu le-a spus, motiv pentru care ucenicii părintelui Iachint dau replica necesară împotriva unor astfel de cuvinte smintitoare.[2]

Propaganda împotriva BOR este tot mai agresivă şi putem spune că deocamdată este bine că acest război se poartă, în mare parte, doar pe Internet, astfel încât reacții de sminteală în rândurile credincioşilor sunt mai puține. Deocamdată! Cu toate acestea viclenia cu care sunt abordați credincioşii ortodocşi „pe nou" de către stilişti este revoltătoare. Este viclenie pentru că prin aceasta sunt agresați credincioşii simpli care, mergând la mănăstirile „pe vechi" înființate în ultima vreme, nu sunt înştiințați că ar avea de a face cu aşa ceva. Exemplul concret este unul recent, al nou înființatei mănăstiri ortodoxe pe stil vechi în localitatea Şelimbăr de lângă Sibiu, despre care oamenii sunt înştiințați că au de a face cu „Mănăstirea Adormirea Maicii Domnului". Nimic despre titulatura oficială a bisericii respective (BOSV din România), motiv pentru care mulți credincioşi sunt înşelați în evlavia lor prin astfel de tertipuri, crezând că merg să se închine într-o mănăstire care este „în regulă".

Lipsa ascultării şi a discernământului duce la dezbinare

În momentul în care spui că ai rupt comuniunea cu Biserica Ortodoxă Română nu faci altceva decât să spui, folosind un eufemism, că ai devenit schismatic. Interesant este faptul că Danion Vasile, în apologia personală pe care o face pe diferite bloguri cu privire la acuzațiile ce i se aduc cum că ar fi susținător al BOSV, face o afirmație foarte gravă la adresa Bisericilor care au schimbat calendarul în urma Sinodului de la Constantinopol din 1923 („pseudo-sinod" aşa cum îl numeşte el!), deci inclusiv la adresa BOR: „Nu e vina lor că unele Biserici locale au schimbat calendarul ***şi ei au încercat să păstreze neschimbată credința Sfinților Părinți***". Aici Danion Vasile face apologia diferitelor grupări eclesiastice care s-au rupt de Bisericile oficiale în urma schimbării de către acestea a calendarului iulian. Ceea ce prezintă o mare gravitate este faptul că, după ce încearcă să explice că el nu este eretic, după ce justifică mişcarea schismatică a acestor grupuri, face referire la „păstrarea neschimbată a învățăturii Sfinților Părinți". De către cine? Tocmai de către aceste grupuri, de unde rezultă, în urma celui mai simplu raționament, că BOR şi celelate Biserici ortodoxe nou-calendaristice nu mai sunt păstrătoare ale acestor învățături, că sunt căzute din har. Adică sunt eretice! Fără nici o schimbare

[2] „Să țineți minte: niciodată să nu faceți greşeala pe care am făcut-o noi, cu trecerea la calendarul nou. Cum sunteți, pe vechi, aşa să țineți până la moarte, să nu mai lăsați. Punct!". Aşa afirmă Benedict Ciubotaru că ar fi vorbit părintele Iachint, starețul de atunci al mănăstirii Putna. Oare, dacă într-adevăr şi-ar fi dat seama că a greşit, să nu fii fost în stare să îşi repare presupusa greşeală părintele Iachint, adică să revină "pe vechi?"
A se vedea alte informații legate de acest conflict şi de reacția părinților de la Mănăstirea Putna la http://c-tarziu.blogspot.com/2010/10/ucenicii-parintelui-iachint-de-la-putna.html

de sens, fără nici o trunchiere a textului, asta afirmă autorul acestor rânduri. A fost o scăpare cauzată de graba scrierii? Mă îndoiesc. În acelaşi timp, mă întreb cum de mai rămâne Danion Vasile în comuniune euharistică cu o Biserică pe care o consideră eretică. Este evident că aici ceva nu se leagă!

Unde e erezia până la urmă: în adoptarea unui calendar schimbat sau în păstrarea nealterată a învăţăturii de credinţă, mărturisită şi transmisă de-a lungul timpului prin Biserică? Calendarul, ca instrument de măsurare a timpului nu ţine nici pe departe de învăţătura de credinţă a Bisericii, iar dacă unele sinoade locale au aruncat anatema asupra celor care adoptă calendarul nou au făcut-o după 1582 – anul în care papa Grigorie cel Mare realizează reforma calendarului, de unde calendarul gregorian – în mod defensiv, având în vedere agresivitatea cu care catolicismul dorea să se impună în lumea ortodoxă. Simbolul de credinţă şi hotărârile sinoadelor ecumenice nu fac nici o referire la aspecte legate de eventualitatea schimbării calendarului. Ereziile sunt învăţături greşite, blasfemii împotriva Dumnezeirii, a Maicii Domnului, a sfinţilor, sau a Bisericii, iar noi mărturisim împotriva acestora expunerea pe scurt a Învăţăturii de credinţă, adică Crezul niceo-constantinopolitan.

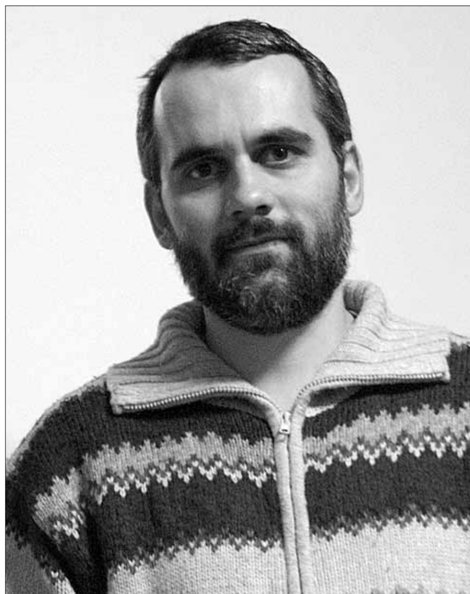
Preot divorţat şi caterisit, devenit episcop

Toate aceste atitudini au „marele merit" de a provoca dezbinare şi sminteală în rândul credincioşilor. Nu pot uita ieşirea drăcească şi mândria cu care un fost stareţ homosexual epata pe la diverse televiziuni, cu câţiva ani în urmă, spunând că el nu este ipocrit şi îşi recunoaşte patima respectivă şi că, în consecinţă, iese din monahism. Pre numele său Dimitrie Bica, renunţând la haina monahală, îmbrăcându-se ca un adevărat gay, „debordanta sinceritate" nu l-a ţinut prea mult, astfel încât homosexualul declarat ajunge nici mai mult nici mai puţin decât... episcop, tot al unei biserici vechi-calendaristice schismatice, de data aceasta în Occident. După ce a făcut furori pe la diverse televiziuni mărturisindu-şi homosexualitatea, iată că militantul homosexual ajunge episcop „ortodox". Pocăinţă pentru faptele sale? Ei aş! Episcopul vicar Avondios de Como, căci aşa se intitulează în noul grad ierarhic dobândit, mărturiseşte că declaraţiile sale referitoare la homosexualitate erau pornite dintr-o minte de tânăr fără nici o experienţă a vieţii, deoarece crescuse în mănăstire. Acesta mai precizează că declaraţiile respective nu au nici o valoare din moment ce nu există dovezi clare ale faptului că a fost homosexual şi că erau declaraţii fără sens şi sub influenţa unei dorinţe puerile de a schimba puţin din mentalitatea românului[3]. Dacă stăm să cântărim duhovniceşte declaraţiile acestui om sesizăm acelaşi duh de mândrie, fără nici o urmă de pocăinţă ci, dimpotrivă, dezvinovăţire de sine. Doar aşa ar fi putut accepta rangul ierarhic, în loc să se ascundă de ruşine pentru faptele şi cuvintele sale diabolice. Grav este faptul că, după cum se pare, această episcopie s-ar afla sub ascultarea Patriarhiei ecumenice, ceea ce complică şi mai mult lucrurile. Apare aici corectitudinea, sau mai bine zis caracterul duhovnicesc al relaţiilor dintre Bisericile Ortodoxe surori şi modul în care unele Patriarhii înţeleg să se amestece în realităţile interne ale altor Biserici Ortodoxe. Numai aşa se face că un preot caterisit într-o Biserică Ortodoxă soră este reprimit nu doar ca preot în altă Biserică, ci avansat în ierarhie ca episcop! Aceste aspecte dau naştere la semne de întrebare în privinţa modului în care Patriarhia ecumenică a înţeles să recunoască, nu doar în scris, ci şi „de facto" autocefalia Bisericii Ortodoxe Române, recunoscută cu greu în anul 1885 şi după repetate încercări din partea ierarhilor BOR de atunci. Aşa se explică şi faptul că Sanctitatea Sa Bartolomeu I, patriarhul ecumenic, în timpul vizitei efectuate anul acesta în România a vorbit despre „Biserica mamă" a Constantinopolului şi despre hrana duhovnicească dăruită Bisericilor din Balcani, fără a aminti nimic despre sprijinul substanţial acordat de către domnitorii români atât Locurilor Sfinte cât şi Patriarhiei ecumenice de la Constantinopol.

Revenind la problema calendarului, nu pot omite o altă întâmplare care a tulburat apele or-

[3] Sursa: http://www.culte.ro/RevistaPreseiDetalii.aspx?id=3160

todoxiei româneşti în primăvara acestui an. În conferinţa rostită la Oradea, în luna martie, Danion Vasile face o apologie clară vechiului calendar condamnând „rătăcirea" BOR. Se războieşte cu Patriarhul Teoctist, cu părintele Arsenie Boca, pe care îl numeşte „înşelat", sau cu părintele Ilie Cleopa pe care îl consideră de-a dreptul „mincinos". Cine nu greşeşte? Nici chiar cuvioşii nu sunt scutiţi de greşeli, până şi sfinţii sunt supuşi greşelii întrucât perfecţiunea ţine de Dumnezeu. Dar de aici şi până la a pecetlui cu astfel de caracterizări pe unii dintre cei mai reprezentativi duhovnici ai neamului nu îţi trebuie decât o doză mai mică sau mai mare de mândrie. Logic, conchidem că în această cheie stilistă toţi marii duhovnici care nu şi-au exprimat poziţia defavorabilă faţă de schimbarea calendarului sunt înşelaţi. Numai Danion Vasile nu!

Danion Vasile

Dincolo de calendar, comuniunea euharistică

Asemenea ieromonahului Nichita de la Brâncoveni şi aici se simte acelaşi duh de mândrie care duce în cele din urmă la neascultare şi la lipsa dragostei, la desconsiderarea duhovnicilor şi la relativizarea adevărurilor de credinţă ale Bisericii în numele cărora astfel de oameni provoacă sminteală şi dezbinări. Orice credincios care va auzi astfel de acuzaţii la adresa părintelui Arsenie Boca, sau a părintelui Ilie Cleopa îşi va pune cel puţin întrebarea dacă ele sunt adevărate. Peste toate acestea, faptul că ascultarea reprezintă un principiu de bază în Biserică, este dovedit chiar de relaţia care există între Bisericile oficiale nou-calendaristice – deşi această denumire este improprie întrucât aceste Biserici, inclusv BOR nu au adoptat în întregime calendarul gregorian – şi cele vechi-clandaristice oficiale. BOR se află în comuniune euharistică cu Biserica din Ierusalim, cu Sfântul Munte, cu Biserica Serbiei, sau cu Biserica Rusiei – care în istoria recentă, din 1993 până în 2009 a dat Bisericii triumfătoare adevăraţi martiri ai lui Hristos[4] – în vreme ce BOSV nu are parte de această comuniune tocmai pentru că este socotită a fi o grupare schismatică. Şi aceeaşi schimbare a calendarului nu l-a împiedicat pe Sfântul Iustin Popovici să fie în comuniune cu părintele Ilie Cleopa. Nu a venit în România să-i mustre pe români că au schimbat calendarul! Şi această schimbare de către BOR a calendarului nu a împiedicat-o să dăruiască neamului acea pleiadă de mărturisitori ai lui Hristos în temniţe, neomartirii neamului românesc pentru care calendarul a fost ceea ce este, instrument de măsurare a timpului, importantă, pentru ei, fiind mărturisirea lui Hristos cu propriile lor vieţi.

Calendarul nu ţine de învăţătura de credinţă

În cele din urmă adevărul este că nu poţi transforma calendarul într-o problemă dogmatică pentru că acesta nu ţine de învăţătura de credinţă. Tocmai acest gen de încercări ţine de o abordare eretică, depărtată de adevăr a realităţilor, atât a celor fizice cât şi a celor duhovniceşti.

[4] Mă refer aici la noii mucenici de la mănăstirea Optina, monahii Trofin şi Ferapont, ucişi în 1993, chiar de Praznicul Învierii, de către un satanist, la soldatul mucenic Evghenie ucis în 1996 de către soldaţii ceceni pentru că nu s-alepădat de Hristos şi de Sfânta Cruce şi la noul mucenic, părintele Daniil Sâsoev care a fost ucis în Biserică, de către un fanatic musulman în anul 2009.

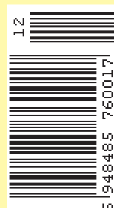
Bisericile Ortodoxe oficiale au înțeles, sub insuflarea Duhului Sfânt că problema calendarului nu este una dogmatică în urma căreia să se decidă căderea din Adevăr sau posibilitatea păstrării comuniunii euharistice. Ar fi interesant de văzut câte mişcări schismatice, „vechi-calendaristice” sau „ortodoxe adevărate” au apărut în secolul trecut, dizidențe care nu se află în comuniune unele cu altele din varii motive. Care dintre ele deține adevărul? Fenomenul este similar întro oarecare măsură cu sectele neoprotestante, desprinse din protestantism, fiecare grupare având pretenția că deține adevărul deplin şi cheia mântuirii. Iar faptul că stiliştii înțeleg să răspândească prin minciună şi viclenie presupusul lor adevăr şi „dogma” calendarului, înşelând credința sinceră a oamenilor simpli, arată clar a cui voie o fac şi care sunt intențiile lor.

Într-adevăr ascultarea de Biserică nu poate fi împlinită decât însoțită sau pornind dintr-o autentică stare de smerenie. Nu poate fi ascultător omul mândru şi atunci nu poate sta nici sub oblăduirea Bisericii pentru că, în diabolica lui părere de sine el se crede a fi însuşi glasul adevărului. De aceea, din pricina părerii de sine şi a mândriei unii cad în înşelare provocând înainte de toate durere şi ruptură în Trupul Bisericii. Însă, se cade să luăm aminte la cuvântul aspru al Domnului Hristos adresat tuturor celor care provoacă, în diferite forme, sminteală în Biserică: „Vai lumii, din pricina smintelilor! Că smintelile trebuie să vină, dar vai omului aceluia prin care vine sminteala” (Matei 18, 7). Răzvrătirea în Biserică înseamnă lipsa rânduielii, iar Dumnezeul nostru este Unul al orânduielii şi de aceea orice încercare de a impune o părere personală care vine în contradicție cu însăşi Biserica trebuie primit, cel puțin cu mari rezerve.

Atitudinea potrivită în astfel de împrejurări smintitoare, împrejurări derutante pentru credinciosul care trăieşte simplu comuniunea cu Hristos în Biserică, este cea de mărturisire a adevărului revelat şi plecarea genunchilor la rugăciune: pentru cei din Biserică, dar şi pentru cei căzuți, înşelați, pentru ca Dumnezeu să îi întoarcă din drumul greşit pe care au ales să îl parcurgă.

În acest număr semnează: ● **Antonio Aroneasa** – preot, profesor, publicist ● **Mihail Băcăuanu** – teolog, publicist, fondator şi webmaster al unor site-uri pe internet pentru apărarea şi promovarea ortodoxiei ● **Ion Berghia** – prof. dr. în Istorie, publicist ● **Iulian Capsali** – regizor, publicist ● **Adrian Cherhaț** – preot şi profesor de religie, doctorand al Facultății de Teologie din Cluj şi publicist ● **Răzvan Codrescu** – scriitor, ultima carte publicată: *Crucile pustiei: poeme neptice* (Ed. Christiana, Bucureşti, 2010) ● **Paul S. Grigoriu** – muzician, publicist ● **Mihnea Măruță** – jurnalist ● **Georgios Metallinos** – preot, doctor în Teologie la Atena şi în Filosofie şi Istorie la Köln, profesor universitar la Atena, autor a peste 40 de cărți ● **Constantin Mihai** – prof. dr. în Litere, publicist, ultima carte publicată: *Biserica şi elitele intelectuale interbelice* (ediția a II-a, Iaşi, Institutul European, 2010) ● **Teofan Popescu** – ieromonah la Mănăstirea Putna, autor al unei teze de doctorat despre Nichifor Crainic ● **Paul-Gabriel Sandu** – masterand în Filosofie, Albert-Ludwigs-Universitaet Freiburg, Germania, publicist ● **Anca Simitopol** – doctorand în Ştiințe Politice la Universitatea din Ottawa, Canada ● **Claudiu Târziu** – jurnalist

Cei care doresc să-şi completeze colecţia publicaţiei ROST *pot trimite contravaloarea revistei (3 lei/exemplar), prin mandat poştal, pe numele:*
Târziu Claudiu Richard, OP 23, CP 27 Bucureşti.
Precizaţi pe mandatul poştal ce număr al revistei doriţi, în cîte exemplare şi adresa dvs.
Pentru informaţii sunaţi la tel.: 0740.103.621

Nr. 1 – martie 2003, dedicat lui Nicu Steindhardt
Nr. 2 – aprilie 2003, dedicat lui Mircea Eliade
Nr. 3 – mai 2003, dedicat lui Lucian Blaga
Nr. 4 – iunie 2003, dedicat lui Mihai Eminescu
Nr. 5 – iulie 2003, dedicat lui Nicolae Paulescu
Nr. 6 – august 2003, dedicat lui Sandu Tudor
Nr. 7 – septembrie 2003, dedicat lui Nae Ionescu
Nr. 8 – octombrie 2003, dedicat lui Valeriu Gafencu
Nr. 9 – noiembrie 2003, dedicat Părintelui Dumitru Stăniloae
Nr. 10-11 – decembrie 2003, dedicat lui Vasile Băncilă
Nr. 12 – februarie 2004, dedicat lui Nichifor Crainic
Nr. 13 – martie 2004, dedicat lui Mircea Vulcănescu
Nr. 14-15 – aprilie-mai 2004, dedicat lui Radu Gyr
Nr. 16 – iunie 2004, dedicat lui Vintilă Horia – **epuizat**
Nr. 17 – iulie 2004, dedicat lui Ştefan cel Mare – **epuizat**
Nr. 18 – august 2004, dedicat lui Ernest Bernea
Nr. 19 – septembrie 2004, dedicat lui Constantin Noica
Nr. 20 – octombrie 2004, dedicat Părintelui Arsenie Boca – **epuizat**
Nr. 21-22 – noiembrie-decembrie 2004, dedicat Părintelui Constantin Galeriu
Nr. 23 – ianuarie 2005, dedicat lui Vasile Lovinescu
Nr. 24 – februarie 2005, dedicat lui Octavian Goga
Nr. 25-26 – martie-aprilie 2005, dedicat Părintelui Constantin Voicescu
Nr. 27 – mai 2005, dedicat lui Nicolae Iorga – **epuizat**
Nr. 28 – iunie 2005, dedicat Părintelui Arsenie Papacioc – **epuizat**
Nr. 29 – iulie 2005, dedicat Părintelui Zosim Oancea - **epuizat**
Nr. 30 – august 2005, dedicat lui Vasile Voiculescu - **epuizat**
Nr. 31 – septembrie 2005, dedicat Părintelui Liviu Brânzaş
Nr. 32 – octombrie 2005, dedicat lui Aron Cotruş
Nr. 33 – noiembrie 2005, dedicat Părintelui Iustin Pârvu
Nr. 34 – decembrie 2005, dedicat lui Paul Goma
Nr. 35 – ianuarie 2006, dedicat lui Horia Bernea
Nr. 36 – februarie 2006, dedicat lui Ioan Alexandru
Nr. 37 – martie 2006, dedicat Părintelui Teofil Părăian
Nr. 38 – aprilie 2006, dedicat Părintelui Calciu
Nr. 39 – mai 2006, dedicat lui Pan M. Vizirescu
Nr. 40-41 – iunie-iulie 2006, dedicat lui Ion Gavrilă
Nr. 42-43 – august-septembrie 2006, dedicat Părintelui Adrian Făgeţeanu
Nr. 44 – octombrie 2006, dedicat lui Gabriel Constantinescu
Nr. 45 – noiembrie 2006, dedicat lui Simion Mehedinţi
Nr. 46 – decembrie 2006, dedicat Părintelui Rafail Noica
Nr. 47-48 – ianuarie-februarie 2007, dedicat Părintelui Benedict Ghiuş
Nr. 49 – martie 2007, dedicat luiIoan Ianolide
Nr. 50 – aprilie 2007, dedicat lui Marcel Petrişor
Nr. 51 – mai 2007, dedicat părintelui Nicodim Măndiţă
Nr. 52 – iunie 2007, dedicat Mitropolitului Bartolomeu
Nr. 53-54 – iulie-august 2007, dedicat Părintelui Trifa
Nr. 55 – septembrie 2007, dedicat lui Alexandru Mironescu
Nr. 56 – octombrie 2007, dedicat Părintelui Sofian Boghiu
Nr. 57 – noiembrie 2007, dedicat lui Teodor M. Popescu
Nr. 58 – decembrie 2007, dedicat lui Demostene Andronescu
Nr. 59-60 – ianuarie-februarie 2008, dedicat Părintelui Ioanichie Bălan
Nr. 61 – martie 2008, dedicat lui Dan Botta
Nr. 62 – aprilie 2008, dedicat Maicii Mihaela Iordache
Nr. 63 – mai 2008, dedicat Mitropolitului Nicolae Colan
Nr. 64 – iunie 2008, dedicat Aspaziei Oţel Petrescu
Nr. 65 – iulie 2008, dedicat Părintelui Mina Dobzeu
Nr. 66 – august 2008, dedicat Mariei Brâncoveanu
Nr. 67 – septembrie 2008, dedicat Părintelui Chesarie Gheorghescu
Nr. 68 – octombrie 2008, dedicat Părintelui Marcu de la Sihăstria
Nr. 69 – noiembrie 2008, dedicat lui George Racoveanu
Nr. 70 – decembrie 2008, dedicat lui Constantin Oprişan
Nr. 71-72 – ianuarie-februarie 2009, dedicat lui Gheorghe Stănescu
Nr. 73 – martie 2009, dedicat lui Grigorie Leu
Nr. 74 – aprilie 2009, dedicat Părintelui Cleopa
Nr. 75-76 – mai-iunie 2009, dedicat lui George Popescu Glogoveanu
Nr. 77 – iulie 2009, dedicat lui Petru C. Baciu
Nr. 78 – august 2009, dedicat părintelui Dimitrie Bejan
Nr. 79 – septembrie 2009, dedicat monahului Atanasie
Nr. 80-81 – octombrie-noiembrie 2009, dedicat părintelui Roman Braga
Nr. 82 – decembrie 2009, dedicat lui J. V. Iamandi
Nr. 83-84 – ianuarie-februarie 2010, dedicat părintelui Vasile Vasilachi
Nr. 85 – martie 2010, dedicat lui Silviu Dragomir
Nr. 86 – aprilie 2010, dedicat lui Nicu Naum
Nr. 87 – mai 2010, dedicat Olgăi Greceanu
Nr. 88 – iunie 2010, dedicat Pricipesei Ileana
Nr. 89 – iulie 2010, dedicat lui Nicolae Mărgineanu
Nr. 90 – august 2010, dedicat lui Gheorghe I. Brătianu
Nr. 91-92 – septembrie-octombrie 2010, dedicat lui Al. Ciorănescu
Nr. 93 – noiembrie 2010, dedicat lui Dumitru Oniga